

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Qvintvs Decretalivm Libri continetvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Sententia Excommunicationis. Tit. XXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95280](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95280)

De Pœnitent. & Remiss. Tit. XXXVIII. 291

Exemptos verò intelligent Host. & Abb. eos, qui soli Pontifici immediate subiecuntur, sed melius cum Sylvest. & Soar. manu, intelliges omnes illos qui Episcopo subiecti non sunt, licet alios habeant superiores, ut concludunt verba huius texti: *Præter sui superioris licentiam, ad quem eum rediuntur Prælati nullius dicesis; in Abbatissim tamen contrarium resoluit Henr. d. 6.2.3. §.3. Decanis autem, Archidiaconis, & similibus dignitatibus Ecclesia Cathedralis ex consuetudine idem concilium post alios explicat Henr. d. lib. 6. c. 7. §. 5. circa Vicarium generalem Episcopi pugnat inter se Henr. d. c. 13. §. 3. & Soar. d. feb. 2. n. 8.*

Amplius, ut locum habeat principalis text, conclusio, etiam in Episcopo suffraganeo invito Archiepiscopo, quia haec potestas non prouenit ab Episcopo eligente, sed à inter committente, ut adiutus Propt. de August. in adiut. ad Quarant. verbo Archiepiscopi autoritas, *vers. decimoseptima, in adiut. lit. A, quod quidem, & in exemplo locum habet, & in quolibet Episcopo, non solum in sua dicessi, sed etiam extra, dummodo Confessarius sit approbatus ab Ordinario, ut infra dicetur, ita Quaranta. d. verbo Archiepiscopi autoritas, n. 7.*

Amplia etiam in Cardinalibus, quibus communicatur priuilegium concessum Episcopis, & Prælatis exceptis in hoc text. ut per Henr. cap. 13. §. 3. Paul. Comitol. respons. moralib. 1. quest. 10. 1. n. 4. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 4. c. 5. q. 1. 6. vbi etiam credit non esse verisimile decretum Concil. Trid. sess. 13. de reformat. c. 15. derogatum fuiss. priuilegium, quod erat concessum in hoc text. Quicquid autem de hoc sit, illud est verisimum. Sacram Congregationem censuisse Episcopum vigore priuilegii, de quo in hoc text. non posse sibi eligere Sacerdotem non subditum, qui à proprio Episcopo non sit approbatus, prout referunt Galler. in margarita casum conscientie, verbo Episcopus 6. Prosp. de August. loco proximi citato, Azor. d. q. 1. 6. vers. quares. in Cardinales, Aloy. Ricc. d. x. 470. Peregr. in Comment. ad Confess. cleric. Regular. p. 1. c. 5. in princ. Coriolan. de casibus reff. p. 1. feb. 1. art. 2. 1. c. 5. vers. 1. et contra, Vgolin. de offic. Episcop. c. 2. §. 2. n. 4. vers. 2. Armand. in adiut. ad recop. legom. Navarre. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 54. Molsei. in summa Theolog. moralis, tract. 7. c. 15. n. 34. Lauor. de Iubile, p. 1. c. 21. n. 58. Fagundez. in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 2. lib. 7. c. 2. ex n. 78. Ioan. Valer. de different. inter virumque forum, verbo nullitas, different. 5. n. 2. vbi subdit etiam quoad Prælatos Regulares prouul dubio durare indistinctè priuilegium, de quo in hoc text.

Ne non minoribus Prælatis, &c.] Notatur ad hoc, quod licet Prælato Conventuali sibi Confessarius eligere, ut per Valent. tom. 4. disp. 7. q. 10. punt. 2. vers. 2. habet. Henr. lib. 7. cap. 28. §. 1. Fr. Sigism. à Bononia de t. feb. dub. 21. n. 2. Franc. Coriolan. de casibus reff. p. 1. feb. 1. art. 2. 1. lib. 1. quest. moral. tom. 1. n. 9. Valer. Reginald. in præc. lib. 1. n. 38. Tamburin. de iure Abbaum tom. 2. disp. 6. q. 1. o. 4. 2. vbi n. 6. Limitat dummodo Abbes inferiores secundum priuilegia, vel constitutio- nes Religionis à Sede Apołitica approbatas non habenerint Confessorem designatum à Prælatis superio- ribus, & citat Soar. d. lib. 2. n. 10. Sigismund. à Bononia dicit. dub. 21. num. 4. Cotiolan. d. art. 2. 1. num. 3. in fine;

Barbos. Collect. Tom. I. i. 1;

De Sententia Excommunicationis.

TIT. XXXIX.

S V M M A R I V M.

1. *Doctores referuntur super hanc rubr. sribentes.*
2. *Excommunicationis materiam qui tractent citantur.*
3. *Excommunicationis an propriè sit sententia, offenditur, & num. seqq.*
4. *Excommunicationis nonen unde dictum.*
5. *Excommunicationis definitio traditur.*
6. *Excommunicationis alia est maior, alia minor.*
10. *Excommunicationis maior à quibus prius, offenditur.*
11. *Excommunicationis minor non empi, sed aliqua tantum Ecclesiastica communione priuat.*

VERA hanc rubr. scripserunt Zabarel. t. Ioan. Andr. Anan. Butt. Anchæ. Panorm. Mar. Socin. Ioan. de Londris in brevia- rio sanctorum. Canon. fol. 184. Guill. Durand. in breviario aīeo iuris Ca- non. Martin. Mefinat. in epitome Decret. fol. 200. verbo Petrus de Rauenna in compend. iuris Canon. Dan. Venat. in analysi method. iuris Pontif. à pag. 728. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Caffan. & Anastaf. Germon. in paratitlis ad quinque libros Decret. Lancel. in infir. Canon. Barth. Carthag. in expost. tit. iuris Canon. Zype. in analyticâ postrem iuris Ecclesiast. enarrat. pag. 449. cum seqq. in summo. iuris Canon. Cafarel. in eretem. eiusdem iuris, nonissimè Ioan. Honor. lib. 5. summo. in Decret. omnes sub hoc tit.

De materia huius tit. speciales tractatus ediderunt z. S. Antonin. Archiepisc. Florent. tom. 14. tract. Doctor. fol. 366. Francisc. de Platea codem tom. 14. fol. 387. Iacobus de Beluio codem tom. 14. fol. 387. B. Ioan. à Capistrano codem fol. 388. de ea agunt Menoch. de arbitriar. casis 416. Clat. in præt. lib. 5. §. fin. 4. 77. Vitian. Vez. & alij rom. 1. communium opinionum, lib. 1. tit. 1. 2. Perez l. tit. 5. lib. 8. Ordin. Spin. in speculo testam. part. II. rubrice. Card. Cæsar. Baron. tom. 1. annal. Ecclesia anno Christi 57. pag. mibi 511. Stephan. Quaranta in summa Bullary. verbo excommunicationis ad finem revelationis. & verbo excommunicatorum vitatio. Rendim. in prospic- rario recept. sentent. tom. 1. tit. 4. de excommunication. Zerol. in præc. Episcop. verbo excommunication. Cald. Pereira de renuat. emphe. q. 7. à princ. Anton. de Soula in relect. de censuris Bullo in Cœna Domini. Cardol. in præc. in dicum. verbo excommunication. Francisc. Leo in thesau- fori Ecclesiast. p. 4. 7. de excommunicat. Ludovic. Mi- randa in manu. Prælatorum, tom. 2. quest. 35. Farinac. fragment. crimin. i. verbo excommunication. Henr. in sum. p. 2. lib. 1. 3. de excommunicat. Vafq. tom. 4. in 3. p. 1. vafq. de excommunicat. Barthol. Vgol. de censuris, tab. 2. Soar. eodem tract. disp. 8. Atil. codem træt. part. 2. Sayr. eodem tract. lib. 1. 2. & 3. Bonac. eodem tract. disp. 2. Hurrad. eodem tract. disp. 1. 3. Marius Alterius codem træt. tom. 1. Agid. de Sacram. & censuris. tom. 2. disp. 1. Valer. Reginald. in præc. fori punit. lib. 5. de censuris. Ecclesiast. Anton. Ricc. de iure personarum extra gramm. Ecclesia existent. lib. 4. Galgan. de iure publico. lib. 1. tit. 1.

Per hanc rubricam communiter receptum est ex- communicationem propriè esse sententiam, ita glo- in summa. 2. q. 1. & verbo sententia, in cap. bidum 2.

Bb 2 q. 64

q. 6. quas sequuntur Doctores communiter secundum Felin. in rubr. de re iud. num. 15. & in hac rub. num. 2. Roman. in rub. ff. de re iud. num. 18. Marant. de ordine iudic. 3. part. 6. ex num. 40. & alij citati à Ludom. Gom. in cap. 2. §. statuto. ex man. 9. de confess. lib. 6. Probatur, quia sententia iudicis illa dicitur, per quam tota causa, vel aliquis eius articulus terminatur, itavt cùm tota causa finitur, diffinitius sit, interlocutoria verò aliquis tantum articulus deciditur, ut docet gloss. vlt. in l. qui restituere, ff. de re iud. gloss. verb. diffinitius, Clement. 1. de sequit. quas sequuntur Rebiff. ad leges Gallie, tom. 1. tit. de sentent. execut. in pref. ex num. 2. Vant. de null. tit. ex defēctu processus, num. 8. 9. & faciunt que latè dixi ad rubric. de sentent. & re indic. quia omnia & singula in excommunicatione, & aliis censuris repugnant, quod enim per illas terminetur causa, vel aliquis eius articulus, patet quia dicitur articulus concupacitatis partis non parentis, vel non compatis, textus opt. in c. 3. ibi, per censuras ecclesiasticas, & in cap. vlt. ad finem, ibi: Ecclesiastica sententia, ut lice non contest. Et ideo Pontifices passim in iure nostro excommunicationem sententiam appellant, ut patet in cap. 3. in finalibus verbis, & in cap. ad reprimendam 8. & in cap. vlt. de Offic. Ordin. & in cap. 3. & in cap. non dubium 5. cum multis ibid. hoc tit. de sententia excommunic. & non est dicendum Pontifices proprietatum verborum amatores impropter frustis loquatos.

Contraria tamen sententiam tenuit Archidiac. in cap. 2. num. 1. vbi Ioan. And. & Ludouic. Gomez, dicit communem, de confess. lib. 6. quorum sententia multiplici fundamento comprobatur. Primo, quia excommunicatione prolatæ à lege, vel statuto non differt ab illa, quæ à indice profertur, utraque enim formaliter est excommunicationis, & censura, & ligat, & statim suam fecundum trahit executionem, & sicut una, ita & alia sententia appellatur, ut probat text. in cap. 2. §. statuto, de confess. lib. 6. notatur in cap. 3. quis suadente 17. quest. 4. & tamen non est dicendum excommunicationem latam à lege, vel statuto proprii & verè sententiam esse, neque enim est pronuntiatio iudicis, neque aliquam controveriam litigantium determinat, prout requiritur ad veram & propriam sententiam constitendum, iuxta dicta ad d. rubric. de sentent. & re indic. Secundum facit, quia substantia proprie, & vera sententia consistit in iusti explicacione facta per iudicem mediante sua pronuntiacione, ex text. in l. sicut 8. s. sed si queritur, ibi, per sententiam non debet servari constitui, sed quæ est declarari, ff. se servit. vend. quæ quidem iusti explicatio principaliter in excommunicatione non datur, neque prætenditur, eo quod attenta sua natura nihil aliud est quam quoddam vinculum Ecclesiasticum, ex cap. remo contemnam 11. quest. 3. quæ de causa arma Ecclesie appellatur, cap. dilecto, hoc sit. lib. 6. aliquando gladius spiritualis, cap. inter hac 3. 3. quest. 2. aliquando nervus Ecclesiasticae discipline, Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 3. Unde cum excommunicatione in sua substantia intendat potius ad subditi correctionem, illam puniri quam per iusti explicacionem definire, & causam terminare necessario dicendum est propriè & verè sententiam non esse. Consonat dictio & etymologia censura, sub qua excommunicatione continetur, quæ non à sentiendo sicut sententia, sed à verbo censendo, & censere deducatur, ut magis per illam aliquid præcipere, vel de novo statuere, quam iustum explicare dicatur, iuxta reg. text. in l. censere 111. ff. de verborum significat. Iunat, quia de essentiali ratione excommunicationis est corrigerem subditum,

& illius correctionem comparare, iuxta text. in cap. nouit, de indic. ad quam correctionem natura sententia respicere non solet, sed magis ad condemnacionem sive in re, sive in corpore exequendam, vel a solutionem, ut probat text. in l. in fine, ff. de indic.

Propter quæ utraque sententia est probabili, & non est difficile quam volueris defendere, & magis tibi placuerit prima, ad fundam sententia poteris responder, & in primis ad primum respondentem nonnulli distinguendo inter censuras ab homine, vel à iure, priores verò, & proprie, & in stricta significacione sententias esse relata ex fundamentis prioris sententie in stricta significacione, prout sententia accipitur pro sententia indicis; secundas verò negant esse iure sententias, quanvis fateantur in latiori significacione sententias esse, prout sententia dicitur opinio, seu descriptio cuiuscumque etiam prius, ut in l. dicitur, ibi, magistri sententia, ff. de arbitrio. & sententie jurisconsultorum, §. responsa prudentum, iuxta de iure naturæ atque ita distinguuntur Andri. Sical. & dicitur rubr. de indic. Verum Ludouic. Gomez vbi loquitur, magis placuit indistinctè omnes censuras sive à legi sive ab homine prolatas verò, & proprie, & in stricta significacione sententias esse, argumento res in dict. §. statuto, vbi excommunicationem a fato latam simpliciter sententiam appellat; at cùguinatum verò in contrarium respondentem censuram etiam à lege prolatas conuenient, cum reliquias definitionis sententia accepta in stricta significacione, cum etiam illas in quo difficultas inesse quod sit prolatæ ab Ecclesiastico indice. Parec si alitas nullam censuram ferri posse, nisi ab habentem testametum iurisdictiois fusi consentienti, ut pro cap. quarenta, ibi, Index, de verborum significat. quanvis per viam legis feratur, id non impedit minus dicamus ferri à indice, hoc est, ab homine habente Ecclesiasticam iurisdictiois, sicut etiam non impedit quod necesse est permittere ad generaliter sententiam generaliter causa cognitionem. Ad secundum respondet finem principalem censuram non esse punitionem, sed potius iudicii correctionem, ex dictis, finis autem principali semper attenditur, l. verum, ff. de furis, cum euangelio. Deinde etiam si punitione finis est principali censuram, non ideo minus censuræ essent sententiae, quod admodum certum est omnes illas, quibus à iure peccata etiam corporales infliguntur, ut probat in rubr. & per totum C. sententiam partis, & in iure minis bene notauit Gomez dict. num. 10. Argumentum verò ab etymologia fragile est, & fallax, ut docet Laurent. lib. 4. elegan. cap. 10. Exord. loco 6. & alij per me citati in locis, communis argumentum, istis loco.

Si verò tibi forsan magis placuerit secunda sententia, poteris respondere hanc rubricam & iura dictia, in quibus sic mentio de excommunicatione, & sententia appellatur, ideo appellare excommunicationem sententiam, quia excommunicationem sententiam, ex parte iurisdictiois, ex qua sententia sive propria, sive impropria resoluta, non videtur ex eo, ut significaret illam esse propriè talis, & ex aliis Pontificis in d. c. statuto, excommunicationem statuto impostam appellat sententiam, quam auctoritate constat propriè talis dici non posse, ut supra probatum est.

Excommunicationis.] Licit apud veteres lingue Latinae Autores neque v. statutum, nec novum fortiter communicationis nomen, apud illius tempore à Catholicis

De Sententia Excom. Tit. XXXIX. 295

is denuo compositum est, teste Budæo in annot. reliquias ad Pandæas super l. 2. ff. de parvis, & ab Ecclesia receptum est pro separatione fidelium ab Ecclesiæ communione, quanvis excommunicatus sit postus extra communionem Ecclesiæ, in quem sensum eos nomine vtrum antiquissima Concilia, Sancti Padres, & passim nostri Pontifices, aliquando dicentes excommunicatos ab Ecclesia exterminari, eici, eliminari cap. si Episcopus, cap. absit, cap. Canonica 11. quest. 3. Aliquando ab Ecclesiæ communione remoueri, suspendi, seu separari, cap. omnis, cap. memo, ead. cap. & quest. Aliquando vero separari a Christi corpore, quod est Ecclesia, cap. audi, cap. nibil, ead. quest. in quem etiam sensum apèd, & sepiissime excommunicatio anathema dicitur, vt in cap. vlt. 3. q. 4. cap. nemo 11. q. 3. c. 1. de eo qui furtuè, inncitis his que de particula, anathema, dixi in collectan. ad can.

8. Excommunicatio in genere a nonnullis definita solet ut sit censura Ecclesiastica priuans qualibet, seu (ut alij explicant) aliqua Ecclesiæ communicatione, ita post D. Thomam, tenet Sot. in 4. diff. 22. q. 1. art. 1. & nonnullis parum pertinentibus adducit sequitur Valentia tom. 4. diff. 3. q. 7. punto 1. Alij dicunt excommunicationem esse censuram, qua priuat hominem Christianum Ecclesiastica communionem fidelium, vt per Vinaldum in candelabro aureo, tit. de excommunicat. n. 3. Sot. tom. 5. de censuris, diff. 68. sect. 1. n. 1. Vgolin. de censuris, tab. 2. c. 25. in princ. vbi dicit esse censuram, qua priuat vbi communionis Ecclesiastica. Verum melius excommunicatio in genere definiri potest, vt sit censura priuans omni, vel aliqua Ecclesiæ communione, qua definitio non multum differt ab ea, quam tradit Nauar. in manuali, c. 27. n. 1. & prolixius Henr. in summa, lib. 13. c. 1. s. 2. Censura loco generali aptissime ponitur, & sic corruit definitio quam præstat Petri. Sot. lett. 2. de excommunicat. quid sit separatio a communione fidelium & sacramentorum. Reliquæ particula ponuntur tum ut maiorem excommunicationem comprehendat definitio, qua omni priuat Ecclesiastica excommunicatione, atque etiam minore, qua priuat aliqua tantum, scilicet perceptione sacramentorum, tum etiam ut distinguatur ab aliis censuris, scilicet suspensione, & interditio, qua per se direcet, & formaliter non priuat Ecclesiæ communicationem, qua communio est, sed sibi pennis priuat vbi & exercicio officij spirituitalis, quatenus officium est Ecclesiasticum, ita tantum illud exequi actiue prohibet, non vero passiuè recipere sacramenta, quod impeditur si sub ratione communionis prohibetur: interdictum vero priuat diuinis officiis, vt diuina sunt officia, non vero directe prohibet, neque directe priuat Ecclesiastica communione personas ipsas, sed tantum a loco remouet vbi diuinorum officiorum, ita Vgolin. & Sot. n. 2. citatis locis.

9. Excommunicatio alia est maior, alia minor. Maior excommunicatio recte & breuiter definita quid sit censura priuans omni Ecclesiastica communicatione. 10. Priuat igitur Christianum omni, & sola communione, qua in Ecclesiæ est potestate, ac proinde exteriora communione, qua consistit in actibus meritorioribus, vel periculosis ad humanam politiam, & qui homini competunt qua homo est, vt familiaris consuendo, confabulatio, communis mensa, minima salutatio, & similia, vel etiam in actibus, qui homini competunt qua Christianus est veluti in grande simili, interessendo sacris, & percipiendo sacramenta quoad cultum exteriorum, ut optimè prosequitur post alios. Petrus Sotus, dicta lett. 2. Barby. Collect. Tom. III.

continetur autem hec omnia illo vulgari versuculo.

Os, orare, vale, communio, mensa negatur.
Cuius meminit ex Host. gloss. verbo aliis, in cap. statuimus, de sententia excommunicationis, lib. 6. explicans latè Nauar. in manuali, c. 27. ex n. 19. Vinald. in candelabro aureo, tit. de excommunicat. ex n. 8. 1. Henr. d. lib. 13. c. 7. Sot. d. diff. 1. s. 7. 1. Vgolin. de censuris, tab. 2. cap. 3. s. 1. cum seqq. Sà verbo excommunicationis, n. 38. Riccius. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. c. 45. cum seqg. per os intelligentes loquitionem, literas, & oculis, de quibus in proposito multa Cardin. Baron. annal. tom. 1. anno Christi 45. c. 16. Stephan. Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 2. c. 54. Per orare, intelligent exteriori communicationem in orationibus, & diuinis officiis: per vale, salutinem, vel verbis, vel facto, veluti aperiendo caput, aut assurgendo: per communionem, intelligent habitationem, & vulgarem conuersationem, gerendo scilicet simul aliquod negotium, vel commercium, aut simul operando: per mensam, simul comedere, vel in eodem lecto dormire, que omnia per manum excommunicationem prohiberi satis expressit Pontifex de loquitione, & orationibus in cap. sicut Apostoli, cum sequentibus 1. q. 3. de salutatione, & oculo in cap. excommunicatos, ead. quest. de aliis communicationibus, in d. cap. sicut Apostoli, de communis mensa, in d. cap. excommunicatos, ibi, cito, aut potu inuncto cap. seq. ibi, nec vesci, vbi etiam Ildor. expressis Ecclesiæ prohibitione procedere non solù quando palam & publicè communicant, sed etiam clama, & in abscondito, quanvis autem Henr. d. c. 7. s. 3. & Sà vbi supra, n. 19. existimat prohibitum non esse respondere literis excommunicati, vel eum refutare, quia praetatur debitum, tunc est contraria & verius, vt sentit Sot. & comprobat Vgolin. d. 1. num. 5. Priuat denique communione illa, qua consistit in participatione sacramentorum, sacrificiorum, & suffragiorum omnium Ecclesiæ, secundum Tole. in sum. lib. 1. c. 4. ex n. 2. Henr. d. lib. 13. c. 4. s. 2. Vinald. d. tit. de excom. ex n. 8. Sot. d. diff. 1. s. 7. 1.

Excommunicatio vero minor non omni, sed aliqua tantum Ecclesiastica communione priuat, cap. per multa de sententia excommunicationis, c. 1. ibi; tantum a sacramentorum participatione, de excepto cap. si celebrat. de clericis excommunicatis, ibi, in sola consistat perceptione, Nauar. dicto c. 27. n. 1. & 2. 4. Conat. in cap. alma mater. part. 1. in princip. num. 4. & s. 8. num. 1. Valentia d. quest. 17. punto 2. Henr. d. lib. 13. cap. 3. Vinald. vbi supra, num. 44. Sot. de tom. 5. diff. 2. 4. sect. 1. cum seqg.

S V M M A R I V M.

1. Compendium huius text. refertur.
2. Impuberis Clerici se ad iuramentum percutiennes possunt ab Episcopo absolu.
3. Puerizatio videntes possunt ligari censuris.
4. Magister priuens discipulos Clericos intrinsecus corr. Elionis, non incurrit excommunicationem, mudi non percutiatis principalius ex odio, vel ita.
5. Clericus percutiens per iocum non excommunicatur.
6. Pueri dolis incapaces non ligantur excommunicatione.

Clericus, vel aliquis alias impubes si Clericum
percutiat, ab Episcopo absoluvi potest, & non est
mitendus ad Sedem Apostolicanam. Item si contingat
Clericos se ad inimicorum percutere ex leuitate iocosa,
& non ex odio, vel iniuria, aut indignatione, licet sint
in plena aetate, non sunt excommunicati, nec magi-
ster si intuiciu disciplina, vel correctionis scholarem
percutiat, quia non verificatur violenta iniectio ma-
nuum, sed si ex odio, mitrandur Romanam. Colligunt
ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Coll. Zabareli Joan.
Andr. Holt. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Soc.
Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 266. Alagona in
compend. iuris Canon. pag. 744. remissiue Ximen. in con-
cord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. coll. t. 1. Decret.
lib. 5. tit. 3. c. 2. & est post Concil. Later. sub Alex. III.
p. 14. c. 7.

2 Probat hic text. quod Clerici imparberes ad iniicem
2 per centientes possunt ab Episcopo absolu, ut per
Bellet. *disquisit. cleric. p. i. t. de favore cleric. Canon. §. 3.*
n. 20. Molin. de inf. tral. 3. tom. 4. disp. 59. *Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punto 5. n. 5. surs. quintu.* Hinc colligunt
Doctores excommunicationem ob violentiam ma-
nuum iniectionem in Clericum non endere, qui illas
infert in Clericum excommunicatum, nam in praesenti
Clericus primo loco percutiens iam erat excommuni-
catus, & nihilominus repercutiens est etiam excom-
municatus, ita Carol. de Graffis *de effectibus cleric. effe-*
ctu. 9. n. 120. vbi. n. 114. cum Amelius de potestate in se-
ipsum. p. 1. c. 12. n. 21. resoluit, quod licet Clericus per-
cussus possit remittere actionem iniuriarum, non po-
terit remittere excommunicationem.

Non sunt ab Apst. Sede, &c.] Ergo pueri ratione
vttentes possunt ligari censuris, vt per Soar. tom. 5. de
censur. disp. 3. sect. 1. n. 17. Egid. de Sacram. & censur.
tom. 2. disp. 14. n. 45.

Si. *scholarem Clericum*, &c. Notatur ad hoc, quod *Ludimagister* punit *discipulos Clericos* intuitu *disciplinae*, vel *correctionis*, *excommunicatione* non incurrit, modò non percutiat *principaliter* ex odio, vel ira, vt per *Soar. d. tom. 5. disp. 12. seq. 1. n. 49.* *Bonac. d. 9. 4. punto 4. n. 4.* *Molin. d. tom. 4. disp. 7. n. 10.* *Auila de censur. p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 13.* *Ægid. d. tom. 4. disp. 1. 4. n. 19.* idem *resoluente* de parte *recepit filij. Carol. de Grassi d. effectu 9. n. 2. 2. 4. cum seqq.* *Bell. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore Clericorum Canon. §. 2. n. 4.* *Paul. Layman. in Sum. Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. n. 8. vers. quinta.*

5 Sed levitate iocosa, &c.] Notatur ad hoc, quod pertinet Clericum per iocum, & non ex odio, & indignatione, excommunicationem non incurrit, vt per Bellet, dicit de fauore Clericorum Canonis, §. 2.n. 1. Bonac. d. q. 4. punclo 4.n. : bene Coriolan. Capuccin. de casibus reservatis, p. 2. cap. 10. de indic. regul. §. 10.n. 2. 3. Carol. de Grassis de effectib. cleric. effectu 9. num. 306. cum seqg.

In gloss. *Excusat*, ibi, non ab excommunicatione, &c. Intelligi sunt doli capaces, alias ab excommunicatione excludantur, vt ex Host. & Abb. hic resolutus Belser, d. 3. m. 2. t. Jacob. de Graffis in aureis decis. p. 1. lib. 4. c. 6. a. 9. vers. quarto, Vgolin. de censur. tab. 1. c. 17. §. 3. a. p. 1. Soar. som. 5. disp. 5. sol. 1. ex num. 17. ratio est, quia pueri doli in capacitate deficit iudicium ad peccatum mortale committendum, & excommunicatio non intercurrit, nisi ob peccatum mortale, cap. nema 2. 1. 1. q. 3.

Naur. in manuali. c.2.7.m.9. & 76. Anton. de Sculpiis
relect. de censur. Bull. Cane. c.2. disp. 16. man. 2. c.2.
disp. 5.1.m.3. Salas de legibus. disp. 16. sed. 9. ad finem
Bonac. de censuris. q.1. punct. 2. à prece. Farinac. fragmen.
crimin. p.1. verbò excommunicato. n.12. Iosephus Seff.
Aragonie. decif. 2.2. c.2. Henricio summa. lib. 1.1.4.1.
§.3. & alij citati ab Aloy. Ricci. in præci fori Eusebii.
decif. 4.6.4. num. 2. in 1. edit. alias resolut. 1.2. in 2. edit.
Quando verò impubes dol. capaces sunt. diligenter
DD. vel enim agimus de excommunicatione iuri. &
hos ligari certum est. idéoque abolitione indigen.
text. in presensi. & in cap. quatuor. & in cap. v. ob.
ead. ii. vbi propter teneram atetateis cis concidens. &
abulsi possint ab Episcopo. etiam in casibus pape
referuntur. notant Naur. in man. 4.27.m.25. Sot. 14.
disp. 2.2. q.2. art. 3. ante fin. Soar. a. sel. 1.1.9. & disp. 12.
sel. 1.4.6.3. Vnde colliges in terminis decreti Concl.
Trident. sess. 5. de Regul. c.5. vers. nemini. iii. cuiusque
qui statis. lub excommunicare. de qua vbi. compre-
hendi impubes dol. capaces de qua vbi. monialium
momialium ingredientes ex predicta ratione. ratione
eleganter Naur. commen. 4. de Regulari. 33. quem fe-
quit Fr. Emmann. quib. Regul. tom. 1.4.9.4.6.1. & post
eum Soar. tom. 1. de Relig. lib. 1. c.10.2.1. Lude. Mund.
in manuali Prælator. tom. 2. q.2. art. 1. concl. 1. Ego p.
de officio. & potest. Episcop. p. 5. alleg. 101. no. 15.
& me citato nonissime D. Bonacina à me multis no-
minibus commendandus in tract. de clausura. quib.
puncto 1. n.5.

S U M M A R I U M.

1. *Monachos, & Canonicos Regulares se ad imm
percutientes absoluunt Abbatibus, illius discretionis
sufficiente recuperatur ad Episcopum.*
 2. *Regulares se ad iniucem percutientes possunt ad
Prelatis absoluunt.*
 3. *Episcopos an possit absoluere regulares exceptu
communicantes ab violentiis maxima iniuria
in Clericos, remissione.*
 4. *Prelatis percutienses subdictionem regularium, possit ab
solui a Sacerdote subdito suo absoluere in conferen
electo.*
 5. *Prelati religionum an possint absoluere ministrum ab
excommunicatione contraria ante invitacionem.*

C A P. Monachi. II.

Monachi, & Canonici Regulares sicuto quammodo se in claustris perculerint, non sunt intendi Roman, sed Abbas illos absoluere potest, & de sufficiente discretione Abbatis congre debet Diocla famus. Colligunt ex Ordin. Abbantiq. Immac. Collat. Zabar. Ioan. Andr. Hostiens. Folin. Bute. Andre. Panorm. Marian. Socin. Vivian. in ratione 5. menses Pontif. pag. 267. Alagona in compend. iuriu Canon. pag. 752. remissiue Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Dissertationibus tit. 34. cap. 3. & est post Concil. Lateran. part. 1. cap. 8.

Collige ex text. regulares se ad huncem perculerintes posse a suis Prelatis absoluiri, vr per Fr. Eman. quest. regul. tom. 1. 9. 20. art. 2. Belloc. disquisit. clerical. part. 1. rit. de falsoe cleric. Canonis. 4. 3. num. 5. Cant. de Graffis de effectibus clericarum effectu in 9. num. 16. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046.

De Sententia Excom. Tit. XXXIX. 297

quemcumque, dummodo sit Monasterij supremus superior, posse ab excommunicatione pro violenta maximum iniectione in similes regulares suos subditos absoluere, additque praedictos Superiores Monasterij posse non solum per se ipsos, verum etiam per alios absoluere, de quo etiam Coriolan. Capuc. de casibus reservatis, p. 2. casu 10. de indic. regul. §. 10. n. 20. p. 804. vbi n. 22. in fin. vers. sed quid, resolut quod quando Religiosi diuersorum ordinum se percutiunt ad iniiciem, tunc debet absoluere unusquisque a suo Praelato.

3. **Vtrum autem Episcopus posse absoluere regulares** exemptions cadentes in sententia **Canonis**, si quis, suadente, sunt sententia dixerit, & videre licet apud Beller. d. §. 3. n. 7.

4. **Se in claustro percutiuntur.**] Hec verba non ponuntur, quia innat, quod si extra claustra se percutiunt, ab Episcopo, & non a suo Praelato debent absoluiri, sed quia hoc crebrius in claustro contingit, ut resolunt Coriolan. Capuc. d. §. 10. n. 22. Fr. Emman. d. 9. 20. art. 12. vbi etiam adiurit, quod si superior aliquis percutiatur suum subditum, potest ipse secundum privilegium absoluti ab alio Sacerdote subditu suo, electo ab ipso in Confessorem, & si subditus, & Praelatus se ad iniicem percutiatur, & in Conventu non sit aliquis, qui eos possit absoluere, possunt se ad iniicem absoluere, Coriolan. d. §. 10. n. 17. vers. nam licet, adiurit quod licet de iure communi excommunicatione non possit alium excommunicatum maiori excommunicatione absoluere, ex notis in cap. andinimus 24. q. 1. in casu tamen necessitatibus vbi non est alius religiosus qui possit eos absoluere, potest excommunicatus alium excommunicatum absoluere, quo loco idem Coriolan. n. 26. resolut percutientem excommunicatum incurere in excommunicationem, quia excommunicatus retinet Ordinem, ratione cuius inducta est immunitas, ideo durante causa durat effectus. Aduertendum est etiam in hac materia cum Fr. Emman. d. q. 10. art. 19. quod si Praelatus regularis non sit Sacerdos, & nullus alius sit Sacerdos regularis in Conventu, vel si sit excommunicatus, aut aliter impeditus, potest eius subditus absoluiri ab Episcopo a minori lesionis clerici.

5. **Vtrum autem huiusmodi Abbates, seu Religionum Praleti possint absoluere nouitium ab excommunicatione contra dicta ante nouitium, vide Tiraquel. de tral. tit. 1. §. 1. gl. off. S. M. 1. Bonac. d. pun. 5. num. 1. prope finem, vel resoluti posse absoluere Religiosos, non solum professos, sed etiam nouitios, quamvis contrarerint excommunicationem ante nouitium; addit tamen nouitium egerientem tenet postea sepe presentare illi, qui alias habeat facultatem absoluendi.**

S V M M A R I V M.

1. Compendium huius text. referuntur.
2. Officiari, aliqui officiales, qui dum turbam tenent, irruentem Clericum fortuito casu ledunt, ab excommunicatione excusantur.
3. Delinquentis in officio mitius punitur.
4. Clericum percutiens ad suam necessitatem defensionem, non incurrit aliquam excommunicationem.
5. Inimicam lenum Clerico inferens potest ab Episcopo absoluiri.
6. Excommunicatus non est percutiens, vel occidens Clericum turpiter agentem cum matre, filia, sorore, vel vxore modo percutiunt incontinenti.
7. Turpiter inueniri cum vxore, vel filia alicuius quibus modis dicitur, ostenditur.

8. Clericus percutiens turpiter inuentum cum propria matre, vxore, vel filia, non incidit in excommunicationem, non ita se cum filia adoptina, ania, nepte, &c.
9. Clericum turpiter inuentum cum sua sponsa de presenti percutiens, non est excommunicatus.

C A P. Si vero. j. III.

Ostarius si pretextu sui officij malignatus Clericum percuti non grauerit, illum absoluere potest Episcopus, officialem vero, qui deliberat iniecit iniam in Clericem, non Episcopus, sed Papa absoluiri, nisi forte coercendo turbam irruentem, non ex deliberatione, sed casu fortuito Clericum ledat. Item qui incontinenti vixi repelendo Clericum ledit, non est mittendus Roman, id est, non est excommunicatus. Item qui Clericum cum vxore turpiter inuentum, vel cum matre, sorore, aut filia propria interficit, non est excommunicatus, fecis si inuenientur cum alia sua consanguinea non ita proxima. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabat. Ioan. And. Host. But. Anch. Panorm. Felin. Marian. Soc. Vin. in rationib. 5. iuris Pontif. pag. 267. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 753. referunt ab Ant. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 4. & est post Concil. Lateran. part. 14. cap. 9.

Alicuius potestatis ostiarus.] Aduerte ab excommunicatione excusari ostiarum, aut alium officialem, qui dum acer turbam irruentem, Clericum fortuito casu ledit: quod si tamen id faceret animo maligno, ex proposito scilicet, intendens Clericum verberare sine sufficiente necessitate, videtur incurrire excommunicationem, sed sibi Episcopo referuntam, a quo absolu potest, nisi Clericum grauerit vulnerari, ita Sayr. de censur. lib. 3. cap. 28. num. 27. Agid. de Sacram. & censur. tom. 2. diff. 14. num. 19. 3. Beller. disquisit. clerical. p. 1. tit. de favore clericorum Canon. §. 3. num. 28. Bonac. de censur. diff. 2. quast. 4. punct. 5. num. 2. vers. secundus.

Prætextu officij.] Ergo delinquentis in officio mitius punitur, vt per Tiraquel. de ponis temper. causa § 8. à princ. Et Curiales, seu Aulici in hoc priuilegiantur, quod eis facilius parcitur quam aliis, vt per Callan. in catalogo gloria mundi, p. 6. confid. 18.

Si vero Clericum, &c.] Notatur ad hoc, quod qui Clericum percuti, ac vulnerari ad suam necessitatem defensionem, non incurrit aliquam excommunicationem, vt per Anton. Gom. variar. tom. 3. c. 3. n. 20. ad medium, Clar. §. homicidium, n. 23. vers. præterea, Vigol. de censur. p. 2. c. 11. §. proposūmus, n. 1. & 2. Iacob. Ayer. de homicidio necessario, part. 1. num. 63. Farinac. in præcip. p. 5. q. 125. n. 32. Carol. de Graffis de effectibus clericical. effectu 9. n. 196. cum seqq.

Grauitate percutiatur.] Notatur ad hoc, quod vbiunque est effici illata leuius iniuria, etiam personalis ipsi Clerico, cum inferens vt excommunicatus non tenetur Roman proficiat, sed potest illum Episcopus absoluere, vt per Vinian. com. 1. commun. opinio. lib. 1. tit. 12. num. 10. pag. 196. Clar. lib. 5. §. fin. q. 77. num. 14. Mar. Anton. variar. resol. lib. 3. resolut. 11. n. 1. Et ex leui percutiione inter pueros, vel personas infimae conditionis non incurrit excommunicationem, vt per Henr. in summa, lib. 13. de excommunic. cap. 17. §. 2. in medio.

Nec ille compellendus est, &c.] Notatur ad hoc, quod excommunicatus non est percutiens, vulnerans, vel occidens Clericum inuentum turpiter agentem eum cum matre, filia, vxore, vel sorore, modo percutiat incontinenti.

B b 4 tinten

Decretal.

tantini, & non ex interuallo, vt per Couar. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 7. num. 12. Nauar. in manuall, cap. 27. n. 84. Emman. S. de excommunic. Pape referuntur, num. 2. Clar. §. homicidium, num. 4.8. & lib. 5.8. fin. q. 7. num. 9. Perez 1.4. gloss. sua bija tit. 13. lib. 8. Ordin. pag. 228. Anton. Gom. I.8. Tauri, num. 55. Fr. Emman. in summa, tom. 1. verbo de excommunic. Papal. n. 5. Causal. commun. contra commun. q. 8.3.3. num. 30. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 12.1. num. 6. & num. 73. Molin. de iustit. torn. 4. tract. 3. disp. 7. n. 3. & disp. 5.5. num. 6. Henr. in summ. lib. 12. cap. 1.4.8. 1. lit. E. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 27. num. 23. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore cleric. Canon. §. 2. num. 9. Paul. Layman in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. num. 8. vers. quarta, Zetol. in praxi Episc. verbo excommunicatio. Cened. ad Decretum collect. I. 2. num. 2. §. 3. Intrig. de casibus conscientiis, cent. 1. casu 9. m. 18. Carol. de Graffis de effectibus clericibus, effectu 9. num. 186. Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punct. 4. num. 5. Egid. de Sacram. & censuris, tom. 2. disp. 15. num. 19.5. refoluentes, quodam quamvis percutientis in his casibus gravior peccet percutiendo priuata audieritatem, nihilominus eximitur ab excommunicatione, eo quod Ecclesia non reputa huiusmodi percutiendum factum esse suadente Diabolo, sed vehementi passione, cum sit difficultimum in huiusmodi calu iustum temperare do- lorem.

vers. respondet nomine uxoris, sed Gutier. de Mau- e. 1. n. 13. cum dubius sequentibus, contra Cou. videlicet sponsolum de faciendo percutientem Clericum cum per- curpiter inuenient in penam excommunicationis resol. 2.28.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericum percutiens ignorans eum esse Clericum est excommunicatus, & n. 2.
- 3 Excommunicationem non incurrit percutiens Clericum, ignorans tamen crasse, & lata culpa Cita- cationum.
- 4 Excommunicatione incurritur ab illo, qui percussit Clericum, credens illum non esse Clericum, sed f. in- titum similiiter Clericum.
- 5 Clericum verberans credens esse latentes non incurrit excommunicationem.
- 6 Excommunicationem incurrit priuiter Clericum cum has intentione, volo occidere hunc, hominem, etiam si sit Clericus.
- 7 Iuramentum ubi propria manu existimat non admittitur procurator, etiam habens speciale mandatum ad iurandum.

Turpiter inuenient.] Ergo sufficit, vt inueniatur in quolibet turpi actu, veluti in oculis vel amplexibus, aut in loco suspecto, vt si solus inueniatur cum sola in loco apto ad turpes actus exercendos, & de illo adsit rationabilis suspicio, ita Soar. tom. 5. de censu disp. 22. sect. 1. num. 37. Aegid. d. disp. 14. n. 196. Prae. Episc. d. verbo excommunicato, s. 4. Bonac. d. n. 5. vers. rogabis secundo, vbi additum cum Sylvest. sufficeret, vt maritus percussit Clericum loquentem cum sua vxore absque alio turpi actu, quando illum prius ter admonuerat, & ipse noluit desistere. Hinc sequitur, inquit Natura, cors. 41. sub hoc tit. quem referunt, & sequuntur Molin. disp. 5. n. 6. ad finem, & Bonac. dict. n. 5. hinc sequitur, maritum excusari ab excommunicatione, quando de industria se abscondit domi expectans Clericum hoc ignorantem, vt enim in flagranti deprehensum occidat, adhuc enim dicitur occidere Clericum turpiter inuenient cum vxore, &c. modo absit dolus, qualis esset, si curasset eum ad dictas personas clam adiunctas inuitar. 10

8 *Mare, sorore, vel filia.* Intellige veram & propriam matrem, sororem, & filiam, etiam illegitimam, non tamen adoptitam; nam ut percutiens Clericum excusetur ab excommunicatione, requiritur, ut illum percutiat turpiter inuentum cum propria matre, vxore, vel filia, aut sorore, non verò sufficit, si percutiat inuentum cum aia, & nepte, &c. quia verbi huius texti, propriè sunt accipienda, praesertim cum simus in materia penali, & odiosa restringente privilegia Clericorum, ita Molin. d. *disput.* 55. ad finem, & Gid. d. *disput.* 14. num. 196. Bonacini. d. num. 5. *versific.* *rogabis* *primo.*

9 In gloss. *Cum uxore, ibi, idem est in sponsa de praesenti.*
Notatur ad hoc, quod nomine uxoris hic intelligitur
etiam sponsa de praesenti, cum qua contractum est
Matrimonium, quamvis nondum sit consummatum,
& ita non esse excommunicatum percutientem Cleri-
cum turpiter invenitum cum sua sponsa de praesenti
tenent Couar. de sponsal. p. 1. c. 1. n. 7. Clar. lib. 5. §. homici-
dium, num. 49. Perez l. 1. gls. 1. pag. 5. vers. hinc etiam,
tit. 1. lib. 5. Ordin. Praxis Episcop. p. 1. per libido adulterium,
& verbo excommunicatio, tert. Farin. d. p. 3. q. 12. 1.
num. 73. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 1. num. 6. Aegid.
d. disp. 1. 5. num. 196. vers. per uxorem, Bonac. d. num. 5.

*vers. respondet nomine uxoris, sed Gunier. de Mayen
e. i. n. i. 3. cum dubiis sequentibus, contra Cou. uisit.
sponsum de futuro perentientem Clericum cum spou-
sa curpiter inuentum in penam excommunicatio-
ni incidere, quod etiam tenet Aloy. Rice. in pres. ari-
resol. 2. 2. 8.*

- 8 V M M A R I V M.

 - 1 Clericum percūtēns ignorans eum esse Clericūm.
est excommunicatus, &c. n. 2.
 - 3 Excommunicationē nouā incurrit percūtēns Clericūm, ignorans tamen crāſe, & lata culpa Cinc-
tationē.
 - 4 Excommunicationē incurrit ab illo, qui percūtēns
Clericūm, credens illum non esse Clericūm, sed Tū-
tum similiter Clericūm.
 - 5 Clericūm verberans credens esse Clericūm non incurrit
excommunicationē.
 - 6 Excommunicationē incurrit priuilegiis Clericūm
cum hac intentione, volo occidere hunc bimaculatum,
etiam si sit Clericūm.
 - 7 Iuramentū ubi propria manu existūtū non admittit-
tur procurator, etiam habens spiciale mandatum
ad iurandum.
 - 8 Iuramentū eius, qui ignorant, statim ad probandum
ignorantiam.
 - 9 Ignorantia plēnē probatur iuramentū ipsius sign-
rāſe dicens.

C A P. Si vero. *q.* IV.

Ignorans probabiliter illum est Clericum qui
percutit, non est excommunicatus, & si est datus
in ignorarientis, inret se ignorasse, & si inrare nihil
est excommunicans, & habet pro tali, datus
solvatur a Papa. Colliguntur ex Ordin. Abb. anng. Iose
Collet. Zabar. Iohan. Andr. Host. Burs. Anch. Panora
Felin. Marian. Socin. Viu. in ratione lib. 5, mis. Panf.
pag. 296. Alagona in compend. iurii Cam. pag. 75. satis
missiue Cala. in armor. & Ximenes cord. p. 5. 2.
referratur ab Ant. August. collect. 2. Datur. 2. i. 34
c. 5. & est post Concil. Lateran. p. 5. 6. 1.

Dummodo ipsum esse Clericorum ignorauerit. Probabit hic text. quod percutens Clericorum excommunicatum probabilitatem eum esse Clericorum, excommunicatum non est, ita Vic. de excommunicatione, n. 8. Sicut de censuram, disp. 2. scit. 1. n. 54. Egid. de Sacram. & cœl. iiii. disp. 1. 4. num. 197. Malcard. de probat. cœl. 3. 8. 4. 1. seqq. late. Sayr. de censur. lib. 3. c. 1. Mat. Alter. et. trai. tom. 1. de excommunicatione. lib. 2. cap. 1. seqq. in re Carol. de Graffis de effectibus clericorum. n. 1. 19. Bonac. de cœl. iur. disp. 1. q. 1. punc. 1. n. 1. 6. can. top. Paul. Comit. de profs. moral. lib. 5. q. 3. Cened. ad Decretum coll. 11. num. 11. Paul. Layman. in summ. Theologia moralis. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. n. 5. Vnde primo collige non inturri excommunicationem ab eo qui ignorare etiam erat, & late culpa clericatum, & refolit Fr. Emmas in summa, tom. 1. c. 8. o. concl. 1. 1. 1. in fine. S. Antonius Abb. Sylvest. Alexand. de Nevo, & alii, quos refutat Sanch. de Marinis. lib. 1. disp. 2. n. 4. ibidem adhuc tunc in finis modi pretermissorum Clericorum non excusat et data culpa, & crassa ignorancia, quia ignorans in presenti non excusat defectu dol, sed quia culpea caruit, in modo probabilitatem, & in finis ignorante in Clericorum esse, qui contra Solitum Clericorum mentem comunitatam rebatur. Sayr. d. c. 37. n. 4. Carol. de Graffis. effectum 9. n. 192.

Secundū colligis in curia excommunicationem ab eo, qui percūit Caium clericū, credens illum non esse Caium, sed Titum similiter clericū, ratio est, quia tam intentio, quam opus exterrum est iniurium statui clericali, proper cuius reverentiam imposta fuit excommunicatione: tum quia nulla ignorantia excusat in hoc casu, cum habeat intentionem percutiendi clericū, & se ipsa percutiat hunc clericū, quamvis credat esse alium clericū, ita Placa in episcopio delictū, c. 27, n. 17. Vega tom. 1. summa, c. 8 §. casu 107. Sanch. d. disp. 32. n. 27. Farinac. in praxi crimin. p. 5. q. 12. 3. n. 16. Bonac. d. disp. 1. quest. 2. punit. 1. n. 20. Layman. ubi supr. Secus si percuterit Titum clericū voleans percutere Seum laicum, Cou. in cap. alma mater. p. 1. §. 10. num. 15. verf. 12. Graff. in decisi. aureis. part. 1. lib. 4. cap. 9. n. 43. Vega d. cap. 8 §. casu 107. Fr. Emman. in summatione. l. c. 80. num. 11. concl. 11. Sanch. d. disp. 32. num. 28. Farin. d. num. 164. Sic etiam non est excommunicatus, qui voleans percutere clericū, percutierit laicum, quem credebat esse clericū, illum, quem percutere volebat, ut post Vgol. resoluti Farin. d. n. 164.

Tertiū colligis, quod verberans clericū credens esse laicum, quia incedit in habitu laicali non incurrit excommunicationem, nisi percutiens eum clericū fecerit, ut per Malcard. d. concl. 8. 48. a num. 4. Menoch. de presump. lib. 6. pref. 76. n. 2. Seraphin. de priuilegiis iuram. priuileg. 4. n. 3. Iacob. de Graff. in auctor. de eff. p. 2. lib. 3. cap. 5. n. 1. & plures alii, quos referunt, & sequitur Carol. de Graffis de effectibus cleric. effectu 9. n. 125. Nullam verò excommunicationem incurrit si quis percutiat clericū, qui ab Episcopo, vel ab alio iurisdictionem quasi Episcopalem in eum habente, ter fuit admonitus in generali, vel in particulari, ut conferam, & habitum clericalem deferet, & ipse clericus nihilominus non vult deferre, ratio est quia quando huiusmodi clericas non gesta habitum, caret priuilegio clericali, ut ter fuerit admonitus, cap. contingit. l. 2. infra, hoc tit. ita Sayt. de censur. lib. 7. c. 27. Anil. cod. trac. p. 2. c. 5. disp. 5. dub. 1. casu 4. Carol. de Graffis de effectu 9. n. 126. Molin. d. tom. 4. disp. 54. n. 1. Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punit. 4. n. 7. aduertens non admittere priuilegium Canonis per solam dimissiōnem habitus clericalis, nisi ter fuerit admonitus; ut supra dixi.

Quarto colligis ligari excommunicatione percutientem clericū cum hac intentione: Volo occidere hunc hominem, qui est laicus, aut si est clericus, volo adhuc illum occidere, quia actus externus est malus, & efficaciter dependet ab illo actus interno, quod percutiens vult hunc hominem occidere, quod non occidit, quando non adest ignorantia comitans, tunc enim actus externus non prouent ab interno actu iniusto, ita Anila d. p. 2. c. 5. disp. 5. dub. 6. ad finem, Sanch. in procept. Decal. lib. 1. c. 16. n. 14. quos referunt, & sequitur Bonac. d. tract. de censur. disp. 1. punit. 1. num. 2. 1.

Propria māma.] Notatur ad hoc quod ubi iuramentum non solum propriū, sed etiam propria manu exigitur, non admittunt procurator etiam habens ad iurandum speciale mandatum, ut per Caſſador. decisi. 1. de iuricando, Con. de ſponsal. p. 2. c. 3. §. 5. m. 8. verf. fit igitur ad finem, Soat. de religione, tract. de iuramento, lib. 2. cap. 32. num. 7. Sayt. in clavis Regia, lib. 5. cap. 6. num. 27.

Præſiter impenitentiam, &c.] Notatur ad hoc quod ad probandam ignorantiam statut iuramento eius, qui ignoravit, ut per Sayt. in clavis Regia, lib. 3. c. 5. m. 4. Statut enim iuramento in iis, que pendent à conſentia alicuius, quando aliter veritas habeti non potest,

Mascard. de probat. concl. 4. 14. n. 4. Et ideo ignorantia plenē probatur iuramento ipsius se ignorasse dicentis, quia in cordis penetralibus latentia minime testibus probari possunt, ut tenet glossa hic verbo propria, & resoluunt. Couat. lib. 2. var. c. 10. n. 1. vers. 3. admittenda est, Gregor. l. 12. verbo, que loeo supera, tit. 1. p. 5. Salzed. ad Bernard. regul. 32. 3. Malcard. de probat. concl. 88. 1. n. 1. Anil. ad c. 32. Præſorum, glossa la tierra, n. 12. Sanch. d. lib. 9. disp. 32. n. 5. Admitteat tamen probatio in contrarium, Tiraq. de retract. tit. 1. §. 4. gloss. 1. num. 4.

S V M M A R I V M.

1. Clericus, vel Religiosum percutiens est excommunicatus, nec ab alio quam à Papa absolvatur, præterquam in articulo mortis.
2. Absoluti quis potest in articulo mortis ab excommunicatione contracta ob violentam manum iniectionem in clericos.
3. Excommunicationis sententiam incurrit percutiens conuersos Ecclesia regularis.
4. Conuersi ad religionem veri sunt religiosi, & Ecclesiastica personæ.
5. Non sicut religiosi sunt de foro Ecclesia, ita ut eos percutientes incurvant sententiam excommunications.

C A P. Non dubium. V.

Clericus, vel Religiosum etiam conuersum percutiens est excommunicatus, nec potest absolviri nisi à Papa, præterquam in articulo mortis articulo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabat. Ioan. Andr. à Capistrano. Holt. Felin. Buttr. Anch. Panorm. Mar. Socin. Vm. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 269. Alagona in compend. Canon. pag. 754. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutari ab Ant. Aug. collect. 1. Decreto. lib. 5. tit. 34. c. 6.

Collige ex text. imminentē periculo mortis, vel grani infirmitate posse quemvis ab excommunicatione ob violentam manum iniectionem in clericos contracta à quolibet Sacerdote absolviri, ut per Bonac. de censur. disp. 2. quest. 4. punit. 5. num. 3. vers. quar. Bellot. disp. quin. cleric. part. 1. tit. de favore Canonis. §. 3. n. 8. Carol. de Graffis de effectibus clericis, effectu 9. n. 153. quod quidem speciale non est in hoc excommunicationis genere, sed in omni alio similiter concilium, cum quilibet simplex Sacerdos in articulo mortis possit à quibuscumque censuris, & peccatis referatis absoluere, ut clare colligunt ex Trident. Concil. sess. 14. c. 7. quod quidem an verum sit quando patet aditus ad Superiorē, cui censura, & casus sunt referuntur, vel ad Confessariū approbatum, & quis dicatur mortis articulus, vide per me citatos in tract. de officio, & potest. Episcop. p. 2. alleg. 2. 5. n. 49. cum seqq. quibus addit. Thom. Actum in tract. de infirm. p. 1. cap. 15.

Conuersos.] Notatur ad hoc quod excommunicationis sententiam incurrit conuersos percutiens Ecclesia regularis, ut per Rendin. in promptuario recepit. sentent. tom. 1. tit. 4. num. 18. Iacob. de Graff. in auctor. decisi. part. 2. lib. 3. cap. 5. num. 21. Carol. de Graffis de effect. cleric. effectu 9. num. 70. Huiusmodi enim conuersi verè sunt religiosi, eo quod tria vora cattifatis, pauperatis & obedientia emittant, & ideo vulgo dicuntur fratres laici, non quod Ecclesiastica personæ, aut religiosi non sint, sed quia Ordinibus ca-

rent, & Clerici non sunt, sicut Monachi, & alij Religiosi, de quibus praxis Episcop. p. 1. verbo oblati, Peregrinatio lib. 6. n. 70. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 4. num. 11. An idem si in persecutio commerclum Ecclesia secularis in dubium ab Ordinariis in praesenti reuocari solet, nam gloss. hic arguit pro vtrqua parte, & tandem concludit quod si, ex quo se, & sua diuina obsequio, siue in regulari Ecclesia, siue in seculari obulerunt, iam Ecclesiastica persona censetur, & ex hoc ex toto in forum Ecclesia translati sunt, cum hac gloss. transirent hic Host. n. 2. Ioan. Andr. n. 4. Butr. n. 6. Panorm. n. 4. & alij, quos refert, & sequitur Rendini loco proxime citato, Graff. & Carol. de Graffis citatis locis.

5. Vnde etiam nouitij, qui sunt de foro Ecclesiaz, non possunt coram iudice seculari conueniri, vt tenent Moder. de iurisdict. p. 4. casu 1. 21. num. 24. Azor. iuris. moral. p. 1. lib. 12. cap. 2. q. 1. Canonis enim priuilegio gaudent, ita vt eos persecutioe incidunt in illius excommunicacionem, vt tenent plures citati a Cened. ad Decret. collect. 2. 4. n. 12. quibus addi Henr. in sum. lib. 1. 3. de excommunicato. 4. 9. 5. 1. in comment. lit. G. Fr. Emmanuel. quod. reg. rem. 3. quod. 2. 1. art. 4. Graff. d. c. 5. n. 2. 6. Farin. in praxi crimin. 9. 8. num. 16. Carol. de Graffis d. effectio. n. 82. Azor. d. lib. 12. c. 3. q. 2. Bobadil. in sua poliria. lib. 2. c. 18. n. 88. Agid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. dub. 15. n. 16. 4. quoniam nouitij sunt vnius diei, ex Coriolan. Capue de casibus resuonatis, part. 2. c. 10. de indic. reg. 8. 10. n. 19. pag. 8. 3. vbi limitat in persecutioe de proximo vestiendum, qui in Monasterio est in habitu seculari sub cura Magistri nouitiorum.

S V M M A R I V M.

1. *Mulieres, & alia persona que non sunt sui iuris, que inciderunt in canonem, si quis suadente, absoluuntur ab Episcopo.*
2. *Mulieres ab excommunicacione ob violentam manum iniectionem in clericos ab Episcopo absoluuntur.*
3. *Delicati ob clerici percussioem excommunicati ab Episcopo absoluuntur possunt.*
4. *Consilens, vel mandans percuti clericum excommunicatus est, si sequatur percusso.*
5. *Excommunicatio incurrit ab eo, qui mandauit percussioem clerici, sed postea paenitentia dactus reuocauit mandatum, quia reuocatio non intima mandatario abinde sequutus est mandati effectus, secus si prius intimatio ei facta fuisset.*
6. *Mandans percuti clericum si post mortem ipsius mandantis, is, cui hoc mandatum erat, clericum percuterit, non excommunicatur.*

C A P. Mulieres. V L

Mulieres, & alia persona que non sunt sui iuris, si iniiciunt manus violentas in clericum, absoluuntur a diocesano. Persona vero, que sunt magna potentia, vel ita delicate ut nequeant sumere laborem veniendi ad urbem, nuntiatur prius Papae de statu persona, & negoti, & postea secundum consilium Papae corrugantur de scelere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andt. Host. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 269. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 754. remissiu Calal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab

Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. n. 14. cap. 3.

& est post Concil. Lateran. part. 1. 4. cap. 12. Probat hic text. mulieres ab excommunicacione ob violentam manum iniectionem in clericos, Episcopo absoluuntur posse, cum periculoso sit periculoso, & se virorum ceteris immiscere in T. raquel. 1. 10. communibus gloss. 1. 9. 10. n. 33. Sayt. de censur. lib. 3. cap. 28. n. 18. vers. tertius. Bonac. in tract. 9. 4. punclo. 5. n. 3. vers. 6. Carol. de Graffis de efficiencia clericalibus, effectio 9. n. 159. Bellet. de quod. censur. de favore clericorum Canonis, §. 3. n. 17. amplius etiam si sunt dinites, vel sui iuris, & apte ad confites- dum iter.

Et ita delicta, &c.] Notatur ad hoc quod delicta qui se licet laborem accedunt, ad Selen. Apoll. cam sustinere nequeant, quod tamem remittuntur ab arbitrio Episcopi, vt ait gloss. verbo laborem suum premitur, absoluuntur ab Episcopo ab excommunicacione incensa, ob violentam manum iniectionem in clericos, intimo prius Summo Pontifici tam persona, & veritate negoti, ut secundum eius consilium de commisso scelere corrigi valeant, ita Balle. d. 5. n. 16.

§. Illi vero.

Probat hic §. consilientem, vel mandantem premitum clericum excommunicatum esse ac si ipsum electis propriis manus percussisset, si sequatur percussio, in Sylvest. verbo excommunicatio 7. num. 22. Socia de iure. disp. 2. 2. feb. 1. num. 35. Anil. ed. tract. p. 2. cap. 5. dub. 6. Sayt. ed. tract. lib. 3. cap. 15. num. 10. Bonac. ed. tract. disp. 2. 9. 4. punclo. 3. n. 1. Molin. de iustitia. disp. 5. 2. n. 2. Agid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. num. 27. cum seqq. Farin. in praxi crimin. part. 5. art. n. 57. Bellet. de quod. clerical. part. 1. sit. de favore clericorum Canonis, §. 1. num. 6. Paul. Layman. in Theologia moralis, lib. 1. tract. 5. de excommunicatio. part. 2. cap. 5. n. 16. Carol. de Graffis de effectibus clericalibus, effectio 9. n. 16.

In gloss. *Auctoritate, vel mandante, ibi, si pone, quod mandat, sed ante manum iniectionem penitentia, &c.* Notatur ad hoc, quod incurrit excommunicatio ab eo, qui mandauit percussioem clerici, sed postea penitentia dactus reuocauit mandatum, quia reuocatio non manifestata mandatario, adhuc sequitur et manifestatio effectus, quoniam curatur reuocatio mandatario, non manifestatio mandatario, cui res ipsa non intima, ita Molin. d. disp. 5. 2. n. 3. Less. de iust. i. 2. 1. j. 1. dub. n. 17. quos refert, & sequitur Bonac. d. punclo. 5. num. 1. molin. de iustitia. disp. 5. 2. n. 2. Agid. de Coninc. de censur. disp. 2. c. 5. disp. 3. dub. 7. censur. 1. Agid. de Coninc. de censur. disp. 2. 4. dub. 15. n. 8. Paul. Layman. dicto loco. cap. 5. art. 5. ver. 7. sed quod. Si vero reuocatio mandatario fiat, & post illam delictum, si prius mandatario committat, non tenetur mandans, vi per Anton. Gom. variar. tom. 2. cap. 3. 1. 4. Menoch. de arbitri. casu 3. 5. 2. num. 7. Decian. in tract. crimin. lib. 3. 6. n. 32. Iacob. Ayer. in tract. ab homicidio 2. c. 4. lat. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 13. n. 174. con. 1. & n. 175. refoluit mandatum reuocari non solum compresens, sed etiam tacite, velut quando mandans contraxit parentelam, vel fecit pacem cum suo intimi, & n. 178. tenet quod mandato reuocato, & reuocatio non intima mandatario, mandans amplius non tenetur, etiam quod talis reuocatio non fuerit intima occidens.

In ead. gloss. ibi, *Sed pone, quod mandat, non iniectionem manum moriatur, &c.* Notatur ad hoc, quod mandans percuti clericum, si post mortem ipsius manum

dantis, is, cui hoc mandatum erat, clericum perculserit, non excommunicatur, ut per Say. de censur. lib. 1. c. 9. n. 12. Azor. inst. moral. p. 2. lib. 5. c. 26. q. 2. vers. sed dubie questionis est, Carol. de Graffis de effectib. cleric. effect. 9. n. 40. nam tacite censerent reuocatum mandatum morte mandantis, ut considerat Farin. d. q. 135. num. 18. c.

S V M M A R I V M.

1. Excommunicatus pro iniectione manu in clericum licet occultus absoluatur per solum Papam.
2. Inuria facta clericu si per eum remittatur, non per hoc censetur remissa ea que fuit facta Ecclesie.
3. Episcopi attento Conc. Trident. 24. de reformat. c. 6. possent quoscunque sibi subditos absoluere ab excommunicatione propter enormem clerici perccusione, modo delictum sit occultum.

C A P. Porro. VII.

Clericum percutiens, licet sit secretus, & non convincitur, debet satisfacere parti, & ire Romanam, quia non potest Episcopus illum absoluere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butt. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 754. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 270. & comm. 4. repet. Super iuris Canonici ad lib. 5. Decret. Franc. Atias, remissio Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 34. c. 9. & est post Concil. Later. p. 14. c. 12.

2. Congniti satisfacient.] Adiurit Aula de censur. p. 2. c. 7. disp. 3. dub. 11. censeri satisfactum parti latae quando praestatum satisfactio perfida, qua palla est iniuria, aut ab ea obtinetur remissio, quamvis sit clericus, nam licet huius perccusio redundet in iniuriam status Ecclesiastici, tamen principaliter tangit infamatum, & minus principaliter bonum publicum, & ita videtur sufficere satisfactio, vel remissio principalis. Verum hanc Aulam doctrinam merito improbat Bonac. de censuris disp. 2. q. 4. p. m. 5. n. 5. existimans etiam necessarium esse Ecclesie, & statui Ecclesie satisfactionem praefari, quia per remissionem iniuria facta clericu, non censeretur remissa ea, que fuit facta Ecclesie, ut optimè resoluit Farin. in praxi crim. p. 32. 10. & n. 291. quem refert, & sequitur patens meus in commentariis ad Ordinationes Regias Lusitanorum, lib. 1. tit. 6. §. 2. 5. n. 10. quam quidem satisfactionem delinquis regulariter exhibebit si absoluens se ipsum humiliter subficiat, ostendendo se paratum ad acceptandam penitentiam, que sibi fuerit imposta cum iuramento obediendi Ecclesie, nec amplius ad futurum percutiendi clericum, &c.

3. Non connili, sed priuilegium. &c.] Probat hic textus secundum omnes in praesenti, quod excommunicatus propter violentam manu iniectionem in clericum, licet occultus, absoluatur per solum Papam; hodie verò virtute Concil. Trident. sess. 24. de reformat. c. 6. poterunt Episcopi quoscunque sibi subditos absoluere ab excommunicatione, etiam propter enormem perccusione, modo delictum sit occultum, nec sit deductum ad forum contentiosum, & me citato resoluit Bonac. d. p. m. 5. n. 4. addens prædictum excommunicatum ab Episcopo ex Concil. Trid. priuilegio absolutum, non tenui postea adire Papam; vel Legatum.

S V M M A R I V M.

1. Priuilegiati debent quoque vitare excommunicatos, & ipsi quoque excommunicati sunt ob iniectionem manuum in clericos.
2. Priuilegio Sedi Apostolica nulli se tueri possunt quoniam vitare debent excommunicatos.
3. Communicatio cum excommunicatis an sit prohibita de iure divino, ostenditur.
4. Ratio vera decidendi ad hunc text. queritur, & n. 5. & 6.

C A P. Nulli. VIII.

Prinilegiati debent etiam vitare excommunicatos, & si clericos percutint, ipsi quoque sunt excommunicati, & vitandi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butt. Anchar. Panorm. Felin. Marian. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 271. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 755. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Ang. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 34. cap. 10. & est post Concil. Lateran. p. 14. c. 4.

Probat hic textus nullum se posse priuilegio Apostolice Sedi tueri, quoniam excommunicatos vitare debent, ita ex eo colligunt Anton. Riccius. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium, lib. 4. c. 42. n. 12. in fin. Mar. Alter. de censuris tom. 1. de excommunicato. lib. 1. disp. 9. c. 1. vers. & quoniam, & alij relati ad cap. cum & plantar. & excommunicatos. supra de priuilegio, cuius est pars, & fragmentum text. in praesenti, ut aduertit idem Riccius. ibi sup. n. 15. Sed quia in d. s. excommunicatos per summa capita materiam hanc, & illius difficultates pertraclari, nunc verò pro clariori text. explicatione, eius rationem vterius inquirendam opera premitum duxi.

Quæ igitur fuerit ratio ob quam Pontifex in praesenti regulam generalem constituit, quod nemini suffragati potest priuilegium Sedi Apostol. quoniam excommunicatos vitare debeat, disceptatio est in ter. DD. non contentenda: quidam enim inquit præceptum de vitando excommunicatis, & interdictis iuris Diuini esse, iuxta auctoritatem Christi Domini Matthai 16. *Quodcumque ligaueris super terram, &c.* & aliam eiusdem Christi Matthai 1. 18. *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicca Erbiciens & publicanus, iuncto cap. nemo contemnat, i. e. q. 2. ibi non enim est homo, qui ligat, sed Christus, &c.* Quare cum Pontif. contra legem Diuinam dispensare nequeat, ex reg. text. c. 1. junt quidam 2. q. 1. cap. literas, & refit. fol. 1. cum similibus, recte sequitur nullum priuilegium posse suffragari, quoniam qui excommunicatos vitare teneatur, atque ita hanc rationem tradit Felin. in praesenti. Cosimus, & alii, quorum meminit Couar. in cap. alma mater, part. 1. §. 1. n. 1. vers. hinc adducuntur, vbi hanc rationem verisimiliter censeret in communicatione in Diuinis, hanc enim iure Diuino, cum excommunicato interdictam esse resolut, & consequenter interficere peccare Pontificem si in Diuinis cum excommunicato communicet, & generaliter præceptum hoc de vitando excommunicatis non posse in Diuinis relaxari ab ipso Pontifice. Sed neque ratio Felin. neque distinctio Couar. defendi potest, ut optimè adiurit Riccius. d. cap. 42. num. 5. nam veritas est: quod licet excommunicandi potestas sit iure Diuini, iuxta prædictam auctoritatem, quodcumque ligaueris, & d. cap. nemo contemnat, atque etiam in lega Diuina veteri, & apud Gentiles aliqua fuerit excommunicatio.

minicationis, quia utrum, similitudo, & in eum sensum sit accipienda alia auctoritas, sit tibi sicut Ethnicius, & multa similia, quae adducit Henr. in summo. lib. 1. 3. cap. 2. §. 4. & post Vgol. plenius Sayr. de censur. lib. 1. cap. 4. a princ. tamet, forma, & effectus priuandi hos, vel illos, hac vel illa communione, ab Apostolis incipit, iuxta cap. sicut Apostoli 11. q. 3. & sic ad legem Canonicam humanam pertinet, vnde Ecclesiastica vincula excommunicationem appellat text. in d. cap. nemo contemnat, & notat post Sot. Navar. & alios, Henr. d. cap. 2. §. 3. vers. modus, explicit post alios Sayr. d. c. 4. n. 8. Anil. cod. tract. de censur. 6. p. cap. 6. disp. 7. dub. 1. concil. 3. Soar. d. tom. 5. de censur. disp. 2. sect. 1. n. 9. deinde quia manifestissimum est Ecclesiastica lege variis in casibus relaxatum esse praeceptum hoc de excommunicationis vitandis, de quibus in cap. quoniam multos, 11. q. 3. cap. inter alia, cap. responso, cap. quod in dubiis, cap. cum voluntate, infra. hoc tunc & generaliter in Extr. Martini V. Ad euitanda, dum generaliter decidit necessarium non esse vitare excommunicatos antequam publicè sint denuntiati, refert post Felin. Navar. in manu. c. 107. a. n. 5. 1. late. Gutier. lib. 1. canon. c. 1. a princ. & alij, de quibus Henr. d. lib. 13. c. 5. §. 1. ad finem, & Cened. ad Decret. 1. p. collect. 19. & passim alij resolutiores concessionem istam procedere, etiam respectu Dinitorum, ut bene contra Couat. ostendit Henr. vbi supra lit. I. confirmans quotidiano exemplo de Ecclesia orante pro excommunicatis in feria Sexta Paracaeus, & disputat Navar. de orat. 6. 19. n. 7. Quare Abb. in presenti, distinguit inter privilegia clausa in corpore iuris, qui dicit concedi post à Summo Pontifice in hac materia, & procedere d. cap. quoniam multos, cum similibus, & inter privilegia specialia quae ait sine causa concedi non posse, ut quis excommunicatos vitare non teneatur, & procedere text. in presenti, & in d. §. excommunicatos, huius differentiae rationem assignat, quia privilegia in corpore iuris clausa, cum per modum legis ferantur, semper ratione nituntur, ex reg. text. in cap. erit autem 4. disp. per contrarium ea que specialiter conceduntur, sunt contra tenorem rationis, iuxta 1. ius singulare, ff. de legibus, & scandalum generant in mentibus aliorum, & turbant statum, vniuersalis Ecclesie, quod tolerandum non est, iuxta regulam text. in c. 2. de prescript. & in cap. et 3. illa 1. q. 7. quia sic facilè dimitpitur nervus Ecclesiasticae discipline, ut ait text. in cap. cum inter, de confuetud.

4. Sed merito hæc distinctio displicuit Felino, & Vgolin. ac aliis supra citatis, & statim referendis, quia quemadmodum Abb. considerat in omni lege rationem præ requireti, ita etiam in omni privilegio necessarium esse constat iustam causam; deinde quia falsum est vniuersalis Ecclesie statum turbari, ex eo, quod in casu particulari, vel huic, aut illi personæ privilegium concedatur, ne excommunicatos vitare teneatur, jmd. magis turbari videatur, quando statuto, vel generali lege hoc conceditur, cum magis præceptum ipsum relaxatur, quemadmodum videmus non turbari statum Ecclesiasticum in quacumque alia materia, si iusta dispensatione cum privilegio Ecclesiastica præcepta relaxentur.

5. Quare intellectus in nostris scholis Conimbr. recepti simus illa est, quod non negat text. hic in d. §. excommunicatos, potestatem Summo Pontifici concedendi privilegium aliquibus, ne teneantur vitare excommunicatos, sed solum huiusmodi privilegiis se tueri non posse privilegiatos in genere ex defectu causa, ut vol. t. Ioan. And. & alij communiter, teste Vgol. d. c. 23; qui cum hac ratione tandem videtur remanere, & eam sequuntur alij, quos refert, & sequitur

Graffis dicit. 2. p. lib. 4. cap. 12. num. 11. Sed non placet nam si supponamus Templarios, de quibus hic est. d. §. excommunicatos, præsumgimus habuisse summum cauila, & iusta ratio, ex qua præsumgimus habuisse valeat, fauor seculorum religionis, que optimam illas leges magis deferre solent, in l. sum. & perfina. f. i. religiosis, & sumptibus funeris, cum aliis de quibus noctis in cap. vlt. de re indicata. Deinde cum hoc præceptum ad solum ius humanum pertineat, deinde iusta causa solum operabitur, ut Princeps concedatur peccauerit, non tam in inuidum redditum ipsius prælegium, sed potius eo iuste vitare prælegium, quia in eadem materia prælegiorum ex committentia secundum multos, quos refert, explicat Soar. de legibus, lib. 8. cap. 21. à num. 3. & in massis dispensationis idea Soar. eodem tractat lib. 8. cap. 1. num. 6. & latè Sanchez de Matri lib. 3. disp. 1. num. 4.

Reiectis igitur his, & aliis veritatis est, quam sicut Conar. d. s. 1. n. 2. scilicet Templari, de quibus hic est. & in d. §. excommunicatos, non habuisse prælegium in specie, ne excommunicatos vitare teneantur, sed quia erant exempti a potestate Ordinarij, uti te huic prælegij, & exemptionis generali contentebant non tenere vitare excommunicatos & interdictos ab ipsis Ordinariis, quod Pontifex nihil comprehendit, quia licet prælegium generale exemptionis pro sit exemptis, ne ab Ordinariis, à quoniam iurisdictione exempti sunt, valeant excommunicatos & resolutis per Sayr. d. lib. 1. c. 6. n. 36. sicut etiam Reginolis prodest potest prælegium, ne excommunicatos valeant, iuxta text. in cap. ne aliquid hoc sit. in 6. manu tamen ex eo, quod exempti sunt, legiunt non debent vitare alios, qui ab Ordinariis rite sunt excommunicatos, ut bene notauit Vgol. tom. 1. c. 13. & 8. de c. 1. quia obligatio eos vitandi non ponent ut iurisdictione Ordinarij excommunicatos, à quia exempti sunt, sed ex legi dispositio, à qua Religioni non eximuntur.

In gloss. Visitare, ibi, sed nupsius Papa committit excommunicato incidit in Casum? dis quod nec sequuntur Mar. Alter. de censuris tom. 1. de c. 1. lib. 1. disp. 1. c. 4. vers. hinc infertur.

S V M M A R I V M

1. Monachum vel conuersum Religiosum percutiuntur, ut denuoriari excommunicatos.
2. Conuersi Religiosi prælegio Casum & f. i. dent.
3. Diuīo, sicut, significat omnimodum similitudinem.
4. Monachus facta iniuria confiteretur etiam facta Abb. vel Monasterio.

C A P. Parochianos. IX.

M onachum, vel conuersum Religiosum potestiens, est excommunicatus, & vitandi, ac proinde denuoriandus, nec potest absoluiri nisi facultas lysis, & cum literis Ordinarij ait. Sedem Apoll. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Inno. Collec. Zob. Ioan. And. Hof. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mar. Socin. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Penit. pag. 27. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 75. remittit Ximen. in concord. p. 1. referunt ab Anton. Angl. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 34. c. 14. & est post Concil. Lateran. p. 14. c. 11.

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 301

Et conuersos.] Notatur ad hoc, quod conuersi Religiosi priuilegio Canonis gaudent, ita ut eos percutientes incurant illius excommunicationem, vt per Nauar. in man. c. 22. n. 79. Soat. de censur. dis. 2. sect. 1. a. num. 19. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 4. n. 11. Fr. Paulin. Berri. Lucen. in praxi crimin. Regular. tit. 1. cap. 3. num. 2. Henr. in summ. lib. 1. 3. de excommun. q. 49. §. 4. in comment. lib. G. Egid. de Sacram. & censur. tom. 2. dis. 1. 4. n. 6. 4. & priuilegio fori, ac exemptionis a potestate seculari, & tributis gaudent, vt per Flores variar. l. 2. q. 21. n. 194. Vide supr. ad cap. non dubium, num. 3. hoc tit.

3. Sicut excommunicatos.] Notatur ad hoc quod dictio, sicut significativa omnimodam similitudinem, vt per Triquet. de iure primog. q. 40. n. 30. Brunot. à Sole in locis commun. verbo, dictio, n. 20.

4. In gloss. In Monachos, ibi, sed nunquam Monachus poterit agere ratione iniuriarum. Notatur ad hoc, quod Monachus facta iniuria, facta etiam censetur Abbatii, vel Monasterio, & pro eo competit actio Abbati, vel Monasterio, vt per Nauar. comment. 2. de regular. n. 6. 4. Farin. in praxi crimin. p. 3. n. 105. & n. 295. cum seqq. Molin. de infit. tom. 4. tract. 3. dis. 2. n. 7.

SVMMARIVM.

1. Forma ponitur obseruanda in absolutione ab excommunicatione pro percussione clericorum.
2. Excommunicato propter enorme crimen ante absolutionem dandum est iuramentum.
3. Iuramentum ab excommunicato ante absolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesie, & iudicis.
4. Absolutus sub promissione de parendo mandatis si non parerit, an maneat excommunicatus ipso iure, an verò requiratur noua intrusio, remissio.

CAP. Ex tenore. X.

Quando aliquis virtute literarum Apostol. absoluitur ab excommunicatione pro percussione clericorum, absoluens debet ab illo recipere iuramentum, quod stabit suo mandato, deinde auctoritate Papae ipsum absoluat, mox in virtute iuramenti præcipiat &c de cætero in Clericum, Monachum, vel conuersum Religionis iniciat manus violentias, nisi se defendendo, vel de mandato suorum Praelatorum, vel nisi sit eius Praelatus, aut Magister, & nisi sit cum ipso locum in eadem causa. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holt. Butt. Anch. Panorm. Mari. Socin. Felin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontificis pag. 272. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 755. remissio Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 4. c. 15.

2. Recepto ab eo iuramento.] Notatur ad hoc, quod ab excommunicato propter enorme crimen ante absolutionem exigendum est iuramentum, vt per Henr. in summ. 1. 3. c. 2. 8. §. 4. Soat. tom. 5. dis. 18. sect. 2. num. 10. Egid. de Sacrament. & censur. tom. 2. dis. 1. 4. num. 2. 04. Sayt. de censur. lib. 4. c. 17. num. 31. & 32. Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 19. §. 15. ex num. 1. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitatis. dis. 9. dub. 1. 2. Sanch. in præcepta Decalog. lib. 2. cap. 13. num. 17. vbi num. 18. cum Couat. in cap. alia mater. p. 1. §. 11. resoluti huiusmodi iuramentum exigendum esse, eti excommunicatus iam parti satisficerit.

3. In gloss. Debeat. Notatur ad hoc quod iuramentum Barbos. Collect. Tom. III.

ab excommunicato ante absolutionem exigendum est de parendo mandatis Ecclesie, & iudicis, cum utrumque idem sit, vt per Sanch. d. c. 13. n. 20. Vnde infero minus bene Vgolin. de censur. tab. 1. c. 19. §. 5. n. 2. & de censur. Bulla Cœna Papa reservatis, p. 3. c. 2. verbo, nec etiam tunc, in princip. num. 3. afferere hoc iuramentum esse de parendo mandatis eius, cui extra mortis articulum erat reseruata absolutione: & idem ait virtute huius iuramenti debere Confessorem iniungere illi, vt si incolunus esset, præfenteret se ei, eisque mandato obediat. & idem Sanch. num. 22. afferit, quod vi huius iuramenti non contrahitur noua obligatio seruandi quacunque Ecclesie præcepta, sed illud ipsum, quod absoluens se iniunxit. An autem absoluens sub promissione de parendo mandatis, si non parerit, maneat excommunicatus ipso iure, an verò requiratur noua reintrusio, vide Anton. Ricc. de iure personarum extra gremium Ecclesie existent. lib. 3. cap. 66. n. 14. cum seqq.

SVMMARIVM.

1. Excommunicatus ob clericis percussione si proper capiteles inimicitias, aut aliud legitimum impedimentum nequeat ad Sedem Apostolicam pro absolutione venire, potest ab Episcopo absolu. &c. & n. 2.
2. Inimicitia capiteles que, remissio.
3. Impedimentum iustum ne possit persueneri ad Sedem Apostolicam quis dicatur habere, ostenditur.
4. Absolutio ratione articuli moris, aut alicuius impedimenti tenetur Confessarius iniungere, ut cœsante morbo, vel impedimento se præsenter superiori.

CAP. De cætero. XI.

Excommunicatus ob clericis percussione si proper capiteles inimicitias, aut aliud legitimum impedimentum nequeat pro absolutionis beneficio Apostolico se conpectui præsentare, potest ab Episcopo absolu sub debito iuramenti, vt quām citè poterit Romanum Pontificem aeat, mandatum Apost. receperit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Holt. Butt. Anch. Panorm. Mari. Socin. Felin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontificis pag. 272. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 755. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 4. c. 16. & est post Concil. Lateran. p. 1. 4. c. 13.

Hanc candem conclus. ex hoc text. desumunt Henr. in summ. lib. 6. de Panir. c. 1. n. 4. Zambran. de castibus in articulo moris. cap. 4. dub. 4. num. 1. 4. Soat. tom. 4. dis. 30. sect. 3. num. 4. Molin. de infit. tom. 4. tract. 3. dis. 6. n. 2. Sayt. de censur. lib. 3. c. 2. 3. n. 3. 8. Bonac. cod. tract. dis. 2. q. 4. punct. 5. n. 3. vers. tertius. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore clericorum Canonis. §. 3. num. 1. 2. & 18. Sanch. in præcepta Decalogi. lib. 2. cap. 1. 3. num. 9. Carol. de Graffis de effictibus clericalibus, efficta 9. n. 153.

Capiteles inimicitias.] Quæ sint, tractant Doctores, quos retuli supr. ad cap. per tuas, 32. num. 7. de simonia.

Vel alias iustas excusationes.] Nota quod instum impedimentum, quod hoc censetur habere, qui habet curam animarum, si timet eas ob suam absentiam damnum notabile accepturas, vel qui ad Papam pro absolutione proficiat nequit, nisi vxorem, & filios in extrema, vel magna necessitate relinquat, ita Sayt.

C C d.

d. a. 28. n. 38. iustum etiam impedimentum habet is, qui iure non potest, licet nittere valeat pro abolutione, is enim non cogit ad mittendum alium, sed ad eundum per se ipsum, ita Henr. d. l. 6. c. 9. n. 7. & lib. 1. 3. c. 29. n. 3. Vgl. de censur. Ponif. reservatis, p. 3. c. 2. verbo, nisi in mortis articulo, §. 4. n. 1. vers. item habet locum, & de censuris tab. 1. c. 4. §. 5. n. 3. in fine, Sanch. d. e. 13. n. 41. Bonac. d. n. 3. vers. adiuvant tamen.

5 In gl. *Suscepturus*. Nota, quod absolutio ratione articuli mortis, aut cuiusvis impedimenti à quacumque excommunicatione, sive iuris, sive hominis reservata Pontifici, aut cuiuscumque inferiori, teneatur. Confessarius iniungere, ut cessante morbo, vel eo impedimento, se presentet Superiori, qui extra eam calumna de iure poterat illum absoluere, & hoc se presentandi omnis est sub iuramento imponendum, non ut iterum is ab excommunicatione absoluatur, quia plene ab illa absoluatus est, sed ut superior conuenientem medicinam adhibeat, satisfactionemque imponat, si imponendum indiagocerit, vide Henr. d. l. 6. c. 6. n. 6. Soart. tom. 4. disp. 30. scđt. 3. n. 6. & tom. 5. disp. 22. scđt. 1. n. 6. 2. Sanch. d. e. 1. 3. n. 2. 4. cum seqq. vbi n. 29. reicit limitacionem, quam tradunt DD. nempe non esse iniungendum excommunicato cuiusmodi onus se presentandi, si satisfecit parti, aut cum ea se compouit.

C A P. Ad hęc. XII.

Urban. III.

1 Q Vando quis est excommunicatus à delegato, & impetrat literas à Papa pro altero delegato, qui absoluat, in literis debet contineri exp̄s̄e ut pr̄stet cautionem sufficientem quod obediens iudicio Ecclesiæ, quia Sedes Apost. sic consuetus dare literas. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 273. Alagona in concord. iuris Canon. pag. 756. remissione Ximen. in concord. p. i. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 5. sub tit. de script. c. 8. & post Conc. Lateran. sub Alex. III. p. 50. c. 6. 1.

2 Sufficiens cautione.] Quæ autem dicatur sufficientis cautionis, dixi ad cap. ex transmiss. in gl. de ref. spoliati.

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text refertur.
- 2 Mulieres ob clerici percussionem excommunicata ab Episcopo absolu possunt.
- 3 Senes ob clerici percussionem excommunicata possunt ab Episcopo absolu.
- 4 Infirmi seu valetudinari ob clerici percussionem excommunicata possunt à suis Episcopis absolu.
- 5 Membris defititus pro absolutione excommunicationis ob clerici percussionem Sedem Apostolicam adire non tenetur, & n. 6.
- 7 Absoluendus nemo est ab excommunicatione nisi parti lese fuerit prius satisfactum.
- 8 Legatus an possit absoluere excommunicatos ob clerici percussionem, remissione.

C A P. Ea noscitur. XIII.

Clem. III.

1 P recusores clericorum si sint mulieres, senes, infirmi, munitari, Episcopus absoluere, facta prius sa-

tisfactione offensi iuxta suas facultates; sed diligentes, sive pauperes debent Papæ presentem via solvantur, vel Legato. Item si quis infirmus time mortis absoluatur ab excommunicatione, iurabit, ut cum conualuerit, adibit Papam, vel eius Legatum, recepturus mandatum Apost. super talibus. Colle- gium ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarel. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 274. Alagona in concord. iuris Canon. pag. 756. remissione Ximen. in concord. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 2. Denuo. tit. 1. 8. c. 1.

Mulieres.] Notatur ad hoc quod mulieres ob clerici percussionem excommunicata, cuius tempore conditionis sunt, ab Episcopo absolu possunt, ut per illas citatos ad c. mulieres 6. supr. hoc sit.

Senes.] Notatur ad hoc, quod senes ob clerici percussionem excommunicata, possunt ab Episcopo absolu, ut per Sylvest. in summa. verb. absolu. 4. n. 2. vers. decim. Beller. disquisit. cleric. p. 1. ut de fidei clericorum Canonis, §. 3. n. 26. Sayr. de teſſu lib. 1. cap. 28. num. 25. vbi amplia quanvis fontes sunt atque bandum, Carol. de Graffis de effictibus cleric. effict. n. 160.

Et valetudinari.] Notatur ad hoc quod infirmi valetudinari, aut quacumque impotentiæ impedit excommunicationi ob clerici percussionem, possunt suis Episcopis absolu, ut per Sylvest. d. serm. affl. 4. n. 2. vers. nonius, Thom. Act. in tract. de infirmi ut verbo absoluio, n. 4. & 5. Carol. de Graffis d. effict. n. 163. Beller. d. §. 3. n. 25. Sayr. d. cap. 28. n. 14. Id gentes si sint infirmi incurabiliter, vel periculose morbo longo, licet temporali, vel podagra, sive quartana.

Seu membrorum, &c.] Membris defititus pro solutione excommunicationis ob clerici percussionem Sedem Apostolicam aliter non tenetur, ut protest à suo Episcopo absolu, ut per Sayr. d. cap. 28. num. 32. Beller. d. §. 3. n. 32. Hieron. de Monach. p. 1. num. 6. Carol. de Graffis de effictibus cleric. effict. n. 164.

Sive pauperes.] Id est, pauperes grātes, quod Romam accedere non possit. Sayr. d. cap. 28. n. 14. id amplias ad pauperem non mendicantem, sed viventem ex suo artificio, Carol. de Graffis d. effict. 9. n. 164.

Satisfactione iuxta facultates, &c.] Notatur ad hoc quod absoluendus nemo est, ab excommunicatione nisi parti lese fuerit prius satisfactum per Holt. lib. 1. & Abb. num. 4. Beller. disquisit. cleric. p. 1. ut fauore Clericorum Canonis, §. 4. num. 18. vbi n. 29. 3. 3. soluit quod si absoluere darent satisfactione non eret.

Vel eius Legato.] An, & quando is, qui intercedit in clericum, possit absoluere Legato, vide Arch. Gambar. de officio, & potestate Legati de latere, id est, in rub. quæ sit differentia inter Legatos, p. 1. & lib. 3. 3. 3. de potestate Legati in absolutione ex communicatione à n. 1. Gutier. canon. lib. 1. c. 5. à n. 11. Cetera ad Denuo. collect. 24. n. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus pro violencia maxima iniicitur in clericos ante denuntiationem vitandus est, p. 1. & 2. occultus, interficiens clericum, qui contra clericali habuit se enormiteribus iniuriantibus, excommunicatus est.
- 2 Excommunicatus pro violencia maxima iniicitur

in Clericis occulè vitandus est si sit occulitus, si
verò publicus, publicè.

- 3 Clericus percūtens, quū dimisso habitu ac tonsura
clericis se immiscet enormitatibus, non est ex-
communicatus.
- 4 Excommunicatus nullus hodie per Extrānag. Ad
enitanda, vitari debet, antequam publicè sit de-
muniatus.

CAP. Cūm non ab homine. XIV.

- 1 Pencorū clericorum manifestas licet non sit de-
nuntiatas, tamen vitari debet, secrem verò à scien-
te tantum, & in secreto. Item qui occiderit Clericum,
vel Presbiterum, qui contempto habitu clericali, enor-
mitatibus se immiscet, non est excommunicatus, af-
terius tamen puniendus est quām qui laicum occidit.
Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar.
Ioan. Andr. Anan. Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mar.
Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 274. Alagona
in compend. iuris Canon. pag. 756. remissiū Ximen. in
concord. p. 1. & 2. referunt ab Anton. August. collect. 2.
Decret. lib. 5. tit. 18. c. 2. & altera pars huius Decretalis
est in cap. cūm non ab homine, suprà de iudiciis.
- 2 Probat hic text. excommunicatum pro violenta
mannum iniectione in clericos occulè vitandum esse
si sit occulitus, si verò publicus, publicè, vt per Conar.
in cap. alma mater, p. 1. §. 2. n. 3. Valer. Reginald. in praxi
fori panit. lib. 32. n. 57. Henrīq. in summ. lib. 13. de ex-
communic. c. 5. §. 1. in comment. lit. D. & c. 6. §. 1. vbi re-
solvit, quād si ex sola hominis audita Confessione Sa-
cramentali sciat Confessarius reum esse denuntiatum,
non debet illum vitare: at verò si extra Confessio-
nem seferit, licet in hac Vrbe ignota est illa denun-
tiatio, & probari non posset, vitandus est occulè, si
non sit periculum scandali, vel damni.

- 3 Et enormitatibus, &c.] Notatur ad hoc quād per-
cūtens Clericum, qui dimisso habitu, ac tonsura cle-
ricali se immiscet enormitatibus, non est excommunicatus,
vt per Roland. consil. 4. n. 28. vol. 1. & alios citatos
per Carol. de Graffis de effectibus clericalibus effectu 9.
n. 212. & per Bellot. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore cle-
ricorum Canonis, §. 2. n. 41. vbi n. 42. referit dici Cleri-
cum se immiscere in enormitatibus quando facit sed-
ditionem, pralia, aggreffiones, & huiusmodi in popu-
lo, & n. 46. adhuc, quād quamvis Clericus se immis-
cendo in enormitatibus perdat privilegium Canonis,
non tamen perdit prívilegium fori, quia illud est in-
ductum à iure positivo, hoc autem à iure diuino.

- 4 In gloss. Denuntiatu, ibi, & sic quād citio scio ali-
quem excommunicatum, statim debet vitare, quamvis non
sit denuntiatus. Hodie tamen post Extrānag. ad enitanda
scandala, nullus, etiamsi specialiter sit excommunicatus,
vitari debet antequam sit publicè denuntiatus,
vt per Conar. in cap. alma mater, p. 1. §. 2. n. 7. Navar. in
man. 27. n. 35. vers. nota primo, Gotier. canon. lib. 1. c. 1.
num. 29. Henrīq. lib. 1. c. 5. in prim. Soar. de Pace tom. 1.
temp. 5. n. 72. Sart. de censur. lib. 2. c. 12. n. 16. Soar. eod.
tratt. diff. 9. scđ. 2. n. 8. vbi respondent arguento, quo
motu post Adrian. Felin. Medin. à communī recepit
Vgol. de censur. 1ab. 1. c. 13. §. 7. n. 8. ex verbo generaliter,
quo utitur predicta Extrānag. adhucit enim, quād li-
cet in principio loquuntur de tentatione generali, postea
tamen loquens de speciali, requirit quād sit denun-
tiata, seu publicata, & ita recepit vsus, & confuetu-
do, quā est optima legum interpres, cap. cūm dilectus
de concessione prob. cum similibus.

Barbos. Collect. Tom. III.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicato communicandum non est ante absolu-
tionem, licet iurauerit parere mandatis Ecclesie,
vel compoſuerit cum offensio. Infamatio de ex-
communicante communicandum non est, nisi se-
purget, vel ad cautelam absoluatur.
- 2 Excommunicatus per resipiscientiam sine absolutione
non restituitur communum precium Ecclesie par-
ticipationi.
- 3 Excommunicatio non tollitur praeceps per emendatio-
nem excommunicati.
- 4 Prelati quilibet inferiores Papa tenentur vitare ex-
communicatos, perinde ac ceteri.
- 5 Episcopus si participet otiosè cum denuntiatu à se
incurrit minorem excommunicationem.
- 6 Excommunicatus, qui per famam à probis sparsam
denuntiatu dicitur, vitari debet.
- 7 Excommunicatus, in dubio quis censendus est.
- 8 Clericus quodcumque fuerit infamatus à populo
tenetur innocentiam suam purgare.
- 9 Absolutione necessaria est ab excommunicatione, qua
late fuit ad tempus tacitum, vel expressionem, &
ab fine ea solemnis absolutione minime tollitur ex-
communicatione.
- 10 Monasteriū potest agere pro iniuria facta Monacho.
- 11 Iniuria facta Clerico censetur etiam facta Episcopu-
& Ecclesie.

CAP. Cūm desideres. XV.

- 1 Communicare cum excommunicato nullus po-
test antequam absoluatur, etiamsi iniurauerit itare
mandato Ecclesie, quia ista cautio iuratoria potius est
introduceda ex consuetudine Ecclesie, quām ex vigore
Canonum, nec est tanti momenti vt postea ante ab-
solutionem possit cum ipso communicari, imo qui
communicat, incurrit excommunicationem. Item
quando est publica fama quod aliquis verberauit Cle-
ricum, nullus debet cum eo communicare, nisi prius se-
purget ad arbitrium Episcopi, vel ad cautelam absolu-
tur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar.
Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mari.
Socin. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 275.
Alagona in compend. iuris Canon. pag. 757. remissiū
Calal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt
ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 18. c. 4.
- 2 Quod nisi absolutionis beneficium, &c.] Notatur ad
hoc per resipiscientiam sine absolutione excom-
municatus non restituitur communum precium Ecclesie
participationi, quamvis iurauerit se Ecclesie ob-
temperatur & parti satisfacturum, vt per Soar. de
censur. 1ab. 1. c. 5. in prim. Soar. de Pace tom. 1.
temp. 5. n. 72. Sart. de censur. lib. 2. c. 12. n. 16. Soar. eod.
tratt. diff. 9. scđ. 2. n. 8. vbi respondent arguento, quo
motu post Adrian. Felin. Medin. à communī recepit
Vgol. de censur. 1ab. 1. c. 13. §. 7. n. 8. ex verbo generaliter,
quo utitur predicta Extrānag. adhucit enim, quād li-
cet in principio loquuntur de tentatione generali, postea
tamen loquens de speciali, requirit quād sit denun-
tiata, seu publicata, & ita recepit usus, & confuetu-
do, quā est optima legum interpres, cap. cūm dilectus
de concessione prob. cum similibus.

- 3 Quod nisi absolutionis beneficium, &c.] Notatur ad
hoc per resipiscientiam sine absolutione excom-
municatus non restituitur communum precium Ecclesie
participationi, quamvis iurauerit se Ecclesie ob-
temperatur & parti satisfacturum, vt per Soar. de
censur. 1ab. 1. c. 5. in prim. Soar. de Pace tom. 1.
temp. 5. n. 72. Sart. de censur. lib. 2. c. 12. n. 16. Soar. eod.
tratt. diff. 9. scđ. 2. n. 8. vbi respondent arguento, quo
motu post Adrian. Felin. Medin. à communī recepit
Vgol. de censur. 1ab. 1. c. 13. §. 7. n. 8. ex verbo generaliter,
quo utitur predicta Extrānag. adhucit enim, quād li-
cet in principio loquuntur de tentatione generali, postea
tamen loquens de speciali, requirit quād sit denun-
tiata, seu publicata, & ita recepit usus, & confuetu-
do, quā est optima legum interpres, cap. cūm dilectus
de concessione prob. cum similibus.

C E 4

mater

- mater. p. 1. §. 2.n.2. & §. 3.n.5. Henr. in summa, lib. 1.3. de excommunic. c. 3. & 4. lit. N.*

6 *Quod si publica fama, &c.] Notatur ad hoc, quod etiam illi, qui promulgationem denuntiationis non audierunt, eum vitare debent, qui per famam a probis sparsam denuntiatu*s* dicitur, ut per Cou. d. §. 2. num. 4. Henr. d. l. 1.3. c. 6. §. 2. vide dicta ad cap. illud, de clericis excom. manif. & idem Henr. d. loco in comment. lit. H, cum eod. Couar. asserit illu*s*, qui probatur sciu*s* ex fama, & participauit, non damnari in foro exteriore ad penas iure latas contra participantes, quia andire famam non est scire, additque minime in conscientia teneri, si illam deposituit, aut a paucis, praesertim aduersariis, audire*s*.*

7 *Nec aliud communicare, &c.] Notatur ad hoc, quod in dubio censendus est quispiam excommunicatus, ut per Sylvest. verbo ab *solutio*n. 3.n.14. dub. 1.0. Cordub. in suo questionar. lib. 3. q. 6. col. 2. vers. quartu*s* probatur, Salas. 1.2. q. 21. tr. 8. dif. vni. scel. 5. n. 6. in solut. ad. 4. Et in vtroque foro a. ministrante, quando non agitur ad pœnam pro delicto insigndam, sed solūm ut se abstineat ab omnibus, que iure excommunicatis interdicuntur, ut per Vgol. de censur. tab. 1. c. 14. in princip. n. 1. & 1.4. Vegan. tom. 2. summa c. 1.3. casu 28. Deinde alij tenent hoc procedere in dubio facti, resoluentes in dubio iuri*s* hunc non censeri excommunicatum, ex quorum numero sunt Azot. in *sist. moral.* p. 1. lib. 2. c. 19. 9. 10. in fine, & 9. 11. Sayr. in elam Regia, lib. 1. c. 1.3. n. 2.3. & 2.4. Denique in vtroque dubio, & in vtroque foro hunc censeri excommunicatum, tuerit Vafq. 1.2. 9. 19. art. 6. dif. 6.5. n. 9. & 1.3. & dif. 6.6. c. 1.*

8 *Se purgaverit.] Notatur ad hoc quod Clericus, quodcumque fuerit infans*s* a populo, tenetur innocentiam suam purgare, ut per Duen. reg. 299. limit. 6.*

9 *Nisi forma Ecclesia, &c.] Notatur ad hoc quod absolutio necessaria est ab excommunicatione, quia lata fuit ad tempus tacitum, vel expressum, & absque ea solemnis absolutione minime tollitur excommunicatio, ut per Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 11. num. 5. Galles. de oblig. Camer. q. 37. n. 18. Anton. Ricc. de iure person. extra premium Ecclesia existentium, lib. 4. c. 6. 5. n. 7. vbi numeris seq*s* ampliat, etiam*s* excommunicator, vel excommunicatus sint mortui, & etiam*s* excommunicator velit excommunicatum haberi pro absoluto. Vtrum autem idem sit dicendum, quando excommunicatione fuerit lata sub hoc modo (donec, & quoque satisfecerit) adhuc enim in hoc casu sequuta satisfactione requiri absolutionem, alias remanere excommunicationem, tenet glo. verbo donec in Clem. 1. de decimis, glo. codem verbo in Clem. presenti, de censib. & plures Doctores, quos referunt, & sequuntur Soar. tom. 5. dif. 7. scel. 1. num. 11. Mat. Alter. de censur. lib. 4. dif. 1. pag. 381. Ricc. d. c. 6.5. n. 2. 3. quicquid contrarium teneant glo. verbo donec, in cap. ultim. de matrim. contratu contra interdictum Ecclesie, Alciat. in c. 1. n. 6. de iudicio, & Couar. d. n. 5. in fine & n. 6.*

10 *Ecclesia, tamen, quam offendit, &c.] Notatur ad hoc quod Monasterium potest agere pro iniuria facta Monacho, ut per Farin. cons. 20. num. 27. & ibi, Centol. lit. F, & in praxi crimin. p. 1. q. 1.05. num. 2.9.5. cum seq*s*. Molin. de *instit. tral.* 3. dif. 2. n. 7. Et facta iniuria Clerico conferetur etiam facta Episcopo, & Ecclesie, & per remissionem iniuriae factam ab ipso Clerico non conferetur remissa ea, quae fuit facta Ecclesie, Azeued. 1.2. num. 1.53. tit. 1.0. lib. 8. nona recip. Farin. d. q. 105. n. 291. & seq*s*.*

11 *Sacerdos eliciens Regularem de Ecclesia officia, & na turbam excommunicatus non est.*

12 *Masculi antiqui canebant cum famini*s* in con-*

13 *Monacha rixosa potest expelli.*

C A P. Veniens. XVI.

Sacerdos, qui ut liberius possit in Ecclesia officia celebrare, Regularem, vel Clericos, quando turbant, vel impediti diuina officia inveniuntur, appositi transiungo nolentes egedi, cogitare ut Ecclesiam manere, non est excommunicandus, nec tandem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andre. Hoff. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. in cap. Vitis in *ration.* lib. 5. iuris Pontif. pag. 276. Alagon in *concord.* iuris Canon. pag. 7.77. remiliuntur Ximen. in *anvers.* p. 4. referunt ab Ant. Aug. collect. 1. *Decret.* lib. 3. c. 3.1.

*Quadam monialis Ecclesiam ingrediat, &c.] Nam antiquitus masculi canebant cum famini*s* in con-*

vt per hunc text. adiuvet Stephan. Gratia. dif. 1. renf. 2.70. n. 5.8.

*Coegerit eandem, &c.] Notatur ad hoc, quod Monachia rixosa potest expelli, ut per Greg. 1.4. verbo *trahit.* 10. parit. 5. Et notatur etiam ad hoc quod officia Clericorum turbantur in actu diuina officia, ut est excommunicatus, quia is non facit facta diabolo, ut per Marian. Socin. in cap. *peruenit.* 1.2. hoc tit. Dec. tral. crimin. lib. 4. c. 6. n. 6. & plene per referunt, & sequuntur Carol. de Graffis de effectibus calibus, effectu 9. n. 1.8.5.*

*Notatur etiam ad hoc, quod eodem tempore in foro lata in eum valebit, qui in Ecclesia, donec celebrantur, obstrepit, aperte admonitus non acomedit, ut per Fr. Emanu. quies. regul. tom. 2. q. 19. n. 1. Indignissimum enim facinus est quaque*s* concionem, comprecationem, Sacrificium*s* Clericorum*s* administracionem perturbare, ut nullus factum est Patrum auctoritatibus probat Gibson. Schist. ad Ecclesiasticorum vita, lib. 2. c. 44. & vide *alba ad c. 1. de vita, & honest. cleric.**

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicati pro leui maxima iniictione in Cœricum possunt per Episcopis absul. & n. 1.*

3 *Iniuria leui indicanda est arbitrio Episcopi.*

4 *Percussio leui quae dicatur, ostenditur.*

C A P. Peruenit. XVII.

Excommunicati non pro enormi, sed pro mali*s* & leui iniuria facta Clerico absolucionem perfici copum, cuius est arbitrai*s* ut leuis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andre. Hoff. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. in *concord.* iuris Pontif. pag. 276. Alagon in *concord.* iuris Canon. pag. 7.77. remiliuntur Ximen. in *concord.* p. 1.05. referunt ab Ant. Aug. collect. 1. *Decret.* lib. 3. tit. 1.5.6.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. definitum. V. tom. 1. comm. opin. 1.1. tit. 1.2. no. 20. verf. sed aper. pag. 102. tom. 1. comm. opin. 1.1. tit. 1.2. no. 20. verf. sed aper. pag. 102. tom. 1. comm. opin. 1.1. tit. 1.2. no. 20. verf. sed aper. pag. 102. tom. 1. comm. opin. 1.1. tit. 1.2. no. 20. verf. sed aper. pag. 102.

1. Excommunicati pro leui manum intellctione & Cricum possunt per Episcopum absolviri, &c. 2.
3. Initia leuis indicanda est arbitrio Episcopi.
4. Percussio leuis quae dicatur, ostendatur.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. determinat. tom. 1. *comm. opin. l. 1. tit. 1. 2. n. 20. vers. sed am. 19.* Gutier. *canonicar. lib. 1. cap. 5. num. 11. cum seqg. long. 19.* Garc. de nobilit. *gloss. 8. n. 40. cum seqg. 1. 19.* Pelle. *disput. cleric. part. 1. tit. de fauore Clericorum. Canan. 5. n. 3. opin. 19.*

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 305

optime Sayr. de censur. lib. 3. c. 18 à princ. Bonac. eod. tract. disp. 2. q. 4. paul. 5. n. 2. Carol. de Graffis de effectibus cleric. effectu 9. n. 173. Paul. Layman. in Theologia moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. n. 10.

- 3 Tua fraternitas arbitrio, &c.] Notatur ad hoc, quod leuis iniuria, indicanda est arbitrio Episcopi, qui ex circumstantis personam, locum, temporum, modi percussione, & lesionis arbitrii poterit, ut adiuvantur. 4 Bellet. d. 5. n. 34. Sayr. d. c. 38. n. 5. addens communiter leuem censeri percussione, quae fit à Magistro. Praelato, Patre, Domino, in discipulum, clericum, filium, aut seruum: vnde Bonac. d. n. 4. lemen percussione regulariter credit esse illam, quae fit pugno, palma, manus, pede, digito, baculo, vel lapide, quae nullam carnium maculam reliquit, vel quae fit absque scissione membra, sine fractione dentis, sine emulsione multorum capillorum, & sine effusione multi fanguinis, nisi ratione loci, vel persona possit haec leuis percussio censeri grauiter iniuriosa, veluti si quis manum iniiciat in faciem alicuius grauius personæ, impingendo alapam, aut si in platea, vel coram populi frequenter percutiat.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerici, qui scienter & sponte participant cum excommunicatis in diuinis Officiis excommunicati sunt excommunicatione maiori, & tantum absoluendi per Papam.
- 2 Clericus scienter, & sponte admittens excommunicatos à Papa ad Diuinam cum eis in iis communicando, est excommunicatus excommunicatione Papa reservata.

C A P. Significauit. XVIII.

Clerici, qui sponte & scienter participant cum excommunicatis à Papa, admittendo eos ad diuinam Officiam, sunt excommunicati eadem excommunicatio maiori, & pro absolutione mittendi ad Papam cum literis Ordinarij. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Joan. Andr. Holt. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mari. Socin. Vicius. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 277. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 758. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. c. 6.

2 Collige ex text. quod Clericus scienter, & sponte admittens excommunicatos à Papa ad Diuinam (Officia scilicet, vel Sacraenta) in iis cum eis communicando, est excommunicatus excommunicatione Papæ referenda, ut per Couat. in cap. alma, p. 1. §. 3. num. 4. Paul. Comitol. refon. moral. lib. 6. q. 29. n. 5. Clar. lib. 5. §. fin. q. 77. n. 18. Sayr. de censur. lib. 3. c. 29. n. 5. & 6. Sayr. eod. tract. tom. 5. disp. 2. c. 21. n. 13. nouissimè Iul. Lauor. de Indulgent. p. 2. c. 21. n. 13. optime Aegid. Coninck. de Sacramentis. & censur. tom. 2. disp. 1. 4. n. 33. & n. 136. Valer. Reginald. in praxi fori paenitent. lib. 3. 2. n. 9. 4. quamvis Papa non exprimatur extendi ad participantes, ut per Henr. in summa. p. 2. lib. 1. 3. de excommunicatis. c. 8. §. 2. quinque requirentes ad hoc, ut fubeatur prædicta excommunicatione: primum, ut participantes sint Clerici: secundum, ut scienter: tertium, ut sponte: quartum, ut in Diuinis participant: quintum, ut cum excommunicatis à Papa.

Barbos. Collect. Tom. III.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicati pro iniectione manuum in clericos & incendiarij post publicationem à solo Papa absoluuntur.
- 2 Incendiarij excommunicati, & publici non nisi à Papa absoluiri possunt.
- 3 Absoluendi potestas cum potestate ligandi non semper coniuncta est.
- 4 Incendiarij Ecclesiæ, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure sunt excommunicati.

C A P. Tua nos. XIX.

Clericos percutientes, & incendiarij postquam absoluuntur ad Papam pro absolutione. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Joan. Andr. Holt. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mari. Socin. Vicius. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 277. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 758. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 18. c. 6.

Collige ex text. incendiarios excommunicatos, & publicatos non nisi à Papa, absoluiri possunt, ut per Clar. lib. 5. §. fin. q. 77. n. 19. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 110. n. 15. Iul. Lauor. de Indulgent. p. 2. c. 21. n. 8. Sayr. de censur. tom. 5. disp. 2. c. 21. n. 15. Fillius. tract. 1. 5. c. 1. q. 5. Bonac. de censur. extra Bullâ Canâ. disp. 2. q. 3. paul. 4. 3. latè Sayr. eod. tract. de censur. lib. 3. c. 29. n. 7. cum seq. vbi n. 8. refoluit, quod mulier incendiaria semel denunciata excommunicata, à solo Papa absoluiri potest, & n. 10. quod incendiarij Ecclesiæ denunciati, à Legato de latere regulariter absoluiri nequeunt, & n. 12. quod incendiarij, ut à solo Papa absoluuntur, in speciali nomine expresso denunciari debent, nec sufficit denunciatio generalis.

Ex quo sunt per Ecclesiæ, &c.] Ergo licet potestas ab absoluendi sit tempore coniuncta cum potestate ligandi, non sequitur aliquem in omni caso posse absoluere, in quo potest ligare, ut patet hic in incendiario ab Ordinario nominatum excommunicato, quia à solo Papa absoluiri potest, ut per Aegid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 1. 3. n. 37. in princ.

In gloss. Publicati, ibi, de incendiariis Ecclesiæ, 4 &c. Notatur ad hoc quod incendiarij Ecclesiæ, seu aliorum locorum religiosorum ipso iure excommunicati sunt, alij verò incendiarij aliorum locorum non ipso iure excommunicati, sed excommunicandi veniunt, ut per Nauar. in man. c. 17. n. 100. Salzed. ad Bernard. c. 108. in nouiss. impress. Farin. d. q. 1. 12. n. 15. Et quod consuetudine receptum sit, ut ipso facto excommunicatione cœnatur affœcti, celulæ, Azor. infit. moral. p. 1. lib. 9. c. 27. q. 11. quamvis incendiarios tam Ecclesiæ, & loci sacri, ac Religio, quam profani non esse ipso iure excommunicatos afferat Sayr. d. c. 29. n. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Legatus de latere potest absoluere ab excommunicatione, quam quis contraxit ob violentam manuum iniectionem in Clericum, quamvis atrox sit iniuria, & n. 2.
- 3 Legatus de latere à quibusvis excommunicationibus Papæ reservatis absoluere potest, nisi dicatur quod à nullo alio, nisi à Papa possit absoluiri.

C c 3 C A P.

C A P. Ad eminentiam. X X.

Excommunicati ob percus^{tionem} clericorum pos-
sunt absolvi à Legatis de latere ab^{sq}ue eo quod
hoc habent expressum in mandatis. Colligunt ex
Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr.
Hof. Burr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Viu.
in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 277. Alagona in com-
pend. iuris Canon. pag. 758. remissione Ximen. in concord.
p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 5.
tit. 18. c. 9.

2 Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Azor.
in his moral. p. 2. lib. 5. c. 32. q. 6. vbi ampliat, quanvis
atrox sit iniuria, vel lastio enormis, vel tni. quae fit in lo-
co publico, vel quae ledit Abbatem, aut Episco^m um,
aut cum eade clericis, vel magna sanguinis effusione.

3 *Et eos habeb. &c.*] Notatur ad hoc, quod Legatis
potest absoluere à quibuslibet excommunicationibus
Papa referatis, nūli fuerit excommunicatione ita Papa
referuata ut in ipsa constitutioⁿ expre^se dicatur, ut à
nullo alio, nūli à Papa possit absoluere, ita Gondis à Villa-
diego in tract. de Legatis q. 13. Gambat. in tract. de offic.
& potest Legati a latere, lib. 8. s. 3. n. 1. & seq. quos refert,
& sequitur Carol. de Grassi de effectibus clericalib.
effectu 9. n. 18. 5. Azor. d. 9. 6. vers. item Legatus. Quanvis
huiusmodi Legatum absoluere non posse ab alia ex-
communicatione, cuius absolu^{tio} Papa referuata est,
quam ab incursa ob clericis percus^{tionem}, resolut^{us}
Sayr. de censur. lib. 2. c. 1. 4. n. 10. cum seq.

4 *Qui à Latere Romani Pont. &c.*] Qui sint ostendit
Sayr. d. c. 1. 4. n. 9.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatione generalis non ligat nisi subditos pro-
ferentis, & n. 2.
- 3 Parochus existens extra diocesum potest excommuni-
cari ab Episcopo propter non residentiam.
- 4 Extraneus non ligatur censuris lati à superiori loci,
in quo pro breui tempore reperitur si late sint per
modum sententia.
- 5 Ius commune adiuvare statuendo potest Episcopus.
- 6 Excommunicare, aut suspendere se ipsum, aut super-
iore propria autoritate directe nemo potest.
- 7 Dispositio uniuersalis non restrigitur ad ea, quae sunt
disponenti impossibilia.
- 8 Statutum domiciliu^m an liget subditos extra territorium
delinquentes, ostenditur, & d. 11.
- 9 Excommunicatus nominatim quis dicatur, ostendit-
ur.
- 10 Ignorantia an excusat ab excommunicatione.
- 12 Excommunicatione lata ab homine moritur ex mortuo,
vel ablatio illo ab officio, qui eam tuiuit.

C A P. A nobis. j. XXI.

Excommunicatione generaliter lata, v. g. contra fu-
res, non ligat nisi subditos excommunicantis, nisi
maior auctoritas ei delegeatur. Colligunt ex Ordin.
Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hof. Burr.
Anch. Panorm. Mar. Socin. Felin. Viu. in ration. lib. 5. iuris
Pontif. pag. 278. Alagona in compend. iuris Canon.
pag. 758. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur
ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 18. c. 10.

2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Perez
lib. 1. gloss. 3. pag. 172. tit. 5. lib. 8. Ordinam. Azeued. l. 1.

*n. 105. sit. 4. lib. 8. nona recop. Bonac. de censur. dis^p. 1. q. 6.
punct. 1. 1. à principi vbi n. 5. refoluit subditum, nūli
mutato domicilio furant exuta diocesum, non inven-
tere censuras latas ab Episcopo diocesis per modum
statuti contra furantes, vel committentes in finione
aliud deliquiunt, & n. 14. quod committentes furant
extra territorium sui superioris ligant censuris ab
superiore lati per modum sententia contra finiones
ex differentia inter excommunicationem latam per
modum statuti, & per modum sententia, quia furan-
tes respicit territorium, seu personas ludibris eu-
stantes in territorio superioris, sententia vero respicit
personam, vt illius contumacia coerceant, & puni-
tar, nam extra territorium ius dicent non parere im-
punit, id est, m^ulla pena imponit, non obstat
proprio superiori extra ipsius infideliis, quia
scilicet censura lata est per statutum, l. fin. 3. de in-
risdict. omnium iudicium. Coar. in cap. aucta mater. p.
§. 10. num. 3. Soar. de censur. dis^p. 5. fin. 4. num. 4. Sicut
de legibus dis^p. 1. 4. sect. 5. num. 60. modo te vera ex-
stant extra territorium, & finies eius res, circa
quam ipsi delinquunt, sit extra territorium, vt cum
sup. citaris adiuvetur Bonac. d. punct. 11. num. 5. in
fine, & Aegid. de sacram. & censur. num. 2. lib. 1. num. 15.
num. 61. Hinc sequitur clericum patrocnum euen-
tem extra diocesum posse à proprio Episcopo excom-
municari, etiam per statutum, quando non sit
quanvis enim ipse sit extra diocesum, tamen atra
non residendi consummat in diocesu^m, & censura pe-
care in illa, prout etiam dicendum videtur in censu-
ratis, possunt enim ea ligari, quanvis temporis
nodi sint extra diocesum, vt per Soar. sect. 4. num.
Sylvest. verbo excommunicatione 2. num. 8. Sayr. de cens.
lib. 1. cap. 7. num. 10. Bonac. d. punct. 1. num. 7. lib.
de censur. p. 2. cap. 3. dis^p. 2. dub. 2. concl. 3. Hic enim
infertur extraneus non ligari censuris lati à super-
iore loci, in quo pro breui tempore reperitur, lo-
ci sint per modum sententia, quia sententia loquitur
incontingenti, & dicendi fertur in personis fidelibus
re, aut spe, id est, in eo, qui tunc subdit, vel qui
nascentur, vel eos transferuntur domiciliu^m, ut per
Sayr. de censur. lib. 1. c. 7. num. 22. Aula d. d. 1. in fin.
Aegid. d. dis^p. 1. 3. n. 5. 8. Nec obstat, quod copio quod-
quis committit aliquod delictum in territorio legem
ferentis, etiam si extraneus, ratione delicti, cui
fori esse censetur, cap. vli. de foro competenti. Soar. d.
cap. 7. num. 9. Aegid. d. dis^p. 1. 3. num. 6. Respondeant
enim ad incurrandam censuram prae*equi*, vt faciat
contra praeceptum continens censuram, etec. aut
subditus, censura enim non fecit nisi in ludibrio,
extraneus autem non erat subditus superiori loci, cu-
m^uis praeceptum non obseruauit, consequenter non
ligator censuris lati à superiori illius loci, ita et
Soar. responderet Bonac. d. punct. 11. num. 10. verba
respondet.*

Quisquis furtum fecerit, &c.] Ergo potest Episcopo
statuendo adiuvare ius commune, apponendo facili-
cer pœnam, vbi ius non imponit, vel aggraviando
pœnam à iure impositam, ut per Duen. reg. 23. in
principi.

Nisi nisi subdit, &c.] Ergo nemo potest directe in-
communicare, suspendere, vel interdicere se ipsum,
aut superiori propria auctoritate, ut per Henric. in
summa lib. 1. 3. de excomm. 2. 5. 8. 3.

Hac generalis clausula, &c.] Notatur ad hoc quod
dispositio uniuersalis non extenditur ad ea, quae sunt
disponenti impossibilia, ut per Tirag. de iure primi
q. 5. c. 1. Sicut. decis. 2. 3. n. 1. 3.

Nisi forte plus, &c.] Ergo generalis sententia ligabitur

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 307

non subditos si index id expresserit, vade colligunt Doctores statutum domiciliij ligare subditos extra territorium delinquentes, vt in presenti, notat Innoc. post prime. & resoluit Bartol. in Councilis, num. 47. C. de summa Trinit. quo loco ait, quod si statutum subditos extra territorium delinquentes non expresserit ex defectu intentionis non ligabuntur; si vero statutum expresse habeat, vt subditi alibi delinquentes obligentur, tunc secundum tale statutum in foro domiciliij poterunt iudicari, & hanc Bart. sententiam probat Socin. in cap. postulati, num. 6. de foro compet. & in consil. 302. num. 4. in fine, lib. 2. Alexand. consil. 111. n. 1. lib. 1. n. 1. teflatur esse communem, Boff. qui plures referit, in de pannis, n. 19. Alciat. in d. l. cunctis, n. 21. Clar. in prael. q. 8. 5. n. 4. Contrarium tamen, quod immo statutum immo obligat delinquentes extra territorium etiam id expresserit, probavit gloss. celebris ab omnibus recepta verbo *omnino modum*, in Clement. vnic. ad fin. de foro compet. testatur communem Felin. hic num. 6. quamvis incaute confundat sententiam Abb. cum sententia Bart. que sunt in opposito contraria, idem contra Bart. probant Roch. de consuet. scilicet. 9. num. 27. & Doctores, quos refert Grammat. decif. 25. n. 6. afferentes indicem non posse cognoscere de delicto extra suum territorium perpetrato ob defectum potestatis, qui quidem Doctores citati à Grammatico necessariò sunt intelligendi quando delictum solo statuto domiciliij punitur, non vero iure communis, nam de illo cognoscit etiam index domiciliij, ex l. 1. C. vbi de criminis, sicut etiam cognoscit de crimen prohibito in loco delicti, si in foro domiciliij accuserit, ex d. l. 1. vnde praedicti Doctores aperiunt hanc contraria sententiam contra Bart. prout etiam multi relati à Sylvest. consil. 103. n. 1. & Menoch. consil. 2. n. 103. qui communem fatentur. Quia retentio opinione non obstat text. in presenti, non agit enim de propriis subditis alieno territorio delinquentibus, sed de subditis alienis, qui in loco generalis sententiae aduersus eam delinquent, quo causa sententia non ligantur, nisi expressam de ipsis mentionem faciat ex defectu intentionis, quoniam generalis sententia plerumque de his fertur, quae ad proprios subditos tantum pertinent.

9 In gloss. *Quisquis*, ibi, omnes nominatim intelliguntur excommunicati, &c. Imo potius dicitur ille nominatim excommunicatus, qui notatur censura expresso nomine proprio, aut aliquot oppositis signis, que certe, & abique illo dubio, cum qui excommunicatur, significent, & demonstrent, vt per Couat. in cap. alma, p. 1. & 2. n. 8.

10 In gloss. *Non nisi*, pen. ibi, dicas quod bene sunt excommunicati, &c. Notatur ad hoc, quod efficiens actum sub excommunicatione interditum lege aliqua nota, qui antiquior iure positivo, aut diuino, naturali prohibitus erat, ignatus legis nouæ, aut consicuus illius prohibitionis antiquæ incurvit illam excommunicationem lege nova latam, sive ea lata sit iure communis, sive Episcopi constitutione, vt per Couat. in cap. alma, p. 1. §. 10. a. n. 9. Sed probabilitus est cum ignorantiam excusat ab excommunicatione, prout tenet Clar. lib. 5. §. fin. q. 7. 5. ver. secundus est casus, Iacob. de Graff. in decif. aureis, p. 1. lib. 4. c. 6. n. 21. Fr. Emman. in summa, tom. 1. c. 77. num. 5. Henr. in summa, lib. 13. c. 23. §. 2. & plures alii, quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 2. n. 9.

11 In ead. gloss. ibi, *Comprehendit tantum subditos*, &c. Ex hac gloss. inchoato text. colligit Abb. Panorm. hic n. 9. statutum ligare alienos subditos, qui in loco statuti deliquerunt, quoniam ratione delicti fortuit quis forunt non solum ut ibidem indicetur, sed etiam ut legibus & poenis illius loci subiiciatur, idem colligit Card.

Zabar. hic n. 2. Anch. & Felin. n. 5. Batt. communiter receptus in l. cunctis, n. 21. C. de summa Trinit. quamvis longa statutum distinctione, cuius sententiam ab omnibus recipi testatur, ibid. Ias. lib. 1. & 2. n. 67. Alexand. n. 17. Panorm. cap. vlt. de foro compet. n. 2. 4. & Felin. n. 12. Boff. in prael. tit. de pannis, num. 18. refert plures Grammat. decif. 2. 6. Menoch. consil. 2. n. 130. Vide tamen quae supra n. 8.

In ead. gloss. ibi, *Non durat ultra*, &c. Notatur ad hoc, quod sententia, qua excommunicantur omnes futuri committentes, perit proferentis morte, quia excommunicatio lata ab homine, moritur eo mortuo, vel illo ablate ab officio, qui eam tulit, de quo vide Nanar. in cap. placuit, de pannis. disp. 6. n. 161. Couat. in cap. cum in officiis, n. 3. de testam. D. Barbo. in L. in virto, §. quod in anno, n. 20. ff. soluto matrim. Cald. Pereira de extinct. emphyt. c. 1. 5. n. 7. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 60. art. 1. Sanch. de Matrim. lib. 8. cap. 28. num. 74.

S V M M A R I V M.

- Excommunicationis ob Ecclesiæ fractionem cum separatione post denuntiationem solum Papa absolvit, & n. 2.
- Ecclesiæ nomine que veniant, ostenditur.
- Invasores rerum sacrarum, que in dominio sunt Ecclesiæ, sive sunt mobiles, sive immobiles, sacrilegi sunt.
- Verba, excommunicatos nuntiatis, important hic excommunicationem latam.
- Ecclesia potest violentos laicos rerum Ecclesiasticorum occupatores, seu invasores coercere.

C A P. Conquesti. XXII.

Cælest. III.

S Poliantes Ecclesiæ cum effractione sunt excommunicati denuntiandi, donec congrue satisfiant iniuriam paflis, & refarciant damna, & cum literis Ordinarijmittantur ad Papam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Bart. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Vian. in ratione lib. 5. iuris Pontif. pag. 278. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 759; remissiæ Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 18. cap. 11.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. defumunt Clar. l. 3. §. fin. q. 77. n. 20. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 38. art. 2. & q. 50. art. 2. Azo. ius fit. moral. p. 1. l. 9. c. 27. q. 1. 2. Valer. Reginald. in præxi fori panit. lib. 19. num. 6. Natur. in manali, c. 27. n. 94. vers. 10. tana, & nonnullæ Iul. Lauor. de Jubileo, & Indulg. p. 2. c. 2. i. n. 19. Salzed. ad Bernard. cap. 90. in addit. lit. D. in nouiss. impreff. Soar. tom. 5. disp. 22. scilicet 2. à n. 4. Fillinc. tr. 1. 5. c. 2. q. 6. n. 55. Bonac. de censur. extra Bullam, disput. 2. q. 3. punt. 1. 2. late & eleganter Sayr. de censur. lib. 3. cap. 29. n. 1. 3. cum multis seqq. aduertens non concurrentibus his duobus, scilicet spoliatione violenta, & effractione, nullam excommunicationem incurrit, per cap. vlt. de furatis, addentes etiam huiusmodi frangentes, & spoliantes ante denuntiationem Episcopum posse absoluere, dummodo satisfacere velint iniuriam paflis, post denuntiationem vero ipso iure excommunicationem incurrit.

Quædam Ecclesiæ. } Ecclesiæ nomine veniant etiam Monasteria, hospitalia, & alia loca pia, ut resolunt

solum Nauarr. in man. c. 27. num. 44. §. Octano, Fillius. tract. 14. c. 2. q. 6. Sayt. d. c. 29. n. 17. & venire Sacram, si ipsa sit communica Ecclesia, tenet Soar. tom. 2. disp. 22. sect. 2. n. 11. & Valer. Reginald. d. n. 60. de Ecclesia in genere, & quotuplex sit, multa eleganter tradit D. Ioan. Anton. Mallob. in sua praxi habendi concursum ad vacantes parochiales Ecclesia, pralud. 1.

4 Memoratos sacrilegos. Ergo inuasores rerum sacramentorum, que in dominio sunt Ecclesia, siue sint mobiles, siue immobiles, sacrilegi sunt, ut per Decian. in tract. criminis lib. 6. c. 30. in princ. & 20. cum seqq. Petr. Greg. Syntagma iuris lib. 3. c. 18. n. 2. Card. Tulch. tom. 7. lit. S. concil. 6. n. 4.

5 Excommunicatos nuntieris. Quamvis haec verba indicent actionem per hominem exercendam, in rigore tamen important excommunicationem latam, Sayt. d. c. 29. n. 14. & post illum aduerit Valer. Reginald. d. n. 60. in princ. vbi etiam resolutum ad id necessaria non esse, ut Ecclesia spoliatur omnibus bonis, quia in ea sunt, vel ut contractio plene enormis sit, sed sufficit quilibet rapina, vel furtum grande, & quavis violencia aperio Ecclesia facta, siue rumpendo murum, siue feras confringendo, siue suffodiendo paret, fenelestram vitream frangendo, vel teatum perforando.

6 Et facieris sicut excommunic. &c. Notatur ad hoc, quod Ecclesia potest violentos laicos rerum Ecclesiasticorum occupatores, seu inuasores coercere, ut per Decian. d. lib. 6. c. 36. in princ. Bernard. in tract. d. c. 90. n. 1. vbi Salzed. litera A. vers. apud Hispanos, Soar. de Pace in tract. tom. 1. pralud. 2. num. 19. Card. Tulch. tom. 4. lit. I. concil. 44. n. 19. & concil. 446. n. 10.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus dimisso habitu, & tonsura clericali in enormitatibus se immiscens priuilegium Canonis amittit, non autem priuilegium fori, & n. 2.
- 3 Priuilegium Canonis quare facilis perdatur, quam priuilegium fori, ostenditur.

C A P. Perpendimus. XXIII.

1 Acerdos, qui se falsè nominat filium Regis, & acceptis armis seditionem, & guerram mouet, si verberetur, & occidatur, occidens non tenetur ire Romanum pro absolutione, sed Ordinarius imponere potest posnam competentem pro qualitate persona, quia non propulsando, sed inferendo iniurias fuit occisus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarelli. Ioan. And. Host. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Viuian. in ratione lib. 5. iuris Pontif. pag. 278. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 759. remissiù Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ait. August. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 8. c. 12.

2 Collige ex text. clericum dimisso habitu, & tonsura clericali in enormitatibus se introensem, priuilegium Canonis amittere, ut per Clar. lib. 5. §. fin. c. 36. num. 23. Fichard. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 6. n. 11. vers. cleric. non comingatus, pag. 172. latè Carol. de Graffis de effectibus cleric. effectu 9. num. 212. Tiraquel. de pénit. temper. causa 49. n. 36. & 37. Sayt. de censur. lib. 3. c. 2. 7. num. 9. & 10. Paul. Comitol. resp. moral. lib. 1. q. n. 96. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de favore clericorum Canonis, §. 2. num. 41. vbi num. 42. alterit tunc dici clericum se introensem in enormitatibus quando facit seditionem, prælia, aggressiones, & huiusmodi in populo, & n. 43. aduerit, quod licet clericus se im-

missione in enormitatibus perdat priuilegium canis, non tamen perdit priuilegium fori: quia haec text. non loquitur de priuilegio fori merito afferme Marta de iuris d. p. 4. casu 135. n. 5. Egid. de Comit. de Sacram. & cons. disp. 14. d. ab. 13. n. 160. Soar. de censur. disp. 22. sect. 1. n. 13. Anguan. in tract. de legib. lib. 1. cons. trouers. 15. n. 29. Diana resp. moral. p. 1. tract. 1. n. 129. vers. vel posset. Ratione autem quare facilis petere priuilegium Canonis, quia priuilegium fori, et quia illud indultum est à iure positivo, hoc autem iure divino, cap. quanquam, de censur. in censur. penult. in cap. si Imperator 96. distinx. Zabarelli. lib. princ. Roland. concil. 3. num. 30. vol. 1. Socin. concil. num. 20. vol. 1. quos refert & sequitur Bellet. d. 4. num. 44.

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. referto.
- 2 Prelatus suis Religiosos per laicos subveni excommunicatus, nisi fori negotiis responsum, aut confutato.
- 3 Torker possunt clericis per manus laicorum fini excommunications incursum.

C A P. Vniuersitatis. XXIV.

Cœlest. III.

1 Aicus, qui Abbatte mandante etiam ex causis singulariis disciplina percutit Monachum, tunc quam Abbas sunt excommunicati, maxime si in verberandi non subsisteret, sed odij causa id fieri. Cognitum ex Ordin. Abb. antiqu. Collect. Zabarelli. Host. Buttr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Viuian. ratione lib. 5. iuris Pontif. pag. 279. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 736. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Dom. lib. 1. tit. 18. c. 13.

Collige ex text. Pralatum religiosum debere laicos Religiosos per se verberare, si potest, et si non potest, per aliquem clericum, aut monachum (ibidem quo comprehenduntur omnes veri religiosi, etiam post vocant conuersos, ut contra aliquos bene notat Soar. tom. 5. de censur. disp. 2. 2. sect. 1. num. 11.) Quare si hoc faciat per laicum (nisi forte necessitas excusat, et docet Soar. d. sect. 1. n. 43.) tam verberans, quam ministrans erit excommunicatus. Vide Narat. confit. 1. 10. hoc tit. in antiqu. & comment. 3. de Regular. num. 2. Soar. de Pace in tract. part. 5. tom. 5. cap. 5. 12. n. 49. Salte ad Bernard. in tract. 5. 126. lib. 1. E. Pena p. 5. commun. 110. num. 2. Farinac. in praxi criminis quæ. 4. 1. num. 15. Aldrete de religiosa disciplina iuranda, 1. 2. 17. & 1. 2. 18. Fr. Eman. quæf. Reg. tom. 1. q. 19. art. 8. Cabello. Fr. Luisitania. decif. 8. 3. m. 8. cum seqq. nouissime dico. R. S. in praxi Eccles. decif. 155. Egid. de Comit. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. n. 190. art. 3. vobis resoluit, quod etsi text. hinc loquatur de laicis Prælati, communiter tamen Doctores illorum contradicunt ad omnes Pralatos Ecclesiasticos, quod hanc partem, quod non possunt hos clericos verberare laicos. Vbi tamen consuetudo astit (prost. est in Galia) ut clerici per laicos verberentur, Prælati, & verberantes non incidunt in excommunicationem, et p. Fr. Eman. d. art. 8. in medio. Soar. d. disp. 2. 2. sect. 1. n. 1. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo excommunicationis causa efficiens. §. 8. vbi resoluit, quod cum hodie in reperiantur clerici, qui sciant ligare, solvere, & ad-

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 309

gero Clericam torquendum, possunt Ordinarii locorum torqueare eos per manus laicorum, quia ita passim introduxit consuetudo, de quo etiam Clar. lib. 5. §. fin. 9. 64. n. 25. Sayt. de censur. lib. 3. c. 2. n. 26. Regid. d. ion. 2. disf. 14. num. 101. in fine. Denique Fr. Emmanuel. art. 8. vers. adhucendum, dicit dictam castigationem debere esse moderatam, quae moderatio arbitrio iudicis relinquitur, & citat Menoch. de arbitr. casu 364. & num. 11.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus ut laicus incedens tertio monitus non resipiscens perdit priuilegium Clericale.
- 2 Clericus in minoribus constitutus amittit Clericale priuilegium, si miles effectus exerceat arma, & tertio monitus non resipiscit.
- 3 Clerici in minoribus attento minori iure Concil. Trid. si reperiantur sine habitu, & tonsura, amittunt statim priuilegium Clericale.
- 4 Clericis non possunt spoliari armis per iudicem secularis, si ea deferant prohibita, vel pro tempore non permisso.

CAP. In audientia. XXV.

Clericus, qui reliqua habitu Clericali arma militaria portat, si ter admonitus a Prelato minime deponit arma, non gaudet priuilegio can. si quis suadente, quia frustra implorat Ecclesie auxilium, qui commitit in ipsam, sicut iure Cinili matrona inuenta in ueste meretriciali, cuius pudicitia est attestata, non potest agere iniuriam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hoff. Buttr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Soc. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 280. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 760. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutetur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 18. cap. 14.

2 Probat hic text. Clericum in minoribus constitutum amittere Clericale priuilegium si miles effectus exerceat arma, ut per Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore Clericorum Canonis, §. 2. n. 39. potest enim renuntiare priuilegio tam fori, quam Canonis si dimittat habitum Clericalem, & laicaliter vivat. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo Clericus, §. 17. Intellige si tertio monitus non resipiscat, ut text. habet, non potest enim sine tria monitione priuilegium Clericale amitti. Couar. pract. c. 31. num. 1. in princ. Azued. de exequend. mandatis. part. 1. c. 2. n. 14. Dec. in tract. crimin. lib. 4. c. 9. num. 88. Farin. in praxi crimin. part. 1. quæst. 8. num. 60. D. Barbofa in l. Titia. num. 34. & 35. vers. onde in hac materia, ad finem, ff. soluto. Matrim. Aloys. Ricc. in collect. decif. p. 5. collect. 1610. Hodie post Concil. Trident. sess. 14. de reform. c. 6. non requiruntur tales admonitiones, immo si huiusmodi Clerici in minoribus constituti reperiantur sine habitu, & tonsura, amittunt statim priuilegium fori, ita Clar. lib. 5. §. fin. 9. 36. vers. hæc autem, vbi testatur apud suos sic seruari, Nauar. conf. viii. num. 6. sub vir. de priu. Decian. a. c. 6. num. 88. dicit, quod stantibus concessionibus Pontificis factis Hispaniæ, & Gallorum Regibus possunt iudices saeculares Clericos sine illis monitionib. puniri, eriam in terminis Concil. tener. Lel. Zech. de republ. Ecclesiastica. c. 19. de Clericis in commun. tit. de Clericorum priuilegiis quando amittantur, n. 6. dicentes, quod vñus ita recepit. Unde ut Clericus in minoribus fori priuilegio potiatur, attendi tempus delicti, re-

solvunt Clar. d. quæst. 36. n. 11. Bobadil. in sua politica, lib. 2. cap. 17. num. 34. Curia Philippica parte 3. §. 1. num. 10.

Arma deponere, &c.] Vtrum autem Clerici possint spoliari armis per indicem saecularem, si ea deferant prohibita, vel tempore non permisso quæstio est ab aliquibus agitata, in qua illa est verior opinio, in hoc casu Clericum minimè posse per saeculares armis spoliari, obseruatum fuisse Neapoli in casu occurrenti, & in aliis partibus sub dominio Regis Hispaniarum retulit mihi in hac Curia Reuerendissimus simul & Doctissimus Marcus Anton. Genneni. Iernien. Episcopus, cuius anima requiescat in pace, & tradis ipse in praxi Archiepisc. Neapol. c. 74. n. 6. Megala in 3. p. lib. 3. c. 11. n. 20. Madi. in tract. de Sacris Ordinib. c. 14. n. 21. Bonac. de legib. disf. 10. q. 2. puncto 1. §. 1. num. 1. Duard. in Balle Cæna, lib. 2. c. 12. q. 11. m. 91. Quid autem de hoc sentia Doctorum multitudine, si quis fecire cupiat, consulat Greg. lib. 46. tit. 6. p. 1. Conar. var. lib. 2. cap. fin. num. vñl. & præt. c. 23. n. 6. Gom. 4. 5. Tauri. n. 4. 8. Cort. in memorib. verbo armorum vñs, Clar. d. q. 6. num. 26. Plac. de delict. lib. 1. c. 8. n. 9. Sarin. select. c. 13. Menoch. de arbitr. casu 394. n. 20. cum seqq. Salz. ad Bern. in præt. c. 48. vers. sic apud Hispan. in nouiss. impref. Auend. in dictionario, verbo armadura, vers. fin. Perez l. 1. ver. tum etiam, tit. 1. l. 4. Ordin. & l. 2. ver. quæramus, tit. 1. 4. l. 2. eiusdem Ordin. Mexiam in tract. raffa pants. c. v. cl. 5. n. 58. & 60. Soar. de Pace in præt. tom. 1. p. 8. cap. vñc. num. 7. & 10. Azued. l. 4. & 6. n. 13. tit. 6. nouis recop. Ioan. Garc. de nobilit. gl. 9. n. 53. Alderan. Mascard. de general statut. interpret. concl. 1. n. 142. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore Clericorum Canonis, §. 2. n. 38. Camil. Botel. in addit. ad Bellug. in sþculo Principum. rub. 1. 18. dubitatur, verbo armorum, & de Regis Catholici præstantia, c. 7. n. 45. cum seqq. & de magistratum edictis, lib. 3. c. 17. & n. 41. & in summa orvñum, decis. tit. 43. de foro competenti, n. 136. Sayt. sub hort. 4. 5. Dec. tract. crimin. lib. 4. c. 9. n. 140. & lib. 8. c. 3. n. 23. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 71. n. 3. in 1. edit. alias resol. 314. in 2. edit. Gutier. præt. lib. 1. q. 12. Ortiz. in summa, c. 4. n. 9. & c. 7. n. 1. Bañes in 2. 2. q. 6. 7. art. 1. dub. 1. concl. 3. Ioan. de la Cruz in direct. conscient. p. 1. præc. 8. q. 3. art. 1. dub. 1. concl. 3. Cardol. in praxi iudicium, verbo Clericus, num. 33. cum seqq. Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 8. n. 96. & p. 3. quæst. 10. 8. num. 21. cum seqq. Curiam Philippiam part. 3. §. 3. num. 9. Bobadil. in sua politica, lib. 1. c. 13. num. 67. & l. 2. cap. 18. num. 66. Ignat. del Villat in sylva resp. lib. 1. resp. 1. p. 3. num. 9. Mart. de iuris. p. 4. cent. 1. casu 7. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 139. n. 25. plures ex antiquioribus refert Cened, ad Decret. collect. 7.

CAP. Nostro. XXVI.

Excommunicatus ob percussionem Clerici si non potest ire Romam aliquo impedimento Canonico impeditus, vt paupertate, infirmitate grani, senectute, absolu potest ab Ordinario, sed exigendum est iuramentum vt reaflumpis viribus, & concessa opportunitate personali Romam visitet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hoff. Buttr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 280. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 760. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. & Cal. in annos. refutetur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 15.

De materia huius text. scilicet dictum est ad cap. de cetero 11. & ad cap. ea nosciunt 13. supra hoc ist.

in

3 In mortis articulo.] Quis autem dicatur mortis articulus, differunt Conarr. in cap. alma mater, p. 1. §. 1. 1. n. 8. Soar. tom. 4. disp. 26. scđt. 4. Valer. Reginald. in praxi fori panis. lib. 1. n. 59. Fr. Emman. in explic. Bulla Crucisate, §. 9. dub. 3. Bellet. d. quis cleric. p. 1. tit. de favore clericorum Canonis, §. 3. n. 11. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 18. n. 18. vbi dicit eos in mortis articulo constitutos, qui et si viuant, & viuere possint, propter mortem, tamen quam secundum verisimilem medicorum peritiam, aut periculum, quod sperant, instantem vident, iam morientes arbitrantur.

ligatus potest ab una. biscloti sine aliis, ut per Henric. d. §. 4. lit. V. nam vñ censura potest anterius alia remane, S. Thom. in 4. diff. 18. art. 5. Vgol. datib. 1. c. 1. n. 8. §. 3. n. 10. Valentian. 4. diff. 8. 9. 17. pñct. 8. Soar. 1. tom. 5. diff. 7. scđt. 9. n. 4. & 6. Valquez trahit de exco. dub. 18. n. 14. Sayr. de censur. lib. 2. c. 1. n. 13. Bonac. d. diff. 1. q. 3. pñct. 6. ac proinde vna abolutione non potest duabus excommunicationibus, Conarr. in cap. 1. n. 8. vñ. 8. vers. quartum, Tiraq. de retralit. tit. 2. c. 1. pñct. 1. Perez. d. pag. 180. Intellige præfatum in abolutione, quæ intenditur extra confessionem faciat, non verò in absolutione, quæ conferit sicut in Sacramento penitentia, in quo sicut confitit ante sacramentalem absolutionem præmittere generali absolutionem censuram quantum licet potest, & quantum penitentem indiget, in quo casu penitentem quavis censuram aliquam ex oblatione contentem remanet ab omnibus absolutionis, modo Confessio facultatem habeat absoluendi, intendatque omnes ferre, ita Soar. & alij, quos refert, & legimus Bonac. d. pñct. 6. n. 3.

In glof. Tanquam. ibi illud, tanquam, est expiatio veritatis. Vide Card. Tsch. tom. 2. lit. D. tom. 1. c. 1. n. 8. quem referto ego ipse in Remissione dñm. & clausulis, diff. 3. 4. 8. n. 1. in fine.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus ob dupl. causam, licet ex eodem facto, obtinens abolutionem, expressa una causa, seu una excommunicatione, non habetur pro absolutione quodam aliam.
- 2 Excommunicatus, suspensus, aut interdictus potest iterum ac sapienter ligari alii censuris, etiam eiusdem rationis.
- 3 Censuras tota quod sunt superiores prohibentes actum, non incurrit contradiaciens, quando superiores prohibentes sub censura habent eandem potestatem, secus si diuersam.
- 4 Excommunicationibus duabus, vel pluribus ligatus potest ab una absolutione sine aliis.
- 5 Absolutione una non prodest duabus excommunicationibus.
- 6 Dicitio, tanquam, est expressio veritatis.

C A P. Cùm pro causa. XXVII.

Innoc. III.

Excommunicatus ob dupl. causam, v. g. quia violavit Ecclesiam, & quia percussit clericum, si exprimit viam tantum censuram pro absolutione, & absoluatur, remanet excommunicatus pro altera causa non expressa, & tenetur pro illa satisfacere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Joan. Andr. Holt. Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Vinius. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 281. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 760. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. cap. 2.

2 Collige ex text. semel excommunicatum, suspensus, aut interdictum posse iterum, ac sapienter ligari alii censuris, non solum diuersæ rationis, sed etiam eiusdem, ita Conarr. in cap. alma mater, p. 1. §. 1. n. 3. Perez l. 1. tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 180. Henr. in summa, lib. 13. c. 2. 5. §. 4. Fr. Emman. in summa, tom. 1. c. 8. 3. n. 6. Sylvest. in summa, verbo excommunic. 1. n. 10. Soar. tom. 5. de censur. disp. 5. scđt. 2. Anila eodem tract. p. 2. c. 4. disp. vñc. n. 7. lat. Bonac. eodem tract. disp. 1. q. 1. pñct. 5. vbi 3 insert ad plura alia, quæ apud eum videri possunt. Illud tamen in præsentiarum aduenturum duxi, facientem actum aliquem prohibitum à pluribus sub censura, non incurrit tot censuras, quot sunt superiores prohibentes illum actum sub censura, quando superiores prohibentes habent eandem potestatem, secus verò quando habent diuersam, ita Nauarr. in cap. ita quorundam, de Iudais, notab. 11. Vgol. de censur. tab. 1. c. 16. §. 3. Sayr. eodem tract. lib. 1. c. 10. n. 11. Soar. d. tom. 5. disp. 5. scđt. 3. n. 13. & alij, quos refert Bonac. d. pñct. 5. num. 11.

4 Satisfacere Ecclesie sua pro altera, &c. Notatur ad hoc, quod duabus, vel pluribus excommunicationibus

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Signa penitentia probari possunt per unum tñpum.
- 3 Excommunicatus priuatus Ecclesie suffragiū.
- 4 Mortui aut possunt excommunicari, offendit.
- 5 Communicatio etiam in humanis cum excommunicato mortuo non licet.
- 6 Absolutione publica sit recitato prius Psalmus priuatali.
- 7 Excommunicatus absoluiri potest post mortem.
- 8 Orationes priuatas pro excommunicato ad Domini rigore licitum est.
- 9 Abfoluere ab excommunicatione in articulo mortis nullus alius potest præter Sardanam.

C A P. A nobis. XXVIII.

Excommunicatus quavis det signa manifesta penitentia, & iuramento præfatio quod Ecclesie parebit, se humiliabit, & antequam absoluatur ab excommunicatione moritur, etiam si absoluatur coram Deo, non tamen habetur absolutionis quodam Ecclesiam, sed potest etiam, & debet ab Ecclesie absoluiri, quia eti non sit communicatum vino, tamen fuisse ei communicandum, quem non contemptus Religiosus, sed articulus necessitatis impedit, & legitur in certis casibus in iure Canonico Ecclesiam ligata vel absoluuisse mortuos. Item forma abolutionis feruntur, id est, cum Psalmi penitentiali, oratione Domina, & cum aliis confusci. Denique heres pro mortuo satisfacere tenetur, & si admotus non vult, per dubitacionem Ecclesiasticam compelli debet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Joan. Andr. Holt. Butr. Anchar. Panorm. Mari. Socin. Vinius. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 281. Alagona in concord. p. 1. & 2. Canon. pag. 760. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. cap. 2.

Penitentia signa.] Quæ quidem signa probari possunt per vñi testem, ut per Anton. Gabr. compend. lib. 1. tit. de testibus concl. 1. Malcard. de prob. concil. 1. 2. 1. Nudus

BARBOS
milius Car
TO. 2. 15.
CVI

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 311

3. *Nondum tamen habendus, &c.*] Notatur ad hoc, quod excommunicati priuntur Ecclesia suffragiis, ut per Agid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 14. n. 36. late Squillante de obligat. cleric. p. 3. à num. 32. Nec illorum sunt participes ante absolutionem, Soar. tom. 5. disp. 9. sct. 3. n. 2. Agid. d. disp. 14. n. 49. quoniam sit toleratus, quia per extranag. ad evitanda, nullus fautor fuit concessus ipsi excommunicato, cui lane magnus heret si admittetur ad communium suffragiorum participationem, Sot. in 4. disp. 23. quæst. 1. art. 4. Soar. tom. 5. de censur. disp. 9. sct. 2. n. 17. Squillante d. p. 33. num. 3. & num. 36. post Adrian. Sot. Alan. & Soar. negat posse offerti directa intentione communia suffragia Ecclesia etiam pro excommunicatis contritis ante absolutionem, cum censura, non tollatur per solam penitentiam internam, contra Conar. in cap. alma mater. p. 1. §. 6. num. 4. concl. 9. & Navar. in manu. cap. 27. num. 18. existimantes licitum esse offerre communia Ecclesia suffragia pro excommunicatis contritis dummodo per eos non sicut quoniam absolutionem obtineant.

4. *Nec obstat, &c.*] Notatur ad hoc, quod summus Pontifex sive Ecclesia mortuos potest excommunicare, ut per Roman. sing. 72. 5. & Tabien. in summa, verbo excommunicatio 4. num. 1. Sed verius est mortuos minime posse excommunicari, quia nullus habet iurisdictio[n]em in defunctum, ut paret ex auctoritate Christi Domini Marthsi 18. quacunque ligaueris, &c. tunc quia censura fertur ob contumaciam delinquens & ad illius emendationem, solum autem homo viuus est contumax contra Ecclesiam, solique potest emendari; defunctus enim cum sit extra Ecclesiam, non potest esse contumax contra ipsum, nec amplius emendari valet, quare ita tenent Couar. in cap. alma mater. p. 1. §. 11. num. 8. Navar. in manu. cap. 34. num. 32. Vgolinius de censuris, tab. 1. cap. 17. §. 2. Soar. tom. 5. disp. 5. sct. 1. num. 1. Vafq. træt. 3. de excommunicat. dub. 17. num. 6. Azor. institut. moral. part. 2. lib. 5. cap. 26. quæst. 2. Sayr. de censuris, lib. 1. cap. 3. Bonac. eodem træt. disp. 1. quæst. 1. p. 1. n. 4. num. 1. latè Mari. Alter. eodem træt. tom. 1. de excommunicat. lib. 3. disp. 10. cap. 3. Nec obstat, quod Ecclesia potest publicum peccatorum mortuum priuare sepulturam, & suffragiis, siue re ipsa factum fuisse legimus a Dino Gregorio, qui Religiosum quendam priuauit suffragiis, & sepultura, eo quod inuenta fuerit apud ipsum pecunia, quia respondetur hoc fieri indirecte, tantummodo præcipiendo viuus, ne pro mortuis suffragia ferant, illosque sepultura donent, ceteris in contrarium adductis responde cum Mari. Alter. loco proxime citato. Vnde simili modo responderi potest hereticos in cap. si quis s. de heretic. & in cap. sanè in secundo 24. quæst. 2. post mortem non propriè excommunicari, sed potius declarari excommunicatos decollati, quia scilicet viventes crimen committent, cui à iure imposita est statim excommunicatio, ut constat ex text. in cap. excommunicatus, de heretic. Nec est nullum inconveniens, quod Ecclesia orationibus, suffragiis, & honore sepultura priuare possit eos, quos hereticos impunitas decollati iudicant, quemadmodum etiam properat alias cauas id scilicet constat ex text. in cap. fin. 88. disp. cap. 2. verbo qui verbo, cap. eum ad Monasterium, in princip. de fætu monachorum, quia scilicet eo modo non directe ligantur defuncti, sed potius viuvi, donec eis præcipuum ne ad orationis communionem, & ad sepulturam admittant sic defunctos, ut bene poterant Castro de iusta hereticorum puni. lib. 2. cap. 20. ad finem. Licet enim iustissimis rationibus possit Ecclesia contra hereticos defunctorum, atque etiam Civilis Resp. contra laice maiestatis reos, & in aliis criminibus exceptis inquirere, ut defunctorum damnetur memoria, coram filiis notentur infamia, & quoad confisrationem, & alias penas, non ita per censuras Ecclesiasticas, ratio differentia est, quia alia penas tendunt ad punitionem, & satisfactionem Reipublicæ officiæ, ideoque sepe atrocitas criminis postulat ut ad aliorum exemplum defuncti crimen puniatur, quod tamen oportet fieri per penas sive potestati proportionatas, quales sunt confisatio bonorum, infamia, & memorie condemnatio, non ita per censuras, quarum finis est non punire præterita crimina, sed in futurum corrigit, quæ correc[t]io in defunctis neque dari neque operari potest, ut per se patet, sunt præterea Ecclesiastica vincula, quæ animas ligant, cap. nemo 11. quæst. 3. & per consequens cum Ecclesia ligare non possit animas separatas, & homines sub terra sepulcos, non recte de aliis penis ad censuras respectu defunctorum sumi potest argumentum.

Cui non est communicatum & vino, &c.] Ergo cum excommunicato mortuo, etiam in humanis communicandum non est, v. g. ipsum lanando, vestiendo, aut Ecclesiastica lepultra tradendo, ut per Vgolini. de censuris, tab. 2. cap. 23. in princip. num. 8. Valer. Reginald. in præf. fori penitent. lib. 32. num. 85. qui excipiunt illum, qui talem sepelit in loco profano, ne aëre corrumptus, latè Matius Alterius de censuris, tomo 1. de excommunicat. lib. 1. disp. 10. cap. 6. &c.

Ut illius mortui absolutionis, &c.] Notatur ad hoc, quod excommunicatus abfolui potest post mortem ab Ecclesia, non quidem directe, sed indirecte, quatenus concedit, ut fidelibus licet cadaver sepelire, & suffragia ferre pro ipso, nam sicut potest post mortem declarare ipsum excommunicatum, vel interdictum propter censuram contra eam dicere, ita & eodem modo potest declarare ipsum apud Deum esse abfolutum, si de ipsius penitentia per evidenter signa constituit, ita Couart. Valsquez, & Bonac. loci proxime citatis, & Henr. in summa, lib. 1. c. 21. §. in fine. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 5. c. 26. q. 3. Cened. ad Decretum, coll. c. 4. n. 2.

In gloss. A fidelibus, ibi, & est dicendum quid non. 8. Intellige de communibus suffragiis, priuatas, verbo, & occultas orationes pro excommunicato ad Deum diregere licitum esse afferit Mat. Alter. de censur. tom. 1. de excommunicat. lib. 1. disp. 3. c. 9. Et ob id licere Clericis ut sunt persona priuata lecete etiam in memento Missa orare pro totali excommunicato, Couart. d. c. 6. n. 4. Navar. d. c. 27. n. 36. Tolet. lib. 1. c. 13. num. 1. Sayr. d. lib. 2. c. 4. n. 5.

In gloss. Non poterit, ibi, maquinæ à laico potest absolu in articulo mortis, &c. Notatur ad hoc, quod à vinculo excommunicationis per laicum potest quis in articulo mortis abfolui, ut per Guillelm. Benedict. in cap. Raynulph, verbo in extremis, n. 11. Sylvest. verbo absolutione 1. n. 8. ad finem, Angel. eodem verbo 3. num. 39. Verum probabilius est nullum alium præter Sacerdotem posse ab excommunicatione absoluere in eo articulo, ut tenent Soar. d. tom. 5. disp. 7. sct. 7. num. 6. Molin. de instit. tom. 4. træt. 3. disp. 6. 3. num. 3. Henr. lib. 1. 3. de excommunicat. cap. 27. §. 4. Auila de censuris part. 2.

p.2.c.7. *disp. 1. dub. 3.* *Valq. tract. de excommun. dub. 18.*
m.9. *Nugn. in addit. ad 3.p.9.8. art. 6. dub. 5.* *Mari. Alter.*
de cens. tom. 1. de excommun. l.4. disp. 5.c.4. ve. s. ita sen-
tia, Sanch. in praepcta Decalogi, lib. 2.c.1.3.m.13. Bonac.
d. disp. 1.q.4. punct. 3. num. 1. & plures relati à Cened. d.
collet. 42.m.3.

- 10 Notatur etiam ad hoc, quod excommunicatus ob
violentam manuum iniectionem in Clericos, qui im-
pedimento laboris adeundi ad Sedem Apostolicam,
non solum poterit ab olhui ab Episcopo, verum etiam,
si non adeat Episcopus, a quoconque Sacerdote,
etiam ab Ordinario non approbato, si alius ineniti-
non potest, Polyd. Ripa in tract. de actis in artic mortis,
v. 35. n. 7. Carol. de Grassi de effectibus clerical. effectu 9.
num. 156.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericum detinens in custodia etiam sine lesione, excommunicatus est; communicans cum excommunicato scienter in crimen excommunicatus est, & nisi difficultas impedit, absolutus debet ab excommunicatione cum iuramento, communicans vero extra crimen, reconciliari potest per simplicem Sacerdotem sine iuramento.
 - 2 Clericum retinens non ligatum, sed intra parietem inclusum inmitte, licet corpus non tangat, excommunicatus est.
 - 3 Communicans scienter cum excommunicato maior excommunicatione in crimen criminoso, peccat mortaliter, & maiorem incurrit excommunicationem.
 - 4 Participans in crimen criminoso quando incurrit excommunicationem, ostenditur.
 - 5 Communicare in crimen dicitur praestans auxilium, consilium, vel fauorem, quo excommunicatus fuerit praest excommunicatione, vel consumaciam.
 - 6 Loquio qualibet cum excommunicato prohibetur.
 - 7 Salutare excommunicatum quando sit prohibitum ostenditur.
 - 8 Orare simul cum excommunicatis non licet.
 - 9 Cibi, & potus sumptio cum excommunicato in eadem mensa prohibetur.
 - 10 Absolutio ab excommunicatione ob participationem incuria reservatur eis cui complicis excommunicatione est reservata.
 - 11 Absoluere potest Episcopus, sine eius Vicarius subditum a sententia excommunicationis nulli reservata.
 - 12 Parochus suos subditos absoluere potest ab excommunicatione iuris etiam maiori nemini reservata.
 - 13 Sacerdotis proprii appellatione quis intelligatur, ostenditur.
 - 14 Dispensandi facie Episcopis, aut ceteris huiusmodi Pralatis facultatem lex concedere censetur, si non exprimat per quem dispensatio facienda sit, sed absolutus dicit dispensandum fore.

C A P. Nuper. XXIX.

Laici, qui derident Clericos in custodia publica, vel priuata, idest, violenter, licet sine lēsione aliqua corporis, sunt excommunicati. Item qui nominatim excommunicato communicat in crimen criminofo, v.g. dans consilium, auxilium, vel fauorem, est excommunicatus pari pena, & absoluendus ab eodem, ut *suprà*. Si vero communicat non in crimen, sed in orando, oculando, tunc potest absoluī à proprio Sacerdote, quia hic incurrit excommunicationem iuris, & non iudicis, & cùm cōlitor Canonis non sibi refernatur abolutionem, videatur concessisse alii facultatem

absolendi. Item communicans in crimen clivis absolvitur iurare debet. Si absoluendas difficulter, et iusta causa non potest accedere ad excommunicacionem pro absolutione à suo Episcopo vel Sacerdotio absoluendus est, præstata cantione quod parebit mediatis excommunicatoris. Colligit ex Ordin. Abb. abb. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Bell. Andra. Panorm. Mari. Socin. Vii. in ration. lib. 5, iuris Punif. pag. 82. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 60. missione Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ad August. collect. 5. Decret. lib. 5. iuris 21. 2. 3.

Non credimus laicos panam, &c.] Notarit ad hoc, quod retinens Clericum non ligatum, sed intra patentes inclusum erit, licet corpus non tangat, penitentia excommunicationis incurrit, vt per Decr. in tract. tom. 2. l. 7. c. 10. n. 22. Farin. in praxi crim. p. 1. q. 1. 2. n. 8. vers. de ire. Sic eodem modo deinceps Clericum in custodia publica, vel in loco privato, vt in domo propria sine aliena, ex qua non possit exire, excommunicatione incurrit, vt per Bell. disquisit. clerical. p. 1. iiii. de fauore cleric. Canon. §. 1. n. 1. Paul. Laman. in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5 de excomm. p. 1. q. 1. 2. §. 5. num. 5.

Scienter in crimen communicandi, &c. Notat al-
hoc quod communicans scienter cum excommuni-
cato maiori excommunicatione in crimen crimini,
pro quo latula est excommunicatio, peccatum mortale, de
maiorem similiter incurrit excommunicatione, ut
per Henr. in *summa*, lib. 12. c. 9. s. 1. Vig. de *cau-*
tab. 1. c. 1. s. 8. late Mar. Alter. *ead.* *tradit.* 1. c. 10.
communi. lib. 3. *disp.* 12. c. 9. Sayt. *ead.* *tradit.* lib. 3. c. 11.
cum seqq. Avila *ead.* *tradit.* part. 2. c. 26. *disp.* 1. c. 1.
eodem *tradit.* *disp.* 2. *quod.* 2. *prob.* 6. s. 1. n. 8. admis-
quinq. requiri, ut participans in crimen noso
predicant excommunicationem incurrit, pri-
mum ut participatio fiat in crimen postquam
nos excommunicationem contraximus; secundum, ut
participatio in eodem crimen propter quod aliter
excommunicatus: tertium, ut communicans faciat
cum quo participat excommunicatum fuisse ob id
crimen: quartum ut ille, cum quo participat, si excom-
municatus vivandus, nam post Conc. Constant. per-
missum est participare cum excommunicatis tolerari,
imò requiritur ut ille, cum quo participat, sic dem-
tiatus excommunicatus: quintum, ut cooperatio non
sit adē levius, ut pro nihilo habeatur, nam ad incorre-
dam maiorem excommunicationem requiritur man-
tia sufficiens ad peccatum mortale.

Et consilium impendendo, &c.] Notam ad hoc quod in criminis dicitur: communicare praefatis auxiliis, consilium, vel favorem, quo excommunicati facilius possent in excommunicatione, vel compunctione, in Ant. Rice, de iure personarum extra ordinem Ecclesie existent. lib. 4. cap. 45. n. 1. quod procedit etiam si recipiens auxilium efficer aliter faciunt, ut per Abb. antiq. & Host. hic, & Innoc. 4. Anch. sub num. 3. & Buttr. num. 3. ibid. quicquid contrarium vel referunt glossa in verbo consilium, in presenti. Quod quidem appliciter declaratur primo, ut procedat in simulo, vel consilio extra iudicium, secus si praestetur in iudicio, quia tale consilium non est reprobatum, Iom. Anta. hic num. 4. & Anch. num. 7. secundum, ut procedat in auxilio, vel consilio, quod datur direxte ad crimina damnatorum, secus si datur in facto, ob quem illud consilium praestatur, non incorrebat in excommunicationem, nam quamvis deinde committat delictum, propero quod incurrit excommunicationem, tamen dans consilium non dicitur communicare in criminis, Abb. antiq. & Host. hic, & Buttr. n. 11. Anch. sub num. 3. versiter intelligo. Dicitur deinde communicare in criminis,

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 313

mine, qui participat sine cooperatur in crimen dama-
nato sententia iudiciali, ut per Soar. tom. 5. disp. 1. 5.
seft. 1. n. 7. & teneri omnes communiter in praesenti al-
serit Ricciul. d. c. 4. 5. n. 4. vbi n. 5. resoluti communican-
tem cum excommunicato in crimen ante latam senten-
tiam non dici communicare in crimen, nec inci-
dere in excommunicationem, & n. 6. resoluti clericum
carnaliter cognoscitum mulierem excommunicatam
propter concubinatum alterius clerici dici in crimen
communicare, & n. 7. secus resoluti in laico cognos-
cente mulierem excommunicatam ob concubinatum
clericu.

6 Aut alias in oratione.] Notatur ad hoc, quod quæ-
libet loquutus cum excommunicato prohibetur, ut
per Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 2. num. 5. Vgolin. de
censur. tab. 2. c. 2. 3. §. 2. Henr. q. in summa lib. 1. 3. cap. 7.
§. 3. Soar. tom. 5. disp. 1. 5. seft. 1. Marin. Alter. de censur.
part. 1. lib. 1. disp. 1. 0. cap. 1. Sayr. ed. tract. lib. 2. cap. 3.
Bonac. cod. tract. disp. 2. quest. 2. punt. 6. §. 2. n. 2. Valer.
Reginald. in præc. fori panit. lib. 32. m. 68. latè Anton.
Ricciul. d. lib. 1. c. 4. 6. qui omnes, & præcipue duos ultimi
loco citati, ampliæ procedere sine loquutio pa-
lam fiat, sine clara, sine fata excommunicato respon-
dente, ac colloquente, sine tacente, sine per literas, aut
non iurum.

7 Vel oculo.] Notatur ad hoc quod prohibetur om-
nen honorificam salutationem fieri excommunicato,
ut per Nauar. in manu. c. 2. 7. num. 19. Bonac. d. §. 2.
num. 4. Anton. Ricciul. d. cap. 46. num. 1. Dubium est,
an hec salutandi prohibitus debeat intelligi de illa
salutatione, quæ fit verbis, an etiam de illa, quæ fit ex
simplici actu, propterea detegere caput, & similia? Et
quidem Nauar. d. num. 19. Aula. part. 2. c. 2. cap. 6.
disp. 9. dub. 9. & alij apud Sayr. d. lib. 2. cap. 1. 3. num. 7.
& Iacob. de Graff. in aureis decis. part. 1. lib. 4. c. 1. 2. n. 5.
ac Ricciul. d. cap. 46. num. 1. in ea sunt opinione, lici-
tum esse salutare, vel refutare excommunicatum
absque verbis; sed contrarium magis communiter se-
quuntur DD. ac proinde in hoc casu exhibentem hu-
i simodi signa venialiter peccare, & minoris excom-
munications vinculo irretiri, docent Henr. q. d. cap. 7.
num. 3. Vgolin. de censur. tab. 1. c. 2. §. 1. num. 10. Soar.
tom. 5. disp. 1. 5. seft. 1. sub num. 3. Valsquez de excommu-
n. dub. 8. n. 5.

8 Aut orando secum.] Notatur ad hoc, quod non licet
cum excommunicatis simul orare, v. g. simul recitan-
do alternati horas Canonicas, sine publicè, sine pri-
natim, aut simul audiendo Sacrum, vi per Egid. de Sa-
cram. & censur. tom. 1. disp. 1. 4. n. 5. 2. Valer. Reginald. d.
lib. 3. 2. n. 70. Fr. Ludou. Mirand. in manu. Prelato-
rum, tom. 2. q. 35. art. 5. cond. 2.

9 Aut etiam comedendo.] Notatur ad hoc, quod cibi,
& potu sumptio cum excommunicato in eadem
mensa prohibetur, ut per Aulam. d. disp. 9. dub. 1. 1.
Sayr. d. cap. 1. 3. num. 23. Bonac. d. punt. 6. §. 2. num. 6.
Anton. Ricciul. d. cap. 46. num. 1. 4. Valer. Reginald. d.
lib. 3. 2. num. 86. vbi intelligit, sine in propria, sine in
aliena domo fiat sumptio, non autem in diversa mensa,
quavis sit in eadem domo, nisi ab eodem vierque
effet initiatus. Limitatur quando casu, & sine villa
relatione: vnius ad alterum, in eadem mensa, quisque
suis cibis vixit, quia illa se vera non potest dici com-
municatio, ita Ricciul. & Bonac. locis proximè ci-
taris, pari ratione aduententes, quod licet non de-
beant cum excommunicato in eodem loco dormire,
cum hoc fieri nequeat circa communionem, & fa-
miliaritatem, tamen si hoc accidat casu in hospitio,
vbi vnu & idem lectus affligetur nulla præcedente
communione, aut societate, erit extra peccatum, quia
hoc non fit per modum societatis, aut coniunctionis.

Barbos. Collect. Tom. III.

In secundo vero casu, &c.] Notatur ad hoc, quod 10
absolutio ab excommunicatione ob participationem
invenia referatur ei, cui complicis excommunication
est referata, ut per Couar. in cap. alma mater, part. 1.
§. 3. num. 5. vers. secundo loco, Nauar. in manu. cap. 2. 7.
num. 1. 1. 2. Sayr. d. cap. 1. 1. num. 9. Bonac. d. punt. 6. §. 1.
num. 10.

A suo Episcopo.] Notatur ad hoc, quod Episcopus, 11
sine eins Vicarius generalis potest absoluere subditum
à sententia excommunicationis, nulli tamen refer-
atur, ut per Gutier. canon. lib. 1. c. 5. n. 1. Valer. Regi-
nald. d. lib. 3. 2. tract. 1. à n. 15.

Vel à proprio Sacerdote poterit absolutionis, &c.] No- 12
tatur ad hoc, quod Parochus potest absoluere suos
subditos à sententia excommunicationis, qua regula-
riter à iure infertur, ut per Couar. in cap. alma mater,
p. 1. §. 1. 2. n. 5. Gutier. d. lib. 1. cap. 6. num. 1. Sed posse
Parochum absoluere ab excommunicatione iuris,
etiam maiori nemini referatur, ut tenet Henr. q.
lib. 1. 3. cap. 2. 8. §. 5. lit. S, afferens rationem huius text.
vniuersalem esse, quæ ita conuenit maiori, sicut &
minor, Soar. tom. 5. disp. 6. seft. 3. & seft. 4. num. 9. Sayr.
lib. 5. c. 1. 5. n. 2. 2. Aula. part. 2. c. 5. disp. 1. dub. 4. Valer.
Reginald. d. lib. 3. 2. tract. 1. num. 1. 5. 4. Bonac. d. disp. 1.
quest. 3. punt. 1. num. 9. Illud tamen a fuerendum duxi, 13
quod licet text. in presenti aferat ab solutionem ex-
communicationis referata posse impendi à proprio
Sacerdote, id etiam intelligitur a proprio Parochio
nondum Sacerdote, & idem text. in presenti, loquuntur
de Sacerdote, ed quod parochi Sacerdotes communi-
ter sunt, ita Vgolin. de censur. tab. 3. cap. 4. §. 2. num. 2.
Sanch. de matrimon. lib. 3. disp. 1. num. 3. Valer. Reginald.
d. n. 1. 5. 4. Utum proprii Sacerdotis appellatione licet
strictè loquèlo in tantum intelligatur, qui in iurisdictionem
ordinariam habet in foro penitentiali, nempe
Summus Pontifex vbiique, Episcopus in sua diœcesi,
& parochus in sua Parochia, & propterea absolutio-
nem prædictam à præfatis tantum concedendam esse
teneant D. Thom. in addit. ad 3. part. quest. 24. art. 1.
Martin. de Ledefm. in 2. 4. q. 2. 5. art. 2. Summ. Pisana verbo
absolutio, 1. n. 1. aliisque quos refert Sayr. de censur. lib. 2.
c. 2. 3. n. 5. nihilominus illam à quocunque Sacerdote,
approbatu tamen ab Ordinario, concedi posse certius
credunt Bonac. d. num. 9. Campanil. in diuersorio iuris
Canon. sub 1. 1. c. 1. 5. n. 10. vbi fundamenta sua opinio-
nis refert.

Ab eo, vel eius superiore, &c.] Notatur ad hoc quod 14
absolutio excommunicationis contractæ ob participa-
tionem in crimen criminoso ab eo impendenda est,
a quo ab soli potest principalis excommunicatus
cum quo is participat, vnde sequitur enim, qui par-
ticipa in crimen criminolo cum nominari excom-
municato, a Papa, si absolutio erat ipsi referata;
si vero absolutio ipsi referata non erat, ab soli potest
est ab Episcopo, vel eius delegato, vel etiam à quolibet
Confessorio approbato si ius commune specte-
mus. Ita Nauar. in man. cap. 27. n. 1. 1. 2. Soar. de censur.
disp. 2. 2. seft. 1. num. 22. Filluc. tract. 1. 5. cap. 2. quest. 7.
num. 5. 6.

Quia tamen conditor Canonis, &c.] Notatur ad hoc, 15
quod quando ius, licet non exprimat, per quem dis-
pensatio facienda sit, exprimit tamen, & absolute di-
cit, dispensandum fore eo ipso, quod denegat dispensa-
tionem, censetur tacere Episcopis, aut ceteris hu-
i simodi Prælatis concedere facultatem dispensandi,
ut per Henr. q. in summa lib. 1. 4. cap. 19. §. 2. iuncta
lit. P. Vgolin. d. tab. 2. cap. 1. 3. §. 1. num. 2. Gutier. d.
lib. 1. cap. 3. num. 4. & 5. Azor. institut. moral. part. 2.
lib. 3. cap. 5. 2. quest. 1. 3. Soar. de legib. lib. 6. cap. 1. 4. n. 8.
Sanch. de matrimon. lib. 3. disp. 5. 2. à num. 1. quia illa

D d que

qua Sedes Apostolica sibi non reseruant, videntur concessa, Specul. rit. de legat. & nunc ostendendum, n. 53. Anton. Monach. Bononiens. decif. 28. m. 12. & Episcopus in sua diocesi potest ea omnia, que potest Papa in vniuerso, nisi exprefit à iure interdictum sit. Rebuff. in tract. nomin. q. 5. m. 31. Perez l. 5. in princ. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 315. Henr. in summa lib. 12. c. 3. §. 2. in comment. sit. N.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iuramentum excommunicati de stando mandatis Ecclesie non habet vim abolitionis. Excommunicato nullus communicare tenetur prater personas exceptas, alias communicans cum excommunicato incurrit minorem excommunicationem, nisi sit excommunicatus cum participibus suis.*
- 2 *Communicare cum excommunicato minimè licet, quamvis sit contritus, & paratus satisfacere, ac irauerit parere mandatis Ecclesie.*
- 3 *Communicare cum excommunicatis quibus personis licet, remissi.*
- 4 *Communicans cum excommunicatis regulariter veniam tantum, & non mortalem contrahit culpam.*
- 5 *Participans cum excommunicato à Papa excommunicatione se extende ad participantes, peccat mortaliter, & maiorem excommunicationem incurrit.*
- 6 *Excommunicatione lata in communicantes non pramisit iuris monitionibus nulla est.*

C A P. Quòd in dubiis. X X X.

Excommunicatus quamvis irauerit de stando emanato Ecclesie, adhuc tamen est excommunicatus, nec ei communicandum donec absolutur. Nullus tenetur communicare cum excommunicato nominatio nisi sit ex personis specialiter exceptis à Gregorio in cap. quoniam multos 2. q. 3. Qui autem præsumptuose participant cum nominatio excommunicatis, si admoniti non desistant, sunt excommunicandi; si vero participant scienter cum eo, qui per sententiam est excommunicatus cum participibus suis, sunt excommunicati. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. And. Host. But. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Vnu. in ratione lib. 5. iuris Pontif. pag. 284. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 762. remissione Ximen. in concord. p. 1. referunt ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 9.

2 *Collige ex text. in prima eius parte minimè licere communicare cum excommunicato, quamvis sit contritus, & paratus satisfacere, ac irauerit parere mandatis Ecclesie, vt per Abb. huc n. 2. licet enim cestet contumacia, proper quam excommunicatione fuit inflata, & excommunicatus prænitemat, & sit paratus satisfacere, ac etiam iuramentum præstiterit de parendo mandatis, etiam tunc non erit absolutus, nisi sequatur absolutio actualis, & postita, vt pluribus ad id citatis iuribus resolut Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existent. lib. 4. c. 65. n. 1.*

3 *Nisi quedam personæ, &c. Quæ autem sunt istæ personæ, quibus licet cum excommunicatis communicare, habetur in cap. quoniam multos 11. q. 3. & referuntur à Bonac. de censur. difff. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. n. 7. cum seqq. & ab Anton. Ricciul. lib. 4. c. 48. cum seqq.*

4 *Præsumptuose participant, &c.] Notatur ad hoc, quod communicans cum excommunicatis regulariter veniam tantum, & non mortalem contrahit culpam,*

vt per Conat. in cap. alma mater, p. 1. §. 3. n. 7. S. q. 1. censur. lib. 2. c. 11. n. 20.

Secus autem si scienter, &c.] Notatur ad hoc, quod participans cum excommunicato à Papa excommunicatione se extende ad participantes peccat mortaliter, & per consequens excommunicationem notum incurrit, vt per Sayr. d. cap. n. 16. Valer. Regula. in praxi fori penit. lib. 3. n. 9. 4. ver. 1. teria.

In gloss. Cum monitis ibi, nisi canonica monitione missa, alias excommunicatione non valet. Notatur ad hoc quod excommunicatione lata in communicantes cum excommunicato, non præmissis iuris monitionibus est nulla ipso iure, vt per Conat. d. §. 3. n. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 *Excommunicato communicare tenetur qui præerat ei obligati ad obsequium familiarium.*
- 2 *Obligati ad obsequium familiarium qui ante excommunicationem præstabant dominis præfatis queque debent post excommunicationem.*
- 3 *Vxor potest communicare cum viro suo excommunicato.*
- 4 *Communicare an tenetur vir cum uxori excommunicata, ostenditur.*
- 5 *Vxor in quibus casibus non possit communicari a marito excommunicato, ostenditur.*
- 6 *Liberi parentibus excommunicatis licet comunicare possant.*
- 7 *Servi domino excommunicato coguntur communica.*
- 8 *Pupillus potest communicare cum viro suo excommunicato.*
- 9 *Subditi respectu iurisdictionis non possunt communicare superiore excommunicato, nec eis communica.*
- 10 *Clerici ori subditi non possunt communica. Episcopo excommunicato.*
- 11 *Monachii ori subditi non possunt communica. Abbat. excommunicato.*
- 12 *Communicatio cum excommunicato propter seipsum non solum spiritualem, sed etiam temporalem, licita est.*

C A P. Inter alia. XXXI.

Excommunicato communicare tenetur qui præerant ei obligati ad obsequium familiarium, non tenentur nisi in articulo necessitatis. Colligunt Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. And. Host. But. Anch. Panorm. Felin. Mar. Socin. Vnu. in ratione lib. 5. iuris Pontif. pag. 284. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 762. remissione Ximen. in concord. p. 1. referunt ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 4.

Ante prolationem ipsius obsequio tenetur.] Notatur ad hoc quod obligati ad obsequium familiarium, & obsequia, que ante excommunicationem præstabant dominis, præstare quoque debent post excommunicationem, vt per Conat. in cap. alma mater, p. 1. §. 3. n. 9. Paul. Comitol. respon. Moral. lib. 3. q. 14. Regula. Sacram. & censur. tom. 2. difff. 1. 4. n. 12. cum seqq.

Ex quibus primò infertur vxorem possit communicare cum viro suo excommunicato, quia excommunicatione mariti non privavit illam fore suo, & per consequens non abstulerit debitum, quod ei ut excommunicationem præstare tenetur, hoc enim exigit naturale fædus. & coniugij necessitas. In S. Thom. in 3. part. quæst. 22. articulo 4. Conat. d. 1. sentent. difff. 22. quæst. 1. articulo 4. Conat. d. 1. sub num. 8. Petrus de Ledema in summa tom. 2. cap. de excommunic. casu 2. Fr. Eman. in summa sentent.

BARBOS
In Ius Car
TO. 215.
GVI

c. 82. n. 15. Vgolin. de censur tab. 2. de excommun. cap. 25. §. 6. n. 1. Vitald. in candelabro aereo p. 2. de excommun. n. 110. Henr. in summ. lib. 12. de excommun. c. 22. §. 2. Soar. tom. 5. d. 15. s. 1. Felic. in tract. de societ. c. 18. n. 9. Sanch. de Matrim. lib. 9. disp. 14. per totam. Aul. de censur. p. 2. c. 6. disp. 11. dub. 5. Bonac. eod. tract. disp. 2. 9. 2. p. 1. 6. §. 2. a. n. 18. Paul. Comitol. d. 9. 34. n. 1. & 2. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 32. num. 134. latè Anton. Ricc. de iure person. extra gremium Ecclesie existent. l. 4. c. 48. à prince. ampliantes. vt procedat non solum quoad coniugalem actum, sed etiam quoad alias actiones. & obsequia, ac denique quoad totam 4 ciuilem, & viualem communicationem. Verum autem sicut vxor tenetum communicare cum viro excommunicato, ita etiam vir teneatur communicare cum vxore excommunicata in quo dubio negatam partem sequitur gloss. *verbo uxores*, in cap. *quoniam multos* 11. g. 3. ibique Archid. man. 1. Henr. b. 5. n. 5. Hostiens. Goffred. & S. Anton. & alij, quos refert Ricc. d. cap. 48. num. 2. vers. contrarium. Verum contrarium, imo maritum posse communicare cum vxore excommunicata vitanda in iis omnibus, in quibus ipsa potest cum marito excommunicato vitando comunicare, tenent Conat. d. 8. 1. num. 8. Navar. in man. cap. 27. num. 27. vers. humile. Vgolin. d. cap. 23. §. 6. n. 6. Sanch. d. disput. 14. num. 16. Valsquez de excommunicat. dub. 9. num. 3. Bonac. d. §. 2. num. 24. Ricciul. d. num. 2. 1.

5 Excipliunt tamen aliqui casus, in quibus vxor non potest communicare cum marito excommunicato. Primus est, quando excommunicatio esset lata in causa Matrimonij, de cuius valoru liu pender, tunc enim non est licita inter eos communio, quia excommunicatio est lata ad cohabitacionem impediendam, Sanch. d. disp. 1. 4. num. 9. Vgolin. d. tab. 2. cap. 23. num. 4. vers. pofremò. Henr. d. lib. 13. cap. 2. §. 2. Iacob. de Graff. in aureis decisi. part. 1. lib. 4. cap. 13. num. 7. Bonac. d. §. 1. n. 21. pot. S. Antonin. Hostiens. Angel. Sylvest. Rofel. Armil. Sot. Gregor. Lopez, & alios resoluti Ricciul. d. c. 8. num. 42. Secundus casus est in communicatione in crimen criminolo, hac enim cum sit mala per se omnino vicia est, adeò vt neque inter coniuges, neque inter alias, quamvis coniunctifimas personas, admittatur, vt tenent gloss. final. in praesenti, Socin. num. 69. vers. item predicta, & num. 124. vers. prima hic, Vgolin. d. §. 6. num. 4. vers. quarto vxor, Sanch. d. disp. 14. num. 10. Ricciul. d. cap. 48. num. 33. Tertius casus est in communicatione in Diuinis, illa enim neque vxori, neque liberis, neque aliis permititur, vt reè docent Caiet. in summ. verbo excommunicatio, ad finem. Armil. eod. verb. num. 44. Bonac. d. §. 2. num. 22. Ricciul. d. cap. 48. num. 35. Quicquid contrarium teneant Navar. Henr. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 14. n. 5. Quartus casus est, vbi vxor nupis excommunicato scienter, hoc enim casu non posse vxorem communicare, marito tenent Soar. d. disp. 1. 5. s. 1. 4. num. 6. Ricciul. d. c. 48. n. 1. 3. quamvis contrarium teneant Vgol. & alij, quos refert, & sequitur Mar. Alter. de censur. lib. 1. disp. 15. cap. 2. vers. sed poset, Sanch. d. disp. 14. n. 3. Quintus casus est, vbi coniuges effent diuinitate separati, Bonac. d. §. 2. n. 2. 3. Sanch. d. disp. 14. num. 11. Ricciul. d. cap. 48. num. 39. vbi num. 4. 3. alterum casum refert, quando scilicet vir est excommunicatus ob hæresim, tunc enim neque vxori licebit illi communicare propter subversiois periculum.

6 Secundum infertur liberos parentibus excommunicatis licite communicare posse, de quo dicam commodius ad cap. si vere, infia hoc tit.

7 Tertiò infertur ierosos, & ancillas per excommuni-

Barbos. Collect. Tom. III.

cationem domini priuari eius communicatione, imo cogi domino excommunicato communicare, vt tenent Vgol. d. c. 23. §. 8. n. 1. Soar. d. disp. 1. 5. s. 1. 7. n. 9. Anton. Ricc. d. lib. 4. c. 50. Bonac. d. §. 2. n. 2. 5. vt procedat quocumque titulo serui sint, & etiampost excommunicationem domini eius serui fiant, & in aliis famulis conductitiss, veluti nutritiibus, laboratoribus, & familiis limitantes tamen in seruis, in quos habet excommunicatus dominum, alius vero vsumfructum, & in communicatione criminis, ac in communicatione in Diuinis, & in excommunicato propter hæresim. Quid autem suprà diximus huiusmodi tertium corollatum procedere etiam in famulis, qui post excommunicationem domini ei infernire coepiunt, difficultate non caret, Nauar. enim c. 27. n. 27. Soar. d. disp. 1. 5. s. 1. n. 13. ac alij ab eis citati existimant non posse huiusmodi famulos incipere post domini excommunicationem ei infernire absque necessitate, scientes ipsum esse excommunicatum. Sed ampliatio supra dicta verior est, quia d. cap. *quoniam multos*, absolute loquitur, & hanc conditionem non requirit: nec suffragatur text. in praesenti, qui videtur se restringere ad illos, qui ante excommunicationem ex debito tenebantur, quia in hac parte loquitur tantum de iis, qui tenebantur obsequio familiari, non autem obsequio servitutis adhucere.

Quarto infertur pupillum posse communicare cum 8 tutori excommunicato, quando existit sub illius cura, & tutela, & est commensalis; tutor enim in hoc casu sustinet perlonam patris; quando vero tutor separatus est a pupillo, nec est cum eo commensalis, potest pupillus communicare solum in iis, que ad tutelam ministris pertinent, ita Soar. d. s. 1. 5. num. 8. vers. denique & de pupillo, Bonac. d. §. 2. num. 33. Anton. Ricc. d. lib. 4. cap. 51.

Quinto infertur subditos respectu iurisdictionis non 9 posse communicare superiori excommunicato, nec è contra; ratio est, quia communicatio cum vassallo non est ita necessaria ad vitam propt. communicatio cum seruis, tum quia superiores respectu iurisdictionis, vt plurimum, sunt Principes, & Magnates, qui non solent excommunicari, nisi crimina sint valde atrocia, & grauias, in quibus opus est remedio, quo illos tollatur superbia, & inobedientia fomentum. quare probat corollarium text. in cap. non Sanctorum 15. quaf. 1. Henr. d. lib. 13. cap. 7. num. 4. cap. 22. num. 3. Vgolin. d. c. 23. §. 9. Soar. d. disp. 1. 5. s. 1. 6. Bonac. d. §. 2. num. 40. Anton. Ricc. d. lib. 3. c. 51. per totum, imo, & in odium talium excommunicatorum iuramenta si que illis sunt, relaxantur, & liberantur subditi à iuramento fidelitatis illis praedito, vt per Conat. in cap. *quamvis patrum*, p. 1. §. 3. n. 7. vers. 8. & 9. in fine, Valent. tom. 3. d. p. 6. q. 7. p. 1. 4. §. 3. Sanc. in clavi Regia lib. 3. cap. 8. num. 8. in fine. Ex quo subinfertur clericos vti subditos non posse communicare cum Episcopo excommunicato, Conatru. d. part. 1. §. 2. num. 2. Vgolin. d. §. 9. num. 7. Soar. d. disp. 1. 5. s. 1. 7. Bonac. d. §. 2. num. 36. Ricciul. d. cap. 52. num. 8. Subinfertur etiam 10 Monachos, vti Monachos subditos non posse communicare cum Abbat excommunicato, Vgolin. sub n. 8. vers. in his tamen Soar. d. s. 1. 7. n. 12. Ricciul. d. cap. 52. num. 9. aduertens, quod si adit alter titulus, nemp; quia sunt Clerici familiares, & seruientes Episcopo, vel Abbat, poterunt communicare in iis, que pertinent ad servitium, quia tunc communicant subiectio- nis titulo.

Nisi articulus necessitatis imminent.] Notatur ad hoc, 11 quod licita est communicatio cum excommunicato propter necessitatem, non solum spiritualem, sed etiam temporalem, sive pertinet ad viatum, sive ad

D d 2 vestitum

vestitum, sive ad habitationem, etiam necessitas non sit extrema, sed alia, quam ex consilio tenemur subvenire, ita Vgol. d.c. 23. §. 11. Soar. d. disp. 1.5. sect. 3. n. 8. Bonac. d. §. 2. n. 57. Valer. Reginald. d. l. 32. tract. 3. n. 124. Ant. Ricc. d. l. 4. c. 55. Vnde sequitur cum, qui per metum grauen communicare cogitur cum excommunicato, excusati a peccato, censetur enim existere in granu necessitate, nec Ecclesia obligat cum tanto incommmodo: ex quo patet a fortiori eum excusari, qui per vim cogitur diuinis interesse coram excommunicato, in quo casu aduertendum est eum, qui hoc modo detinetur, non teneri claudere oculos, vel obturare aures, ut tenent Henr. d. lib. 1. 3. c. 1. 3. num. 4. Aul. d. disp. 1. 5. n. 15. Bonac. d. §. 2. n. 62. Quod autem pater excommunicatus ali debeat a filio, tenet Duen. reg. 68. limit. 10. circa finem. Surd. de aliment. tit. 1. 9. 19. num. 13.

& Salzed. ibi aduertit hodie ex Concil. Trid. suff. 14. reformat. c. 6. sive derur scientia, sive ignorantia Episc. punit iure posse in hac irregularitate dispensare ille. licetum occultum sit, quod tunc erit, quando excommunicatio occulta est, licet celebratio ipsa publica sit. Vide latè Bonac. de suspenso. omnibus in particulari d. p. 3. q. 1. punto 6. n. 7.

Dispensandi facultatem, &c.] Notatur ad hoc, quod Ordinis Sacramentum iure datur excommunicato, & excommunicato quoad characterem, licet non quoad executionem, ut per Conr. in cap. dnu. mater, p. 1. §. 6. n. 6.

Abso. mandato Sedit. Apostol.] Notatur ad hoc, quod Ordinis Sacramentum iure datur ab excommunicato, & excommunicato quoad characterem, licet non quoad executionem, ut per Conr. in cap. dnu. mater, p. 1. §. 6. n. 6.

Secundum rigorem, vel aequitatem.] Ergo rigor opponitur aequitati, ut per Tiraquel. de mali. n. 17. §. 3. gloss. 1. n. 21. & aequitas praetetur negoti. Contra reg. professor. p. 2. §. 6. d. num. 2. Valer. de iure emplo. quod. 3. num. 4. Donel. commentator. iuris Cimilis. lib. 13. cap. 2. Marta de iuri. dicit. part. 4. casu 16. 2. num. 1. con. iug. 1. Morla in emporio iuris Cimilis. p. 1. tit. 1. quod. 1. per rotam.

Qui si claustrales, &c.] Notatur ad hoc, quod infusus, & professio facta per excommunicatum sentia quia est contractus inter Religionem, & profensem: ita Innoc. verbo Prelatis. Henr. n. 4. Zab. a. Felin. n. 2. Butr. n. 6. & Socin. n. 15. in prof. lib. 1. 2. 3. Zabar. conf. 1. 6. in fine. Contra de spes. p. 1. 4. 6. in initio. n. 3. Henr. in summ. lib. 1. 3. cap. 7. §. 7. in medio. Egid. disp. 1. 4. n. 11. 19. Sayr. de censur. lib. 2. 2. 9. n. 19. Campan. d. c. 1. 5. n. 6. Fr. Emmanuel. quod. Regul. tom. 1. 9. 6. 2. 1. vers. quod procedit. & tom. 3. g. 7. arr. 14. Mar. Alen. censur. lib. 2. disp. 7. c. 1. pag. 2. 3. Ant. Ricc. de iure. extra gremium Ecclesie exist. lib. 4. cap. 4. 1. pro. Azor. in ist. moral. p. 1. lib. 1. 2. c. 3. q. 9. Vbi etiam resolutio quod huiusmodi excommunicatus receptus, ab eo potest a Superiori, sive Abbatore, latè Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionem fidem nonuit. d. p. 5. dub. 2. per tor. Aul. d. c. 2. 6. d. disp. 6. vers. de professione. Soar. tom. 3. de fid. lib. 1. 2. 3. 5. 8. Barthol. a. S. Fausto in thesauro Relig. 1. 9. 11. Vbi autem procedat quando ingressus, aut professio est facta vigore rescripti imperat ab excommunicato, in quo dubio vna sententia tenet nullus esse momentum, quam tuerintur Felin. b. c. num. 2. vers. initia. Calixt. conf. 1. 2. de regal. & conf. 4. de rescriptis. Socin. in cap. 1. 2. 3. 7. 4. infra hoc tit. Sayr. tom. 5. disp. 1. 5. 6. 7. 8. Barthol. de Vecchis. d. dub. 3. 2. 1. 1. ex ea ratione, quia in ea causa tota professio fundatur super rescriptum, cuius causa excommunicatus sit incapax, s. de rescripto in 6. sequitur quod sit incapax etiam professio, ita & venio, quam approbat ultra citatos Fr. Emmanuel. d. tom. 3. 17. arr. 1. 4. Vbi intelligit dummodo in rescripto non sit classificatio absolutionis, qua communiter apponit soler, quam etiam sequitur Ricc. d. c. 4. 1. n. 6. vbi 8. 7. declarat procedere quando rescriptio, seu professio fuit facta principaliiter vigore rescripti, quod etiam notat Barthol. de Vecchis. d. dub. 2. n. 3. in fin. aduentus n. 4. cum Socin. de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 4. n. 18. quod licet alia cedula excepta excommunicatione per se non impediatur in rigore ingressum Religionis, quia nec in sua formulis priuatione continent talem prohibitionem, neque speciali aliquo decreto latet inveniuntur, nec etiam

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Excommunicatio priuat excommunicatum potestate suscipienda, vel conferendi Sacra menta.
- 3 Excommunicatus ob percussonem Clerici, si Ordines suscipiat, deponitur ab illo Ordine, cum quo solus Papa dispensat, cum Religioso tamen, qui id aliquo modo ignoranter fecit, dispensat Praelatus.
- 4 Dispensatio est res maior, & difficilior, quam absolutione.
- 5 Ordinis Sacramentum iure datur excommunicato, & ab excommunicato quoad characterem, non quoad executionem.
- 6 Rigor opponitur aequitati.
- 7 Professio facta per excommunicatum tenet.
- 8 Ignorantia non presumitur in facto proprio antiquo, si illud sit arduum, & graue.

C A P. Cùm illorum. XXXII.

- 1 Excommunicatus pro manuum iniectione in Clericum si excommunicationis non ignarus fecit se ordinari, si est Clericus saecularis, deponendum est in perpetuum ab Ordinibus, si Regularis, ab executione Ordinis est suspensus. Qui vero, ignorans ius, vel factum, sic excommunicatus recipit Ordines, si est Clericus saecularis dispensat cum eo solus Papa, si Regularis dispensat. Abbas si ignorantia est probabilis, & factum non est graue. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hoft. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 286. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 762. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 5.
- 2 In excommunicatione profici, Ecclesiasticos, &c.] Notatur ad hoc, quod excommunicatio priuat excommunicatum potestate suscipienda, vel conferendi Sacra menta, ut per Vgol. de censur. 2. c. 7. in initio, Aegid. de Sacra. & censur. tom. 2. disp. 1. 5. n. 22. Valer. Reginald. in praxi fori penit. l. 30. n. 188. Campanil. in diversorio iuris Canon. rub. 11. c. 1. 5. n. 4. & 5. Bernard. in pract. c. 15.
- 3 Censimus in perpetuum deponendos, &c.] Notatur ad hoc, quod excommunicatus ob percussonem Clerici, si Ordines suscipiat, deponitur ab illo Ordine, cum quo tantum solus Papa dispensat; cum Religioso tamen, qui id aliquo modo ignoranter fecit, dispensat Praelatus, ut per Soar. tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 1. n. 19. Aegid. d. tom. 2. disp. 1. 5. n. 41. Valer. Reginald. in praxi fori penit. l. 30. n. 188. Campanil. in diversorio iuris Canon. rub. 11. c. 1. 5. n. 4. & 5. Bernard. in pract. c. 15.

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 317

habent impedimentum irritans professionem, nihilo minus possunt esse aliquando signa quodd persona indigna sit, ut ei concedatur ingressus.

8 *Nisi graue fuerit, & notabile factum, &c.*] Notatur ad hoc, quod ignoranti non praesumitur in facto proprio antiquo, si illud sit arduum, & grane, ut per Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 23. n. 39. Malaard. de probat. concil. 73. n. 2. Nec etiam ignorantia facti alieni praesumitur in factis nobilium, seu magnorum viorum, ex Menoch. d. presumpt. 23. n. 80. Aloys. Ricci. in collect. decisi. p. 2. collect. 8. 24.

9 In gloss. *Mutilationem*, ibi, cum excessus notiorius est. &c. Vtrum, & quando leuis percussio Clerici facta in foro, platea, vel alio loco publico possit esse enormis propter scandalum quod oritur ex notorio excessu, vide Beller. *disquisit. clericor. part. 1. tit. de fauore clericor. Canon. 3. ex. n. 39.* Bonac. de censur. disp. 4. q. 4. punct. 5. n. 2. vers. *mediocres*, Marc. Ant. *Genueus. in praxi Curie Archiepiscop. Neapol. cap. 80.* Marc. Anton. *variar. resol. lib. 3. resol. 11.*

10 In gloss. *Effusionem*, ibi, verbum enim effusionis abundantiam significat. Ita Tiraq. in tract. de iudic. in rebus exiguis, vers. undecimo, pag. 55. Vnde statuum loquens de vulnera cum sanguinis effusione non habet locum in vulnera, ex quo modicu sanguinis effundetur, ut per Hippol. conf. 30. n. 26. Marc. Ant. *Genueus. d. c. 80. num. 2.*

11 In gloss. *Passus*, ibi, sicut iniuria facta filio patrem contingit. Notatur ad hoc, quod pater pro iniuria facta filio agere potest nomine proprio, vide Bellacomb. *tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 25. n. 140.* latè Farinac. *in praxi crimin. q. 105. a. n. 255.* vbi n. 258. cum Surd. *12. decisi. 9. n. 12. ante finem*, resolut non est contra filium agere posse pro iniuria facta patri, & n. 259. limitat etiam in filio naturali; vnde patrem remittere posse iniuriam factam filio minori, tenet Fichar. *tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 25. n. 141.* Perez. *tit. 11. lib. 1. Ordinar. pag. 175.* Clar. *§. fin. q. 8. n. 2.* Bonac. *col. commun. crimin. p. 2. verbo pater. fol. 58. verso.* Boer. *decisi. 120. n. 1.* Pinel. *in lib. 1. C. de bonis mater. p. 3. n. 105.* Mench. *illustrium. c. 1. s. n. 8.* Azeued. *lib. 8. num. 33. tit. 1. lib. 5. & lib. 2. n. 129. tit. 10. l. 8. noue recipil.* Surd. *decisi. 89. n. 12.* Farin. *in praxi crimin. part. 1. quest. 14. n. 34. cum seqq. & quest. 10. num. 257.* Molin. *de iustit. tract. 3. disp. 2. num. 8.*

S V M M A R I V M.

1 *Monialis percuriens Monialeum, seu conuersum, vel Clericum secularem, incidit in excommunicacionem, & ab Episcopo loci absolu potest, & num. 2.*

3 *Mulieres, etiuncunque conditionis sint, si incidunt in excommunicationem propter violentam manus iniectionem in Clericum, ab Episcopo absolu possunt.*

C A P. De Monialibus. XXXIII.

1 *M*oniales si se ipsis adiuniciunt, vel conuersos, aut conversas suas, aut Clericos percurserint, absolu debent ab Episcopo in cuius diocesi est situm Monasterium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Buttr. Anchur. Panorm. Felin. Mat. Socin. Viu. *in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 287.* Alagona in compend. iuris Canon. pag. 763. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 6.

Barbos. Collect. Tom. III.

Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Sylvest. 2. verbo *absolutio*, 4. n. 3. Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 80. num. 17. Mat. Alter. de censur. tom. 1. de excommun. lib. 3. disp. 7. o. 5. vers. secundò probari potest, Bulet. *disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore clericorum Canonis, §. 3. num. 4.* Bonac. de censur. disp. 2. quest. 4. punct. 5. num. 3. vers. quinque.

Mulieres enim cuiuscumque conditionis sint, si incident in excommunicationem propter violentam manus iniectionem in Clericos, possunt absolu ab Episcopo, Tiraq. lib. 10. *commbialis glossa*, p. 10. n. 33. Syr. de censur. lib. 3. c. 21. n. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 *Contractus non dissoluitur nec impeditur per excommunicationem superuenientem in eo qui tenetur aliquid prestare excommunicato.*
- 2 *Communicare cum excommunicato nobis licitum est quoties opera excommunicati est necessaria ad nos, vel ad nostra tenuenda.*
- 3 *Communicare in concernentibus seruitum, quod iam per soli potest quis cum excommunicato.*
- 4 *Communicare cum excommunicato licitum nobis est quando contractus est contra illum, ad solendum scilicet debitum, vel ad implendum premissa.*
- 5 *Filius parentum excommunicatis libere communicare possunt, quantum sit emancipati, naturales, & adoptini.*
- 6 *Societatis contractus per superuenientem excommunicationem non dissoluitur.*

C A P. Si vere. XXXIV.

Contractus dissolui non potest per superuenientem excommunicationem in aliquo ex contractibus, & potest alius cum eo communicare, v. g. si pepigii cum nautis Veneti, vt me transehant, & soli parrem nauti, inerim isti Veneti excommunicantur, nec volunt restituere partem nauti, possum communicare cum illis ne videantur ex obstinatione sua commodum reportare, & ego ex penitentia damnum, & sicut iure potest quis transiens per terras excommunicatorum, vel hereticorum emere & recipere ab illis necessaria, & sicut excusat famili communica cum patrefamilias excommunicato, ita ego quia in nauibus eorum sum tanquam in ipsorum familia Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Buttr. Anchur. Panorm. Mari. Socin. Felin. Viu. *in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 287.* Alagona in compend. iuris Canon. pag. 763. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 7.

Vobis permittimus, ut cum ipsis, &c.] Notatur ad hoc, 2. quod quoties opera excommunicati est necessaria ad nos, vel nostra tenuenda, licitum est nobis cum excommunicato communicare, vt per Angel. verbo *excommunicatio*, 8. n. 6. Soar. *tom. 5. de censur. disp. 15. scilicet 3. n. 7.* Anton. Ricci. *de iure person. extra gremium Ecclesie existent. lib. 4. c. 54. num. 1.* vbi n. 3, hinc inferit licitum nobis esse petere consilium à Doctore excommunicato, si ab alio æquè idoneo consilium non speramus, & pari ratione posse in infirmitate vocare medicum, & aromatarium excommunicatum, si illum magis idoneum reputemus, vel de nostra complexione magis informatum.

Maiorem nauti receperint quantitatem, &c.] Notatur ad hoc, quod ille, qui seruitum stipulatus est ab eo,

D d 3 quem

quem ignorabit excommunicatum, vel ab eo, qui post stipulationem excommunicationem contraxit, & totam vel partem medicis perfoluit, si quamvis soluta nequeat recuperari, poterit illi in concurrentibus sernitum communicate, ut per Anton. Ricciul. d. lib. 4. c. 5. n. 4.

4. *Et ab excommunicatis exigi possit, &c.*] Notatur ad hoc, quod quando contractus est contra excommunicatum, licet nobis est ei communicare, ad effectum cogendi illum ad solendum debitum, & ad implenda promissa in contractu, ut per Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 1. n. 8. Valer. Reginald. in praxi fori paenit. lib. 3. 2. num. 98. & Egid. de Sacram. & censur. tom. 1. de excommunic. lib. 1. c. 4. vers. probatur. Ricciul. d. lib. 4. c. 32. n. 29. & c. 56. a princip. vbi n. 3. assertum procedere non solum in coactione judiciali, sed etiam extra iudiciale, adeo ut licet nobis excommunicatum alloqui, aut illi nuntium, vel literas mittere, petendo debitum ab eo, nam si licet petere debitum, licita sunt etiam media necessaria, vel utilia ad illud consequendum, quod quidem in specie censet Soar. tom. 5. disp. 1. 5. f. 8. lib. n. 2.

5. *Præterea si paterfam. dominus, &c.*] Notatur ad hoc, quod liberi parentibus excommunicatis licite communicare possunt, ut per Vgol. de censur. tab. 2. c. 23. §. 7. Couar. in d. cap. alma, p. 2. §. 2. n. 9. Paul. Comitol. respon. moral. lib. 6. q. 3. n. 4. Bonac. de censur. disp. 2. quest. 2. puncto 6. §. 2. n. 28. Anton. Ricciul. d. lib. 4. c. 49. a princip. Primo ampliatur, ut procedat etiam in liberis emancipatis, quia dispositio cap. quoniam milios II. 9. 3. loquitur simpliciter de liberis, & ideo a nobis debet simpliciter intelligi non adhibita distinctione, an sint in potestate, vel emancipati ita Vgol. d. §. 7. num. 7. Marian. Alter. de censur. tom. 1. disp. 1. 5. lib. 1. c. 1. in 1. dubit. sed quanvis haec opinio procedere possit in iis, qui pertinent ad filium, ut filius est, veluti ad obedientiam, & reverentiam erga patrem, quod alias vero actiones minimè poterit communicare, præcipue si habiter extra patris dominum, quia tunc non poterit de novo habitare, & alias similes actiones cum patre excommunicato vitando exercere, ut per Soar. d. se. 5. num. 3. Bonac. d. §. 2. num. 28. Paul. Comitol. d. quest. 3. 4. n. 3. Ricciul. d. c. 49. n. 8. Secundum ampliatur ut procedat etiam in liberis naturalibus habitibus simili cum patre, Vgolin. d. §. 7. sub n. 7. Soar. d. se. 5. n. 4. Mari. Alter. d. c. 4. in 1. dubit. Ant. Ricc. d. c. 49. n. 11. Tertiù ampliatur, ut procedat etiam in filiis adoptiuis, dummodo sint sub cura parentum, & commissaries illorum, Vgolin. d. §. 7. n. 3. Soar. d. se. 5. num. 4. Marian. Alter. d. c. 4. in 1. dubit. Quartù ampliatur, ut procedat non solum in filiis, aut liberis, sed etiam in iis, qui moraliter habentur loco liberorum, cuiusmodi sunt nurus, priuigna, hos enim cum sacerdo, aut virtrico excommunicato, si commissaries sint, communicare posse tenent Vgolin. d. §. 7. num. 8. Soar. d. se. 5. num. 7. Bonac. d. §. 2. num. 29. Anton. Ricciul. d. c. 29. num. 22. Quintù amplia sunt filii nisi sint ante excommunicationem, sine post, Vgolin. d. num. 8. Egid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 1. 4. num. 12. 7. Anton. Ricciul. vbi proxime num. 23. Limita tamen in filiis spiritualibus, ut per Soar. d. se. 5. sub num. 8. Bonac. d. §. 2. num. 24. Anton. Ricciul. d. cap. 49. num. 20. vbi num. 25. disputat utrum sicut liberi possunt communicare cum parentibus excommunicatis, sic possent e converso parentes communicate cum liberis excommunicatis.

6. *In gloss. In excommunicatorum.* Notatur ad hoc, quod contractus societatis per superuenientem excommunicationem non dissoluitur, & potest socius

non excommunicatus in iis, que pertinent ad societatem, communicate socio excommunicato, ut per Abb. n. 10. vers. & circa societatem. Conar. in cap. alma mater. part. 1. §. 1. num. 8. vers. quibus suffragant. Vnus quis refert, & sequitur Anton. Ricciul. d. lib. 4. c. 6. num. 6.

S V M M A R I V M.

1. *Prælatus potest & debet clericum subiectum incriminabilem incarcere, & laici circa eum excommunicationis de Prælatorum licentia capere, & ad iudicium ducere.*
2. *Crimina ne maneat imputata publice interfici.*
3. *Clericus suspectus de fuga potest carcerari, & ab ipso creditore capi si anfugiat eum.*
4. *Prælatus potest inibere suum clericum capi utiam per laicos.*
5. *Clericus in flagranti delito repudia capi utiam per indicem secularium, remissus.*

C A P. Vt famæ. XXXV.

Praleti subditorum suorum excessus corrigantur, & postquam sunt canonice de crimine demissi, tenentur eos sub arca custodia deinceps incorrigibilis, & aufugientes peccata faciunt, tunc circa excommunicationem possunt capere clerici & ad iudicium trahere etiam violenter, si opus est ad mandato iudicis Ecclesiastici, cui sunt indecens, & cuius est corrigeri, quia tunc non laici, sed auctoritate facit, cuius auctoritate laici faciunt, dummodo tamen eorum violenta non amplius excedere possit, vel rebellio exigat clericorum. Colligan. Ordin. Abb. Antiq. Innoc. Colle. Zabat. Iom. And. Holt. Butr. Anch. Panorm. Marian. Socin. Felin. Vin. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 288. Alagonia in cunct. iuris Canon. pag. 764. remissione Ximenense. p. 1. & 2. referunt ab Anton. August. vñl. 3. Dacor. lib. 5. sit. 21. 8.

Publica visitatio interfit ne crimina manent impunita.] Notatur ad hoc, quod publicè interfit, & reprobatur, ne crimina manent impunita, ut per Thom. de Thom. in floribus legum reg. 10. Gramm. de c. 36. Perez 1. 4. gl. off. 1. pag. 312. n. 12. 1. Ordin. & 1. 3. gl. 1. pag. 148. in princip. tit. 1. 3. Azeved. 1. 1. num. 1. n. 1. lib. 3. non a recip. & 4. 1. num. 6. 3. n. 1. lib. 8. Flamin. de resign. lib. 1. quest. 1. num. 17. Beller. dilig. 1. 1. 3. clerici part. 1. tit. de discipl. clerical. 5. 1. 5. n. 8. Card. Tsch. tom. 2. lit. D. conclus. 1. 57. Cabed. Lufit. de c. 7. n. 1. part. 1. Cardos. in praxi iudicium, verbo delictum. n. 3. & 10.

Sub arcta custodia detineri, &c.] Notatur ad hoc, quod clericus suspectus de fuga potest carcerari, & ab ipso creditore capi, si anfugiat cum bonis, ut per Mac. cum Anton. Genouel. in praxi Archip. Napol. c. n. 16. nam ut clericus possit pro crimen perfundiri detineri, requiritur quod ipse clericus fugitum sit. Clar. lib. 5. & final. q. 28. n. 26.

Laici vero, &c.] Notatur ad hoc, quod Prælates potest inibere suum clericum capi, etiam per laicos, ut per Egid. de Sacram. & censur. tom. 1. disp. 14. n. 15. B. mittens manus violentas in clericum de mandato illi. Prælati enim capiendo non incurrit excommunicatio, Nam, Sayt. de censur. lib. 5. c. 27. n. 26.

Per hunc textum est communis opinio posse facultatem iudicem capere clericum in flagranti delicto reperire.

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 319

repertum, ut ad suum indicem ducatur, sic atestantur Anton. Com. tom. 3, vii. a. c. 4. n. 3. Auenian. de exequend. mand. p. 1. c. 2. n. 2. vers. item, Bernard. in praef. c. 2. n. 5. vbi Salzed. lit. D. in nouiss. edit. Peregr. de immunit. Eccles. c. 16. n. 37. Salgado de protet. Regia tom. 2. p. 2. c. 4. n. 13. Cald. Pereira de manu Regia p. 1. c. 10. n. 56. nec citato in hoc loco, Diana resol. moral. p. 1. trait. 2. resol. 10. Auened. l. 9. n. 4. tit. 3. lib. 1. & l. 5. n. 9. & l. 1. tit. 3. lib. 3. nova recop. Oliban. de infra fiscis. p. 14. n. 140. Farinac. in praxis crimin. p. 1. q. 21. à num. 241. Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 4. 3. n. 126. & de prefantia Regis Catholic. c. 7. n. 18. 5. & 186. sed intellige cum Campanil. in diuisorio his canonicis rib. 4. n. 2. 7. & vide dicta ad c. 2. de vita & honest. clericis.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus est qui in Clericu[m] etiam volenter manus iniecerit, etiam hoc faciat in satisfactio[n]em precedenter iniurie.
 - 2 Ecommunicatus est qui in clericu[m] volenter manus iniecerit violentas.
 - 3 Clericus se ipsum percuiens animo irato, & iniurioso excommunicatus est.
 - 4 Canonis privilegio non potest renuntiari.
 - 5 Declaratur texti in praesenti, & n.6. & 7.
 - 8 Clericus percuiens causa correctionis excommunicatiōnem non incurrit.
 - 9 Clericus consentiens in sui percussionem non est ipsis facto excommunicatus, sed venit excommunicandus.
 - 10 Clericus solum verbaliter depositus gaudet Canoniz. & fori privilegio.

CAP. Contingit. XXXVI.

Si Clericus offendens aliquem pro satisfactione ex smore patria sua subiiciat sponte verberibus adhuc verberans est excommunicatus, quia haec iniectio manum, quamvis non sit violenta, est saltem iniuriosa Ordini clericali, clericis autem satisfacere debet competenter iniuriam patiōne in iuria clericali itat remaneat pars inter eos, & si de cetero aliquis Clericus præsumplerit se subiicere similibus verberibus, excommunicetur. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Hofst. Bnt. Acad. Panorm. Felin. Marian. Socin. Viu in ratione lib. 5 iuris Pontif. pag. 288. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 764. remissione Ximen. in concord. p. 2. refutatur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 10.

2 Collige ex text. excommunicatum esse qui in clericis etiam volentem manus iniecerit violentas, vt per Erane. Marc. part. 2. decis. 83. a. Franc. Melini de ritu mpt. lib. 2. differentia 15. num. 3. Soart. tom. 5. de censur. disp. 22. scil. 2. num. 58. Anil. eod. tract. part. 2. c. 5. disp. 32. dub. 1. 2. Sayr. eod. tract. lib. 5. c. 26. num. 18. Bonac. eod. tract. disp. 1. quest. 4. punct. 2. num. 1. Carter. in pract. crimin. fol. 92. num. 3. Molini. de iustit. tom. 4. tract. 3. disp. 5. 1. n. 3. Deciani. in tract. Crimin. lib. 4. c. 3. num. 4. Aloys. Ricci. in praxi aurea resol. 47. 2. Balthas. Amelius de potestate in iuris ipsum lib. 1. c. 12. n. 2. Iacob. de Graff. in decis. aureis part. 1. lib. 2. c. 49. n. 6. & part. 2. lib. 2. c. 5. num. 29. Carol. de Graffis de effectibus cleric. effectu 9. 7. 7. Gutier. de iurament. confirm. p. 1. c. 16. a. num. 53. Bellet. disquisit. clerical. part. 1. tit. de fauore cleric. Canon. §. 1. x. 10. Paul. Layman. in Theologia moral. lib. 1. tract. 5. de excommunic. p. 2. c. 5. num. 5. in fine, vers. his addit. hinc 3 resolutiores Clericum lib. ipsum percutientem animo

irato, & iniurioso, excommunicatum esse maiori excommunicatione, quod etiam resoluunt Gutier, loco citato, Cened, ad Decret. collect. 2.4. n. 13, & col. sett. 29. n. 5. Agid. de Sacrament. & censor. tom. 2. disp. 1. 4. n. 170. Francie. Coriolan. Capuein. de casibus reservatis, §. 2. casu 10. de iudic. Regul. §. 10. num. 2.5. Amelius d. lib. 1. cap. 20. num. 24. Paul. Layman. ubi sup. Bellet. d. §. 1. n. 11. plures quois refert, & sequitur Carol. de Graffis d. eff. et lib. 9. n. 8.2. Bonac. d. punct. 2. num. 4. vbi intelligit modo Clericus percutiat fel ex ira, & percutio attingat granitatem lethalis culpa. Vnde sequitur maiori excommunicatione ligari eos, qui desperatione, vel tadio vita le ipsos percutiunt, aut occidunt, fecens verò dicendum de Clericis, qui ob mortem parentum, vel amicorum fel alapis percutiunt, aut barbam, vel capillos enellunt, vel de illis, qui causa mortificanda catinis, aut ex devotione corpus suum caligant, vt per Molin. de instit. tom. 4. auct. 3. disp. §. 1. n. 4. Agid. d. disp. 1. 4. n. 168. Bonac. d. punct. 2. n. 4. vers. bino sequitur.

Ratio autem illa est, quia privilegio Canonis non potest clericus renuntiare, cum non tam in favorem Clerici ordinati, quam in favorem totius Ordinis, clericalis fuerit introductum, tum etiam quia neminem nisi ipsius dominum esse, nec membrorum suorum passim iura clament, in liber homo, ff. ad leg. Aquil. &c. in hoc text. cum similibus, quibus iuribus scriptum reliquit Guido Papa decis. 278. posse neminem se obligare ad manus amputacionem, ni quid certum fecerit, vel nisi ita fit, ut ille loquitur. Nec obstat, quod volenti, & consentienti non sit iniuria, quia respondeatur hoc procedere, quando consentiens conuenit in iis, quibus potest consentire, Clericus autem in hoc casu non potest consentire cum privilegium de non perciendo Clerico sub pena excommunicationis concessum sit toti Ordini, & statu Clericali, cui persona privata non potest praedicare, & cedere, & suffici quod sit iniuria statui Ecclesiastico, ut excommunicatione huiusmodi incuria censeatur, ut in text. habet; ita respondent citati a Bonac. d. punt. 2. n. 1. vers. respondet.

Verum contra supradictam textus conclusione, cuius decidi rationem non leuiter obstat quod Canon. ille, si quis suadente, expresse requirit ut excommunicatio ipso sine incurritur, quod iniectione manum sit violenta, ut patet ex verbis ipsius Canon. & melius ex c. i. s. p. hoc tit. ibi: *Quia non potest in ipsis iniectione manum violentia notari*, que particula non conuenit percutienti Clericum volentem, & contentientem, iuxta regscienti, cum similibus, & fateur text. in presenti, ibi. *Huiusmodi manum iniectione etiam non violentia*, & magie in decisione, que habent in ipsis ideas, &c. quatenus solum prohibet ne de cetero illud fiat, ut Clerici se percutiendo laicis subiciantur, minime autem percutientibus volentem Clericum excommunicatione praescribitur, sed Clericos sic le percussione subiicientes post tempora illius Canon. excommunicandos esse constitit, aque ita ex iis fundamentis non defuerint plures, qui contra comminem sententiam scripturam negantur percutientes Clerichim volentem excommunicationem illam incurrit, de qua in d. Canon. si quis suadente, quod alij ex meis praeceptoribus Conimbr. probabilem censem ante text. in presenti, non ita post illud, quia putam expresse hic probari istos eam excommunicationem incurtere, de qua in d. Canon. si quis suadente, dum illius auctoritate factum in Bracharen. Archiepiscopatu damnat, incepta autem est illis Canon. allegatio, nisi Pontifex intelligeret ad hanc censuram pertinere percutiendum Clerici iniuriosam, licet violentia non sit. Secundum, quia

magis facit Ordini clericali, in cuius fauorem dixit texti, in presenti Canon. illum fuisse promulgatum. Ter-
tio, quia constantissimo scribentium consensu rece-
pta est huiusmodi traditio: veruntamen minimè haec
distinctio defendi potest, si enim rationes, quas pro ea
considerant, vera sunt, concludunt nihil de novo
Pontificem huc statuere, sed potius secundum ius an-
tiquum respondisse, nam si propera excommunicationem
incurrit percutiens Clericum volentem, quia
priuilegium illius Canon. toti ordini concessum est,
non verò in singulorum priuatum fauorem, recte se-
quuntur secundum ius antiquum, & ordinarias regulas
nihil prodeesse consensem priuatorum, ut percutiens
excommunicationem enat, iuxta reg. d. l. ius publicum, ff. de infirmitate, & iure, & cap. si diligenter, de foro com-
petent. cum similibus: deinde si Pontifex interpretatur
Canon. illum statuere excommunicationem non sol-
lum ob percussione violentam, sed etiam ob iniuri-
osam, fustra inter nouum ius, & antiquum fit dis-
tinctio, sic denique auctoritas Doctorum, & recepti-
sima sententia persuadere debent, nemo ea tempora di-
stinxerat, ut illi volunt.

Quare licet raro, & difficulter à receptis sententis
recedere consuererim, nunquam tamen in rigore di-
sputationis huic, de qua suprà acquiescere potui, sed
semper constanter existimau, & existimo neque ante-
te, neque post hunc text. probati iure nostro quod
percutiens Clericum volentem, excommunicationem
illam ipso iure incurrat, ex prædictis rationibus, ne-
que contraria argumenta difficultem habent solutionem: nam illud, quod priuilegiis concessis ratione ho-
nestatis, & reuerentia personarum ipsi nequeunt ren-
nuntiare, omissis variis solutionibus, de quibus D. Barbos. in l. alia, §. eleganter, n. 11. ff. soluto Matrim. torum est concedendum, sed ex hoc non inferatur ad
casum nostrum, nullum enim priuilegium datur Clericis quando volentes percutiuntur, cum potius contra
solos iniicientes manus violentas concessum fue-
rit. Ad alind vero quod Pontifex videatur incepisse
considerare verba illius Canon. si quis fraudente, expli-
cando ad casum percussionei Clerici volentis, quasi
Canon solum puniat percussione violentam, sed
etiam iniuriosam, frustraque considerare Canonem
editum in fauorem totius ordinis, si casus ipse non
pertinet ad censuram eo Canon. statutam; Responde-
tur hæc omnia satis commenit, & adaptari prohibi-
tioni, de qua hic in vers. ad eò, nam si percussio violencia
non esset, neque etiam iniuriosa, nulla non prohibitione
opus erat, sed potius actus licitus censeti debuit,
quemadmodum Doctores resolvunt de illis, qui causa,
disciplina percutiuntur, ut in d. cap. 1. i. supr. hoc tñ. aut
causa devotionis se percutiunt, eo quod pertinet alia
ratio ut idem Canon. iuris sit in fauorem totius or-
dinis, nam si solus respiceret fauorem priuatorum, ea-
dem percussio non redundaret in opprobrium totius
ordinis, quia supponimus ipsum non tangere, ergo
bene Pontifex ad effectum ut illicita, & prohibita
censetur talis percussio, considerat iniuriam toti or-
dinis illatam, quam singuli suo consensu remittere
non possunt, minimè inde sequitur excommunicationem
Canon. si quis fraudente, ipso iure incur-
rere.

Hac igitur resolutione retenta facile etiam defen-
duntur resolutio altera contra communem, quod Cleri-
cus se ipsum percutiens excommunicationem illam
non incurrit, etiam si iniuriosa fiat, vel illicitè, ut te-
nunt Fab. quem refert, & sequitur: Mart. dial. 12. 5. vers.
si seipsum vulneraret; & ratione illa confirmatur, quod
ad excommunicationem illam incurriendam requirit
Canon. distinctionem personarum inter ipsum per-
-

cussorem, & percurrentem, quod generaliter in aliis
nibus moralibus actionibus pro regula confinatur
est in cap. 10. de infirmitate, & in cap. 12. de Bap-
tismo multis aliis.

Tamen iniuriosa videatur. Ergo sufficit, quod hanc
modi percussio sit iniuriosa ordinis clericali, ut ad-
mit Aegid. d. disp. 14. n. 168. ex quo enem percur-
tem Clericum cana correctionis, excommunicationem
non incurrire, ut reloluit Sayt. d. lib. 3. cap. 11.

Excommunicetur.] Ergo Clericus contentientem in
percussione non est ipso facto excommunicatus, sed
venit excommunicandus, per Nau. in mandato, cap.
n. 77. Soar. d. scilicet 1. n. 57. Bonac. apud. n. 1. Henr.
in summa, lib. 5. c. 5. in comment. lib. 7. vbi aduertit quod
si Clericos plutibus auctibus cum intervallo notoriis
subiiciat, excommunicationem incurrit ipso facta
quia in secundo iste participat in cunctis cum ex-
communicatis notoriis.

In globo. Ordinari, ibi, item quid de excommunicatis
deposito si verberetur, an incidat in Casu, &c. Nota-
tur ad hoc, quod Clericus solum verberatus depositus
Canonis privilegio fruatur, ut per Gande Sacram. præ-
stan. ultime supplicio damnamur, q. 5. n. 21. Sayt. eni-
lib. 5. c. 20. n. 12. Bonac. de censuris, disp. 4. punia n. 1.
n. 3. Aloy. Ricc. in præ. aucta, resolut. 1. 55. Mar. Al-
de censur. tom. 1. de excommunic. lib. 2. disp. 1. 6. cap. 5
quidem, sic eodem modo depositus verberatus
gadie privilegi clericali, Roland. conf. 4. n. 23. vol. 1. bala-
disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore Clericorum poenit.
§. 6. n. 3. Bonac. d. n. 3. vbi citat Valent. Sayt. huius
alios.

C A P. Relatum. XXXVII

Clerici, qui percurrent Clericos, sunt ex-
communicati, & ad Sedem Apostoli, venire compelli-
bent, quia plus Deo, quam hominibus defensione,
sed si hoc fecerunt in fraudem, ut subtrahant la-
utio dominorum, vel si domini propter hoc sine la-
culpa graue damnum incurrant, tunc potest Episcopus
ex indulgentia & dispensatione, papa eos ab-
solueri, & pro labore itineris immunda est illis alia
satisfactio, dummodo tamen percussio non faciat enemis,
& ad tollendum scandalum effet veridendum Ro-
mam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect.
Zabari. Ioan. Andri. Host. Burr. Anch. Panorm. Felic.
Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 3. 3.
Alagona in compend. iuris Canon. pag. 763. rem illi
Ximen. in concord. p. 1. & 2. refutat ad Ant. Augu-
collet. 3. Decret. lib. 5. tit. 2. 1. 11.

Hanc eandem concil. ex hoc test. de f. Gama d.
Sacram. præstantis ultime supplicio damnamur, q. 5. n. 21.
Vnde colligunt quod potestat alterius quilibet addi-
ctus, prout sunt servi, id est, municipia, possunt pro re-
lenta manuum iniectione in Clericis ad Episcopum
absolui, ut per Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de fauore
cleric. Canonis, §. 3. n. 29.

S V M M A R I V M.

1. Excommunicatus propter participationem cum re-
communicatis, licet eum potest impugnet, ex hoc test. de
Sacram. præstantis ultime supplicio damnamur, q. 5. n. 21.
2. Absolutione necessario requiritur ad tollendum excom-
municationem, quamvis excommunicatus parvus.
3. Ministri Ecclesiæ non debent accipere solatia a
excommunicato, ut diuina officia pro ipso fac-
ciant.

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 321

- 4 Relicta in testamento ab excommunicato ad pias causas an a ministris Ecclesie recipi possint, ostenditur.
5 Excommunicati pruantur Ecclesie suffragiis.

C A P . S A C R I S . X X X V I I I .

Excommunicatus quia communicavit cum excommunicatis, & in se reuersus de mandato Ecclesie, illos excommunicatos impugnat, ex hoc solo pro absoluto non est habendus nisi prius absoluatur, nec si in bello moritur, pro eo est orandum, vel offendum, nisi postquam constiterit per evidentia signa de eius penitentia defunctus absolutus iuxta formam cap. a nobis, eod. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Joan. Andr. Holt. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mari. Soc. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pont. pag. 289. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 765. remissio Ximen. in concord. p. 2. refutetur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. cap. 12. & alia pars est supra in cap. sacris, de sepulchro, & in alio sic incipiens de his, que vi.

2 Non tamen priusquam absolutus gyram, &c.] Notatur ad hoc, quod absolutus necessario requiritur ad tollendam excommunicationem, quamvis excommunicatus penitent, vt per Couar. in cap. alma mater. p. 1. §. 11. n. 5. & plures, quos refert, & sequitur Ant. Ricc. de tute personarum extra gremium Ecclesie existent. lib. 4. e. 6. 5. n. 1. 2. cum Couar. d. §. 1. sub n. 4. & Nanar. in manu, c. 26. n. 32. atque aliis, extendit per hunc text. vt procedat, etiam si excommunicatus sit mortuus, & moriens ostenderit signa penitentie, & n. 2. 1. pariter per text. in presenti, extendit, vt procedat, quamvis excommunicatus penitentis erroris pugnauerit de mandato Ecclesie contra alios excommunicatos, & in hoc bello decesserit, non adhuc nisi sequatur absolutio, remanet absolutus.

3 Vel oblationes, &c.] Notatur ad hoc quod Ecclesie ministri non debent accipere oblatum ab excommunicato, vt Diuina officia pro ipso faciant, vt per Vgol. de censur. tab. 2. c. 9. §. 4. Valer. Reginald. in praxi fori paenitent. lib. 2. num. 14. ampliante procedere etiam si non ille, sed alius pro illo offerat, & etiam si offerat simpliciter, vel in elemosynam. Vtrum autem relicta in testamento ab excommunicato ad pias causas ab Ecclesie ministris recipi possint? quia est ad praesens institutum non contemnenda: in qua resoluendum est, quod quando sine relicta mortuaria, que datur pro anima, vel sub onere celebrandi suffragia, tunc huiusmodi relicta non valent, nec recipienda sunt ab Ecclesia cum pro excommunicato non sit orandum, vt per Innoc. in cap. cum voluntate, hoc tit. sub num. 1. vers. mortuaria autem, vbi Joan. Andr. sub n. 4. vers. mortuaria vero, Abb. in rubr. de testam. sub num. 11. Campeg. de Doce, par. 1. quæst. 47. num. 4. Quando vero aliquid relinquatur Ecclesie simpliciter sine aliquo onere, tunc relictum huiusmodi valet, & potest Ecclesia illud recipere, quia ex parte excommunicati, si potest testari ad vius profanos, poterit multo magis ad vius pios: respectu vero Ecclesie, cum ea non obligetur ad orandum, potest recipere sine scrupulo, cum possit accipere elemosynas ab excommunicatis, vt citius Deus eorum corda illustrate dignetur, ita ex Abb. & Franch. resoluunt Anton. Ricc. d. lib. 4. cap. §. 8. num. 15. & 16. vbi num. 17. idem dicendum putat si relictum sit sub onere faciendo aliquod opus pluam circa suffragium, veluti si sit relictum Ecclesie aliquid ab excommunicato sub onere alendi, seu maritandi pueras, hoc enim est perinde ac si esset relictum pauperibus, quibus excommunicatus relinquere potest.

Vel orationes Domino porrigit, &c.] Notatur ad hoc, quod excommunicati pruantur Ecclesie suffragiis, vt per Aegid. de Sacramen. & censur. tom. 2. disp. 14. n. 56. & 59. Valer. Reginald. d. lib. 3. 2. n. 9. Valsq. tom. 4. in 3. part. tr. de excommunic. dub. 2. Bonac. de censuris, disp. 1. q. 2. punt. 1. in princip.

S V M M A R I V M .

- 1 Excommunicatus semel debet vitari semper ut excommunicatus nisi legitimè probetur se fuisse absoluendum.
- 2 Excommunicato dicenti se absoluendum non adhibetur fides.
- 3 Absolutio ab excommunicatione an probetur per cedula Confessarij.
- 4 Excommunicatus qui fuit olim, etiam hodie excommunicatus praesumitur.
- 5 Excommunicatus semel, debet semper vitari donec probetur absoluendum.
- 6 Excommunicatum quem semel sciu, debet semper vitari donec probetur absoluendum.
- 7 Cardinali afferenti aliquid sibi commissum plena fides adhibetur, licet non ostendat literas sui mandati.

C A P . S I C U T . X X X I X .

Excommunicatus, v. g. ab Episcopo semper habebi-
tur excommunicandus & vitandus, donec consti-
terit de eius legitima absoluitione vel per literas Papæ,
vel delegati à Papa, vel alio modo legitimo. Colligunt
ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Joan. Andr.
Holt. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mari. Soc. Viu. in
ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 290. Alagona in compend.
iuris Canon. pag. 765. remissio Calaf. in annot. & Xi-
men. in concord. p. 1. & 2. refutetur ab Ant. Aug. collect. 3.
Decret. lib. 5. tit. 21. cap. 13.

Super absoluitione sua literas, &c.] Notatur ad hoc, quod non adhibetur fides excommunicato dicenti se absoluendum, vt per Maillard. de probat. concl. 11. num. 1. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 37. n. 2.

Aut alio modo legitime, &c.] Ergo non sufficit probare se esse absoluendum ab excommunicatione per cedula Confessarij, nisi duo testes ad sint, qui probent excommunicatum absoluendum, & parti satisfecisse, vt per Fr. Eman. in addit. ad Bullam Cruciat. §. 9. n. 51. fol. 106.

Vi peius habeas, &c.] Notatur ad hoc, quod olim fuit excommunicatus, hodie etiam excommunicatus praesumitur, vt per Maillard. d. c. 6. 1. 2. n. 2. & concl. 794. a. n. 1. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 70. per tor. Aloy. Ric. in collect. decip. p. 4. n. 1117. Et ideo semel excommunicatus semper debet vitari, donec probetur absoluendum. Viu. dec. 98. Cou. in cap. alma mater. p. 1. §. 2. n. 6. Nauar. in manu. c. 27. n. 36. latè Mar. Alter. de censur. tom. 1. de excommun. lib. 1. disp. 11. c. 3. vers. sed dubitari, vbi limitat quando aliquis non fuit excommunicatus simpliciter, sed sub conditione: vel quando communio opinione ab omnibus reputabatur absoluendum, aut esset elapsus aliquod temporis (spatum ab ipsa excommunicatione ita longu, vt attenta qualitate personæ presumendum esset probabiliter illum iam fuisse absoluendum.

Et facias euitare.] Notatur ad hoc, quod tenetur vniquisque euitare illum, quem semel sciu esse excommunicatum, nisi de absoluitione sibi legitimè constiterit, vt per Tiraq. de paenit. causa §. 1. n. 33.

In gloss. Literas I. Notatur ad hoc, quod Cardinali afferenti aliquid sibi commissum plena fides adhibetur, licet

licet non ostendat literas sui mandati, ut per Mascard.
de probat.concl. 140. à princ. Farin. in praxi crim. part. 2.
q. 63. n. 55. cum seqq. .

S V M M A R I V M.

1. Excommunicatus ab Episcopo quando appellat ad Metropolitanum, ab eo potest absoluī, Metropolitanus tamen volens suū suffraganeo deferre, potest illum sibi remittere absolucionem.
 2. Excommunicationis sententia per appellationem non suspenditur.
 3. Excommunicatione lata post sententiam est nulla.
 4. Expressio relativa non sufficit cum quid patenter fieri debet.
 5. Excommunicatus iniuste debet euitari.

C A P. Per tuas. X L.

Excommunicatus ab Episcopo quando appellat ad Metropolitanum, si vult probare excommunicationem esse nullam, quia fuit lata post legitimam appellationem, vel continet ab errore intollerabilem patenter, est admittendus ad hocum probationem, licet abolutionem non petat, sed donec de illis confiterit in aliis est vitandus, quamvis Sedes Apost. confuevit tales absoluere ad cautelam; in aliis vero, nisi implorat gratiam absolutionis non est audiendus; si vero humiliter petat absolutionem, Metropolitanus debet illum absoluere. Sed si vult suo suffraganeo deferre, ad illum remittere debet, & si suffraganeus non vult illum absoluere secundum formam iuris, Metropolitanus absoluere tenetur, supra cautione quod parabit suo mandato, deinde causam audiat, & decernat secundum ius. Verum si Episcopus suum subditum communicasset propter manifestum excessum, Metropolitanus non debet illum absoluere, nisi quando suffraganeus requisitus malitiosi denegavit abolutionem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Mari. Socin. Viu. in ration. lib. 5. juris Pontif. pag. 290. Alagona in compend. juris Canon. pag. 765. remissiū ē Calaf. in annot. & Ximen in concord. p. 1. 2. referunt ab Ant. Ang collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 14.

- 2 Collige ex text. in prima eius parte sententiam ex-
communicationis per appellationem subsequentem
non suspendi, ut per Capel. Tholof. *de c. 100.* Nauart.
in *manu. c. 25. n. 124.* Mari. de *ordini indic. p. 6. iir.* de
appell. *n. 178.* Rebus in *concordatis tit. de excommunicationis*
non vidantur, vers. 54. Gütter. *Canon. l. i. c. 1. num. 90.*
¶ 95. Farin. in *praxi crimin. q. 101. limit. 13. n. 68.* mul-
tipliciter ampliat, & limitat Ant. Ricc. *de iure person.*
extra gremium Ecclesie existent. lib. 4. c. 64. a princip.
Index autem appellationis statim abfolumere potest à
censura lata per iudicem à quo appellatur, si conser-
terit sententiam excommunicationis esse iniustum, ut
etiam in hoc text. habetur, prout ex eo colligit Bellet.
disquis. cleric. p. 1. tit. de fauore Clericorum Canonis, §. 5.
num. 29.

3 *Nos igitur credimus, &c.]* Notatur ad hoc, quod ex-
communicationis lata post sententiam eit nulla, ut per
Couser. *pract. c. 25. num. 2. vers. illud tamen, Ricc. d. 64.*
n. 37. Scacc. de *appellat. q. 17. limit. 41. n. 54.* Villalob. in
summat. 16. diffic. 13. n. 3. ¶ 4. Salgado de *protect. Regia*
rom. l. p. 2. c. 5. n. 21. ubi *z. 22.* subdit hoc adeo verum
esse ut excommunicatus, aut alia censura affectus si
Clericus est, potest eadem appellatione pendente
abque aliqua irregulatitate celebrare & prolequi
officium suum in diuinis. Et qui allegat excommuni-
cationis lata post sententiam eit nulla, ut per

cationem nullam fuisse, quia lata post appellaciones, aut errorem manifestum habere, & petat absolu-
nem ad cautelam, absoluendus equidem est, non fa-
pliciter, sed ad cautelam, ut per Couar. in cap. 4.
mater, p. 1. s. 12. n. 7.

Fuisse patenter expressum, &c.] Notatur alioquin quod expressio relativa non sufficit, cum ipsi patenter fieri debet, ut per Tiraq. de iure mariti, gl. 200.

*Ad cautelam.] De absolutione ad cautelam littera
Ricc.d.lib.4.c.87.per totum.*

In aliis euitari debet, &c.] Notatur ad hoc, quod iuste excommunicatus debet euitari.

in manu. cap. 27. num. 2. & 3. Soat de enj. disper. 4. sect. 7. num. 11. &c. &c. &c.

cleric. part. 1. tit. de fauore Clericorum Causis, §. 1.
num. 4.

S V M M A R I V M

1. *Papa si literis suis excommunicationem statuit, non propter hoc cum absolvit.*
 2. *Communicationem cum excommunicatis tunc Episcopatam non est licita.*
 3. *Absolutus non videtur excommunicari si Papa sanctius, vel cum eo communicet.*
 4. *Pape an licet communicare cum excommunicatis sine causa, remissione.*

C A P. Si aliquando. XLI

Papa quando cum suis literis salutat excommunicatum à Sede Apost. non propter hoc eum absqua contingit huiusmodi literas impetrari prigentiam, negligentiam, & nimiam occupationem, & subreptionem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiquis. Collect. Zabar. Joan. Andt. Holt. Butt. Anch. Panzer. Felin. Mat. Soc. Viu. in ration. lib. 5. suis. Pomp. pag. 24. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 765. remissile Ximen. in concord. p. 1. & 2. redactum Ant. Augnt. collect. 2. Decret. lib. 5. sub tit. de reform. p. 1.

*N*on*ra litera cum salutatione aliquo, &c. &c.* Note
tur ad hoc, quod non est licet communio cum
excommunicatis etiam per epistolam, ut per Co*in*
pragmat. *Sanc. iii.* de elect. verbis literar. *fol. 102.*
Conat*in cap. alma mater*, *p. 1. §. 2. n. 1. Soz. tenuit. p. 10*
censur. *diff. 15. sect. 1. sub num. 1. Anton. Ricc. de ter*
person. extra gremium Ecclesiae existent. lib. 4. cap. 10
num. 5.

Non propter hoc excommunicatio, &c. J. Notat. hoc, quid excommunicatis non videat absolu-
tus ab excommunicatione. Si Papa cum salutem,
vel cum eo communicet, ut per Monach. de pref. imp.
lib. 1, pro. imp. p. 20. n. 38. Sed difficultate non eam hinc
resolutio, quia, ut infra dicitur, Papa cum excommunicato
sine causa communicens peccata, quod datur ex-
cludamus peccati conjecturam, iuxta reg. cap. 17. de
regulis iuris, videbatur dicendum, quod Papa com-
municans cum excommunicato eum vel absoluere. No-
de necesse est ut dicamus text. in prefatis, logio
Pontifice ignoranter communicante excom-
municato, in quo casu nulla potest considerari culpa
iuris, ut probat cap. quovis in multis, 1. 9. Tot
difficultas est circa Clem. vlt. hoc tit. vlt. dicunt quod Papa
intellecione cum excommunicato communio non re-
tinetur eum absoluere, sed omittit multis, que de illis
intellectu tradunt D. ibi, Caier. 2. 2. quod 100. art. 100.
in resp. ad 7. Couar. d. s. 1. num. 2. Violin. de confir.
148

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 323

tab. 1. c. 20. §. 2. n. 2. & alij, de quibus Henric. lib. 1. 4. c. 20. §. 2. lit. O, cum seqq. recurrere oportet ad distinctionem, de qua infra, nam si Papa ex iusta causa participet cum excommunicato, non peccat, subinde que non possumus ex illa ratione colligere absoluere voluntate excommunicatum, si vero nulla subest causa & non vult absoluere, peccat ex predicta resolutione, ut in terminis post Guillelmum, & alios antiquiores 4 concludit Imol. in d. Clem. vlt. n. 5. Vtrum autem Summo Pontifici licet ab aliquo culpa communiceat cum excommunicato sine causa, vide Conar. d. §. 1. n. 3. Vgol. de censur. tab. 1. c. 2. §. 2. a. n. 2. & tab. 2. c. 23. §. 1. 2. n. 3. Soar. eod. tract. disp. 7. sect. 6. a. n. 15. Sayr. eod. tract. lib. 2. c. 1. n. 14. Anil. eod. tract. p. 2. c. 6. disp. 9. dubit. 1. concl. 3. cum seqq. Cuius questionis resolutione reprehenditur ex alia generali Doctorum contronentium, utrum Princeps lege sua ita obligetur, ut contra faciens peccatum committat, qua opportunius tractatur in materia de legibus, illud ad nostrum propositum annotare sufficiat, veriorem esse Theologorum, & notorum communem sententiam, qua partem tueretur affirmatam, docens Principes suis legibus obligari quoad vim directiavim, id est, quatenus est regula communis dirigens, & ordinans membra Reipubl. quam partes in iustum totum, ex text. in cap. regula 3. disp. & quatenus lex continet id, quod iustum, est, & aequum, & totius Reip. bono, & statui magis conueniens, atque ita probat text. in cap. iustum 9. disp. & in l. digna vox. C. de legib. & in Lex imperfecto 23. §. vlt. ff. de legatis 2. text. opt. l. 3. C. de testam. adducit multa ex bonis Auctoribus Iustus Lipsius lib. 2. polit. c. 10. Neque obstar ratio ex l. pen. ff. de arbitr. & l. se quis 22. in princ. ff. de legat. 3. quod nemo sibi ipsi potest legem impone, à qua non possit recedere, qua etiam quoad effectum, de quo agimus, videatur vrgere; nam facile responderetur in his terminis Principem non tam lege sua obligari, quā lege naturali, quā præcipit, ut Princeps illud in suis actibus obseruet, quod aequitas, & rationis honestas præscribit, & quod in subditis suis iustum, & Reipubl. conueniens constituit, ut bene inquit text. in c. iustum. Quare iuxta hanc receptissimam doctrinam peccate Papam, qui sine iusta causa cum excommunicato communiceat, resoluunt Conar. d. §. 1. n. 5. Soar. tom. 4. disp. 5. sect. 4. n. 5.

S V M M A R I V M.

1. Excommunicatis & interdictis licet potest verbum Dei predicari.
2. Predicatio Verbi Divini tempore cuiuscumque interdicti licita est.
3. Predicare excommunicatis Verbum Dei licitum est.
4. Excommunicato licitum est sacre interesse Concione.
5. Excommunicatus non potest ingredi Ecclesiam tempore, quo Divina celebrantur.
6. Interdicti tempore licitum est administrare Sacramentum Baptismi parvulis, & adultis.
7. Confirmationis Sacramentum tempore interdicti licet conferri potest tam parvulis, quam adultis, tam in Ecclesia interdicta, quam in loco generaliter interdicto.

C A P . Responso. X L I I I .

P Rædicare Verbum Dei licitum est coram excommunicatis, & interdictis, non autem celebrare diuinum Officium. Tempore generalis interdicti licitum est baptizare, & confirmare pueros in fronte. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. And. Holt. Butt. Anch. Panorm. Felin. Mari. Socin. Vian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 291. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 766. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 16.

Quibus prædictis Verbum Dei, &c. Notatur ad hoc, quod prædicatio Verbi Divini tempore cuiuscumque interdicti licita est, ut per Henric. in summ. lib. 1. de excommun. c. 4. §. 2. vers. quinto, Vgol. de censur. tab. 5. c. 8. in princ. n. 5. Sayr. eod. tract. lib. 5. c. 5. n. 43. Prædicare enim non est actus sacri Ordinis, ut per Nanar. in manuali, cap. 27. num. 6. 5. & conf. 2. de temp. ordinat. in antiq. Zerol. in præ. Episc. p. 1. verbo prædicatio, §. 10. remissione Sayr. ubi proxime, & ideo licitum est nobis prædicare excommunicatis verbum Dei, ut per Abb. hic n. 3. Anton. Ricc. de iure personarum, lib. 4. cap. 55. num. 3.

Apud aliquam Ecclesiam convocare, &c. Ergo excommunicato licitum est facere concionem intercessio, potestque ab aliquo peccato Ecclesiam ingredi ad eam audiendam, ut per Soar. tom. 5. de censur. disput. 12. sect. 2. num. 4. & 5. Valer. Reginald. in præ. fori penit. lib. 5. 2.

324. Collectanea Doct. in lib. V. Decretal.

lib. 32. n. 2. 1. latè Mat. Alter. de censur. tom. 1. de excommunicato. lib. 1. dis. 10. c. 3. col. 2. vers. si quis querat, lit. C. vbi respondet obiectis in contrarium, afferitque S. Aug. epist. 187. ad Bonifacium, interdixisse excommunicato introitum Ecclesie, ne ibi perciperet Sacraenta, & audiret diuina Officia, non ad alium finem. Non licet autem excommunicato sine peccato alii concionari, quia cessat ratio, nam qui alii concionatur, non suam, sed aliorum salutem querit, in quo casu non est licitum excommunicatis cum alii communicare, nisi in extrema, aut gravi necessitate. Valer. Reginald. & Mat. Alter. loc. cit. Soar. d. scil. 2. n. 4. Squill. de obligat. cleric. p. 3. n. 9.

5. *Dummodo contra formam, &c.*] Notatur ad hoc, quod excommunicatus non potest ingredi Ecclesiam eo tempore, quo Diuina celebrantur, ut per Conar. in cap. alma mater. p. 1. §. 5. n. 7. col. 2. Valer. Reginald. d. lib. 32. n. 21. Alio verò tempore sine peccato Ecclesiam ingredi potest, & ibi orare, & horas Canonicas recitare solus, & sine socio, Mari. Alter. d. dis. 10. c. 5.

6. *Preter Baptismum parvulorum, &c.*] Quod antem tempore interdicti licitum erat administrare Sacramentum Baptismi parvulis, iuxta hunc text. & etiam adultis, iuxta cap. quoniam, hoc tit. lib. 6. dixi ad cap. non est vobis 11. n. 7. de fonsal. vbi etiam n. 8. de Sacram. Penitentie.

7. *Ad Confirmationem in frontibus, &c.*] Notatur ad hoc, quod Confirmationis Sacramentum licet conferri potest tempore interdicti tam parvulis, iuxta text. in presenti, quam adultis, iuxta c. quoniam, hoc tit. lib. 6. & tam in Ecclesia speciatim interdicta, quam etiam in interdicti tempore generalis loci, atque etiam solemniter ut est receptissima omnium scribentium traditio, passim horum iurium auctoritate ad quantum duo Sacraentaria Baptismum, & Confirmationem, ita Conar. in d. cap. alma mater. p. 2. §. 2. ver. idem, Natan. in manu. c. 7. n. 178. Tolet. in sum. lib. 1. c. 53. Henr. in sum. lib. 3. de Confirm. 6. 6. n. 7. Vgol. de censur. tab. 5. c. 7. §. 5. Savr. eod. tract. lib. 5. c. 7. n. 6. Aul. eod. tract. p. 5. dis. 4. scil. 1. dub. 4. concl. 2. Soar. tom. 3. dis. 26. scil. 1. a. num. 7. Valer. Reginald. d. lib. 3. 2. tract. 3. n. 2. 4. Bonac. de censur. dis. 5. pur. 2. §. 1. n. 4. Ratio huius decisionis desumitur potest ex d. cap. quoniam, ibi, propter mora periculum, quamvis enim hoc Sacramentum regulariter loquendo/ necessitatibus non sit, est tamen complementum Baptismi, per illud enim baptizatos plenè fieri Christianos dicit Vabanus Pontifex in princip. dis. 5. & alij sancti Patres, quos refert Henr. d. lib. 3. c. 1. §. 2. invenit. H. & iuxta sanum sensum contra hereticos bene explicat Soar. tom. 3. dis. 34. scil. 2. non quod prima gratia per Confirmationem Sacramentum conferatur, & ante Confirmationem Baptismus culpam originalem non remittat, quia est perniciens aliquorum Hereticorum error, sed qui per Confirmationem Baptismalis gratia robatur, & confirmatur ad bene operandum, constanterque credendum, & fidem Christianam firmiter confitendum: quia verò ad hoc Sacramentum, sicut & ad Baptismum conferendum Christma necessarium est, & iuxta Ecclesie morem in Cœna Domini solum confici potest, & veteri amplius utendum non est, ideo concessio vnu Baptismi, & Confirmationis tempore interdicti, expediens, & necessarium fuit Christmatis etiam confectionem concedi, ut ait text. in d. cap. quoniam. Verum tamen est illum, qui dedit causam interdicto, aut qui est speciali & personali interdicto ligatus, non posse ad hoc Sacramentum admitti, nisi prius præstiterit condignam satisfactionem ab Ecclesia præscriptam, ut adiurit Bonac. d. 6. 1. n. 4. vbi n. 6. resolutus personaliter interdictum interdicto generali personali, qui causam non dedit interdicto

huiusmodi Sacramentum ministrare posse, non res interdicto.

S V M M A R I V M.

1. *Coniux si certò sciat impedimentum Matrimonij debet reddere debitum, sed potius excommunicatio pari: si autem hoc credat ex causa probabili & discreta, potest reddere debitum, non autem exigere, sed si ex leui, & temeraria causa postea conscientia potest reddere, & exigere.*
2. *Condemnatus ut debitum coniugale reddat famam, si certò sciat eius vxorem non esse, nequam tenuerit, nec potest sententiam stare.*
3. *Debitum reddere non potest coniux conscientia impuniti dirimuntis.*
4. *Coniugij ad licitum solum prius disponendus est super pulus, seu temerariam dubium.*
5. *Debitum petere non potest coniux dubius de valore Matrimonij, tenetur tamen ridens, in lege ut ibi.*

C A P. Inquisition. XLIV.

C Oniugum alter si certò sciat impedimentum coniugij, quamvis illud probare non possit, non debet reddere, & si cogatur ab Ecclesia, potius debet humiliter subire sententiam excommunicatio quam pro copulam peccare mortaliter. Si vero non adesse impedimentum ex causa probabili, & dilecta licet non evidenti & manifesta, potest reddere, si non petere. Si denique credit ex leui & temerariam dulitate, tunc ad consilium sui Patoris deberet conscientiam depone, ac debitum reddere, & non colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collit. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butt. Anch. Felic. Panagi. Mari. Socin. Via. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 13. Alagona in con. pend. iuris Canon. pag. 167. remissione Ximen. in concord. p. 2. refertur ab An. August. coll. 3. Decret. lib. 5. tit. 21. c. 17.

Probat hic text. quod condemnatis, ut debitum coniugale reddat femme, si certò sciat eius vxorem non esse, nequam tenuerit, & ita potius propriae scientiam, quam indicis publicam auctoritatem sequi debet, ut per Conar. lib. 1. variar. c. 1. n. 2. ver. quinto. Valer. Reginald. in pref. fori pœnit. lib. 3. 1. n. 7. 2. Conar. de fons. d. 2. 17. 6. 2. n. 3. S. Thom. 2. 2. q. 104. art. 5. & 9. 105. 4. præcip. Natan. in cap. si quis autem, n. 8. 1. de Penti. dis. 7. quamvis enim Ecclesia secundum allegata, & probata iubet fieri plenariam restitutionem, dum de impedimento non constat in foro exteriori, neque illud exire pœnitentia, nisi probetur, nihilominus in Coniuncta tali pœnitentia non tenuerit, nec potest.

Quam per carnale commercium, &c. Notatur ad hoc, quod conscientia coniux impedimenti divitium non potest debitum reddere, ut per Sanch. de Matrim. lib. 2. dis. 39. n. 5. Gutier. eod. tract. c. 50. n. 4. Egid. de Savan. & censur. rom. 2. dis. 34. dub. 1. n. 9. Bonac. de Matrim. q. 4. pur. 4. n. 16. vbi n. 17. resolutus coniugem Cœnam Matrimonij esse inutilidum ob impedimentum divitium, non posse reddere debitum coniugem ignoramus, impeditum, seu inutilitatem Matrimonij, etiam per excommunicationem compellatur ab Ecclesia reddere, aut etiam sequantur gravissima incommode scandala, & vita periculum, ut colligunt ex text. in presenti. Neque oblat excommunicatio, qua compellit ab

BARBOS.
In Ius Car
TO. 2. 15.
GVI

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 325

ab Ecclesia reddere, cum inxta veriore sententiam huiusmodi excommunicatio non liget coram Deo, ex ea ratione, quia excommunicatio iniusta, quia nititur falli presumptione, non ligat, tum quia excommunicatio supponit peccatum mortale, quod non adest in praesenti, ita tenet plures, quos refert, & sequitur Gutier. d. tract. de matrim. c. 49. n. 1. & Bonac. d. n. 17. ampliantes hoc verum esse etiam Matrimonium sit in invalidum ob impedimentum iure humano inductum, contra Henr. in summa, lib. 12. c. 33. n. 2. in comment. ist. K.

4. *Temeraria credulitatis, &c.*] Notatur ad hoc, quod ad licitum coniugij vnum prius deponendus est scrupulus; seu temerarium dubium explodendum, ut per Sanch. in precepta Decal. lib. 1. c. 10. n. 79.

5. *Debrium quidem reddere potest.*] Notatur ad hoc, quod coniux dubius de valore Matrimonij non potest petere debitum antequam adhibuerit debitam diligentiam ad assequendam veritatem, tenetur tamen reddere alteri coniugi potenti, qui non dubitat de Matrimonij validitate, ita Sanch. lib. 2. disp. 41. n. 42. Bonac. d. punct. 4. n. 3. Azor. in inst. moral. p. 1. lib. 2. c. 18. q. 5. Sayr. in clavis Regia, lib. 1. c. 3. & n. 25. Poterit tamen post debitam diligentiam factam, ex qua veritas nondum comperta est, non solum reddere, sed etiam petere, ut resoluunt Socin. in 4. de Inst. q. 5. art. ultim. Valent. tom. 4. disp. 10. q. 6. punct. 2. Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 199. Egid. d. disp. 34. dub. 10. n. 105. Sanch. d. lib. 2. disp. 41. n. 46. quicquid dicant Rebell. de oblig. inst. p. 2. lib. 2. q. 16. sest. 2. n. 1. Gutier. de marri. c. 49. n. 28. Si verò subiuratur scrupulus ex leibum indicis de validitate Matrimonij inter vtrumque coniungem post illud ab iisdem bona fide contractum, poterit vterque ad inuicem petere, & reddere, ex resolutis per Henr. lib. 11. c. 15. n. 13. Sanch. d. disp. 4. n. 42. Egid. d. disp. 34. dub. 10. n. 10. Gutier. d. c. 49. n. 23. Bonac. d. punct. 4. n. 2.

CAP. Contingit. ij. XLV.

1. Clerici qui non gestant tonsuram, vel habitum clericalem, & tractant negotia secularia, non amittunt priuilegium clericale, nisi sint ter admoniti. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mar. Socin. *Vita in ration.* lib. 5. *iuris Pontif.* pag. 294. *Alagona in compend. iuris Canon.* pag. 767. remissiue Ximen. in *concord. p. 1.* & 2.

2. Hanc eandem conclusum ex hoc text. desumunt Avil. de censur. p. 2. c. 5. disp. 2. dub. 13. easu 4. Bonac. in simili tract. disp. 2. q. 4. punct. 4. n. 6. Carol. de Graffis de eff. lib. cleric. effectu 9. num. 126. Layman. in *Theolog. moral.* lib. 2. tract. 5. p. 2. c. 5. n. 4. vers. 4. Alia de materia huius text. & an hodie requiratur tria monitio ut Clericus in minoribus amittat priuilegium fori, vide que dixi ad cap. in audiencia 25. sup. hoc tit.

3. *Priuilegium meretur amittere, &c.*] De hoc priuilegio dixi in cap. tuarum, n. 25. sup. de priuilegiis.

4. *Frustrè legis auxilium invocat, &c.* De hoc principio multos citani DD. ad cap. bona 23. suprà de electione.

5. *Si se ipsos contempserint emendare.*] Notatur ad hoc, quod ut sit locus declaratoria, necessari ad exigitur contumacia, vel inobedientia, ut per Oldrad. con. 22. 7. in princip. Caffad. decis. 1. 2. n. 2. de re script. & decis. 5. n. 7. de constit. & fuit resolutum in *Calaguritanam præministrariam* 29. *Nonembria* 1596. coram bono mem. Penia, & in *Melenitiana* præfenti *iuris votandi* 10. Mar. 1617. coram Cardin. Sacro, & in *Toletana admissionis* 2. Decembr. 1619. coram bono mem. Vbaldo, & in *Leob. Barboſ. Collect. Tom. III. I.*

dien. Canonicus S. Pauli 8. Aprilis 1622. coram R. P. D. Merlino.

S V M M A R I V M.

1. *Excommunicati à denuntiatione repelluntur qui non premonuit, & ei communicant.*
2. *Excommunicationis exceptio in qualibet parte litis opponi potest, etiam post conclusum in causa.*
3. *Excommunicatus repellere debet index ex officio suo, et si reus nihil dicat, si sit publicè denuntiatus.*

CAP. In præsentia. XLVI.

*E*xcommunicationem obiicere non potest, qui non premonuit, nec imposuit, imò cum eo in mensa, vel in Diviniti communicauit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Io. Andr. Host. Butr. Anch. Felin. Panorm. Mar. Socin. *Vita in ration.* lib. 5. *iuris Pontif.* pag. 294. *Alagona in compend. iuris Canon.* pag. 767. remissiue Ximen. in *concord. p. 2.* refertur ab Ant. August. collect. 4. *Decret. lib. 5. tit. 1. cap. 2.*

In gloss. *Irritandum*, ibi, *exceptio excommunicationis in qualibet parte litis opponi potest.* Ita *Ordinatio Regia Lufitanorum* lib. 3. tit. 49. §. 2. in fine, *Soar. de Pace in tom. 1. p. 1. tempore 5. num. 59.* *Peregr. de iure fisci*, lib. 3. tit. 1. n. 14. *Muscata. in praxi aurea crimin. p. 3.* gloss. *Similes*, n. 2. etiam post conclusum in causa, *Surd. de alim. tit. 8. primit. 8. 3. n. 4.* *Amat. Roder. in sua præf. c. 5. num. 72.*

In ead. gloss. ibi, *& index ex officio suo, et si reus nihil dicat, repellere debet excommunicatum.* Ita etiam dis ponit *Ordinatio Regia Lufitan. d. tit. 29. §. 4. prop. finem*, & resoluunt *Peregr. d. tit. 11. n. 16.* *Sanch. de Matrim lib. 3. disp. 2. 2. n. 36.* intellige de publico excommunicato, nam dum non est publicatus, & denuntiatus à iudice, hodie vitandus non est, iuxta *Extrauagan. Ad euangelia Martini V. Summi Pontif.* de qua multa tradunt Perez l. 1. vers. hodie ramen, tit. 5. lib. 8. *Ordin. pag. 177.* Gutier. *Canon. lib. 1. c. 1.* *Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo excommunicatio*, §. 3. *Soar. de Pace d. temp. 5. a. n. 70.* Fr. Emmann. *quaest. Regul. tom. 2. q. 6. 1. art. 2.* Azor. *institut. moral. p. 1. lib. 1. c. 13.* Paul. *Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 57. n. 12. & lib. 2. q. 3. 5.* Sanch. in *precepta Decal. lib. 2. c. 9. n. 5.* Cened. ad *Decretum collect. 19. n. 2.* & ad *Decret. collect. 42. num. 7.* Bonac. de *censur. disp. 2. q. 2. punto 1. §. 1. n. 8.*

S V M M A R I V M.

1. *Excommunicatus est dolosè permittens Clericum percuti ex quo prohibere potuit, & non prohibuit, intellige ut ibi, & n. 2.*
2. *Agencies, & consentientes pari pena puniuntur.*
3. *Delicto committendo obnubare tenetur quis, si com mode potest absque proprio periculo.*

CAP. Quantæ. XLVII.

*E*xcommunicatus est dolosè permittens Clericum percuti, ex quo prohibere poterat, & non prohibuit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mar. Socin. *Vita in ration.* lib. 5. *iuris Pontif.* pag. 295. *Alagona in compend. iuris Canon.* pag. 767. remissiue Ximen. in *concord. p. 1.* & 2. refertur ab Anton. August. collect. 4. *Decret. l. 5. tit. 1. c. 3.*

E s. Hanc

² Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Caict. verbo excommunicatio 10. Soar. tom. de cens. 22. seit. 1. n. 38. Ludou. Beja p. 1. casuum conscientia casu 6. Say. in clavi Regia, lib. 1. tract. 2. c. 1. n. 2. & de censur. lib. 3. c. 2. 6. n. 2. 4. Baptista Costa de rerr. tract. c. 2. num. 8. Carol. de Grassis de effectibus clericalib. effectu 9. n. 6. 1. cum seqq. Alij verò prædictam conclusionem accipiunt eo tantum casu , quo quis tenetur ex iustitia impeditre, non ita tamen quando tenetur ex sola charitate obstatre , ex quorum numero sunt Nauar. in manu. e. 27. n. 78. Henr. in summa, lib. 1. 4. c. 1. 2. Molin. de Institut. tom. 4. disp. 33. memb. 5. n. 6. Aul. de censur. p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 3. quos refert & sequitur Bonac. de censur. disp. 2. q. 4. punt. 3. n. 5. quibus adde Paul. Layman. in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. n. 6. sic intelligentes text. in præfanti : sed prior opinio veteri & literæ text. magis conformis. Vtrum , & quando rat. in habens percussonem Clerici incurat maiorem excommunicationem, vide Soar. d. seit. 1. num. 55. Molin. ad. disp. 33. & eod. tom. 4. disp. 52. n. 4. Sayt. d. c. 6. num. 52. Bonac. d. punto 3. n. 7. cum aliis citatis in collect. ad cap. si quis suadente 17. q. 4. num. 44. vbi n. 8. de præstante auxilium, vel consilium percutienti clericu.

³ Fauentes , & consentientes , &c.] Noratur ad hoc, quod agentes & consentientes pari poena puniuntur, si consentientes cooperentur ad delictum, saltem præstando auctoritatem ; vt per Auiles ad c. 1. Prætor. n. 7. fol. 58. verso. Flores de Mena variar. lib. 2. quæst. 1. 8. num. 41. & alios relatios ad cap. 1. supra de officio dele-gati.

⁴ Eos delinqüentibus fauere, &c.] Notatur ad hoc, quod tenetur quilibet, si possit absque periculo, & commode id valeat efficeri , delicto commitendo obuiare, proximumque ab iniuria defendere, vt per Couar. in reg. peccatum, p. 2. 8. 3. n. 4. Perez. l. 1. gloss. 1. pag. 67. tit. 2. lib. 1. Ordin. Gutier. Canon. lib. 2. c. 6. num. 1. 4. cum seqq. & latè dixi ad cap. si fecit dignus, §. illi etiam sup de homicidio, vbi multipliciter explicauit.

⁵ In gloss. Interpretans.] Circa materiam huius gloss. vide facta in d. §. illi etiam. Et quatenus dicit pro defensione alterius licitum esse accipere pecuniam, vide Couar. d. §. 3. n. 4. vers. hic profecto, Farin. in præxi crim. p. 5. q. 1. 25. n. 2. 75.

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Monitio & citatio præmittenda est ad excommuni-cationem ferendam.
- 3 Excommunicari quis non potest pro peccato præterito, nisi prius monatur.
- 4 Monitores præcedentes excommunicationem debent efferves, vel unica, que tres compleatatur.
- 5 Excommunicatio tenet, sicut in ea ordo iudicarius non servetur.
- 6 Excommunicari absque monitione in quibus casibus quis possit, ostenditur.
- 7 Excommunicationis sententiam non præmissa com-pent ad monitione in aliquem promulgans, quam panam incurat, ostenditur.
- 8 Absolutio datur absque partis citatione vbi pericu-lum est in mora.
- 9 Excommunicans , vel suspensos aliquem iniuste, tenetur ei resarcire damnum, & interesse.
- 10 Excommunicatus iniuste potest iurisdictionem Ecclesiastican vbique exercere.

PRælatus excommunicare non potest nisi præmis-ti per quos si necesse fuerit, possit monitio probata, verò contra præsumpti, ingressus Ecclesiæ, memorem vnum ei interdicti, etiam excommunicatio sit insta , & alii penit. erit multando, si non expedire indicabitur. De excommunicante non curante absque grauamine procellina reponere potest granatus conqueriri apud superiorem, qui non est periculum in mora, illum remittere debet suo mandato ad executorem ab eo absoluendum in certum terminum competentem, siquon ipse, vel per alium absoluat recepta cautione sufficiens. Quando verò contra exequacorem confit excommunicatione iniusta , excommunicator condemnatur ad intercessum excommunicato, & arbitrio superioris puniri, nisi probabilis error ipsum excusat, & compelli per caro nem recipram scilicet facere id, pro quo fuit excommunicatus, vel reduci in executionem donec leuaret. Denique si excommunicator cognoscere fuisse rem est patratus renocare sententiam, & excommunicatus appellat, non est audiendum, nisi error fuisse quo meritè debitur, & cum absoluta acceptio quod coram iudice appellacionis, vel editato parbitur, & si non subiacebit pars scripta, & caecat ne mentitatur malitiose in modum alterius. Colligunt ex Ordin. Abb. ant. Panorm. Felin. Mari. Socin. Vidian. in ratione iuris Ponit. pag. 295. Alagon. in concord. can. Canon. pag. 768. remittit Cal. in annos. & X-men. in concord. part. 1. & 2. definit ex Council generali Lateranen. sub Innoc. op. 17. refutat ab Anton. August. collect. 4. Dicrat. lib. 3. n. 14. cap. 5.

Nisi competenti admonitione præmissa, Notatur ad hoc quod præmittenda est monitio, & etiam a excommunicatione ferendam, vt per Constant. almanach. p. 1. 8. 9. n. 4. Narratur manu. 6. 1. 2. 3. & conf. 4. sub hoc tit. 1. in antiqu. Tolet. in folio lib. 1. c. 9. Gutier. Canbrie. lib. 1. 6. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. à princip. Soar. ed. tral. d. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. à princ. Aul. ed. emendat. disp. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 8010. 8011. 8012. 8013. 8014. 8015. 8016. 8017. 8018. 8019. 8020. 8021. 8022. 8023. 8024. 8025. 8026. 8027. 8028. 8029. 8030. 8031. 8032. 8033. 8034. 8035. 8036. 8037. 8038. 8039. 8040. 8041. 8042. 8043. 8044. 8045. 8046. 8047. 8048. 8049. 8050. 8051. 8052. 8053. 8054. 8055. 8056. 8057. 8058. 8059. 8060. 8061. 8062. 8063. 8064. 8065. 8066. 8067. 8068. 8069. 8070. 8071. 8072. 8073. 8074. 8075. 8076. 8077. 8078. 8079. 8080. 8081. 8082. 8083. 8084. 8085. 8086. 8087. 8088. 8089. 80810. 80811. 80812. 80813. 80814. 80815. 80816. 80817. 80818. 80819. 80820. 80821. 80822. 80823. 80824. 80825. 80826. 80827. 80828. 80829. 80830. 80831. 80832. 80833. 80834. 80835. 80836. 80837. 80838. 80839. 80840. 80841. 80842. 80843. 80844. 80845. 80846. 80847. 80848. 80849. 80850. 80851. 80852. 80853. 80854. 80855. 80856. 80857. 80858. 80859. 80860. 80861. 80862. 80863. 80864. 80865. 80866. 80867. 80868. 80869. 80870. 80871. 80872. 80873. 80874. 80875. 80876. 80877. 80878. 80879. 80880. 80881. 80882. 80883. 80884. 80885. 80886. 80887. 80888. 80889. 808810. 808811. 808812. 808813. 808814. 808815. 808816. 808817. 808818. 808819. 808820. 808821. 808822. 808823. 808824. 808825. 808826. 808827. 808828. 808829. 808830. 808831. 808832. 808833. 808834. 808835. 808836. 808837. 808838. 808839. 808840. 808841. 808842. 808843. 808844. 808845. 808846. 808847. 808848. 808849. 808850. 808851. 808852. 808853. 808854. 808855. 808856. 808857. 808858. 808859. 808860. 808861. 808862. 808863. 808864. 808865. 808866. 808867. 808868. 808869. 808870. 808871. 808872. 808873. 808874. 808875. 808876. 808877. 808878. 808879. 808880. 808881. 808882. 808883. 808884. 808885. 808886. 808887. 808888. 808889. 8088810. 8088811. 8088812. 8088813. 8088814. 8088815. 8088816. 8088817. 8088818. 8088819. 8088820. 8088821. 8088822. 8088823. 8088824. 8088825. 8088826. 8088827. 8088828. 8088829. 8088830. 8088831. 8088832. 8088833. 8088834. 8088835. 8088836. 8088837. 8088838. 8088839. 8088840. 8088841. 8088842. 8088843. 8088844. 8088845. 8088846. 8088847. 8088848. 8088849. 8088850. 8088851. 8088852. 8088853. 8088854. 8088855. 8088856. 8088857. 8088858. 8088859. 8088860. 8088861. 8088862. 8088863. 8088864. 8088865. 8088866. 8088867. 8088868. 8088869. 8088870. 8088871. 8088872. 8088873. 8088874. 8088875. 8088876. 8088877. 8088878. 8088879. 8088880. 8088881. 8088882. 8088883. 8088884. 8088885. 8088886. 8088887. 8088888. 8088889. 80888810. 80888811. 80888812. 80888813. 80888814. 80888815. 80888816. 80888817. 80888818. 80888819. 80888820. 80888821. 80888822. 80888823. 80888824. 80888825. 80888826. 80888827. 80888828. 80888829. 80888830. 80888831. 80888832. 80888833. 80888834. 80888835. 80888836. 80888837. 80888838. 80888839. 80888840. 80888841. 80888842. 80888843. 80888844. 80888845. 80888846. 80888847. 80888848. 80888849. 80888850. 80888851. 80888852. 80888853. 80888854. 80888855. 80888856. 80888857. 80888858. 80888859. 80888860. 80888861. 80888862. 80888863. 80888864. 80888865. 80888866. 80888867. 80888868. 80888869. 80888870. 80888871. 80888872. 80888873. 80888874. 80888875. 80888876. 80888877. 80888878. 80888879. 80888880. 80888881. 80888882. 80888883. 80888884. 80888885. 80888886. 80888887. 80888888. 80888889. 808888810. 808888811. 808888812. 808888813. 808888814. 808888815. 808888816. 808888817. 808888818. 808888819. 808888820. 808888821. 808888822. 808888823. 808888824. 808888825. 808888826. 808888827. 808888828. 808888829. 808888830. 808888831. 808888832. 808888833. 808888834. 808888835. 808888836. 808888837. 808888838. 808888839. 808888840. 808888841. 808888842. 808888843. 808888844. 808888845. 808888846. 808888847. 808888848. 808888849. 808888850. 808888851. 808888852. 808888853. 808888854. 808888855. 808888856. 808888857. 808888858. 808888859. 808888860. 808888861. 808888862. 808888863. 808888864. 808888865. 808888866. 808888867. 808888868. 808888869. 808888870. 808888871. 808888872. 808888873. 808888874. 808888875. 808888876. 808888877. 808888878. 808888879. 808888880. 808888881. 808888882. 808888883. 808888884. 808888885. 808888886. 808888887. 808888888. 808888889. 8088888810. 8088888811. 8088888812. 8088888813. 8088888814. 8088888815. 8088888816. 8088888817. 8088888818. 8088888819. 8088888820. 8088888821. 8088888822. 8088888823. 8088888824. 8088888825. 8088888826. 8088888827. 8088888828. 8088888829. 8088888830. 8088888831. 8088888832. 8088888833. 8088888834. 8088888835. 8088888836. 8088888837. 8088888838. 8088888839. 8088888840. 8088888841. 8088888842. 8088888843. 8088888844. 8088888845. 8088888846. 8088888847. 8088888848. 8088888849. 8088888850. 8088888851. 8088888852. 8088888853. 8088888854. 8088888855. 8088888856. 8088888857. 8088888858. 8088888859. 8088888860. 8088888861. 8088888862. 8088888863. 8088888864. 8088888865. 8088888866.

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 327

hic, Lap. & alios, quos refert, & sequitur Rendina in promptuarii recept. sentent. tit. 41. num. 11. tom. 1. Monitiones autem debent esse tres, vel unica, quae tres complectantur cap. contingit, lib. 2. & ibi gloss. verbo tertio, sup. hoc tit. text. in presenti, Couar. d. §. 9. num. 5. Henr. confil. §. 8. ex n. 6. Bellet. d. §. 4. n. 21. vbi aduterit, quod in prima monitione, sive citatione praefiguntur terminus ad quid faciendum, sive ab eo abstinendum: in secunda vero aliis terminus ad dicendum, & allegandum causam, quare non debet excommunicari, seu in excommunicationem comminari incursum declarari, in tercia denique ut compareat ad vindendum, ad audiendum se excommunicari, & successu excommunicatum declarari, & pro excommunicato publice denuntiari, cedulones decerni, & affigiri ad loca solita, & consueta ciuitatis, &c. quae quidem monitiones nunquam presumuntur ex resolutis per Roder. Soar. alleg. 1. n. 8. Notandum tamen est, quod illae tres monitiones, quae fieri debent in excommunicatione comminatoria, continere debent congruum tempus per aliquot diem inter Iallum, Felin. hic num. 1. vers. nota, & gloss. hic verbo competenti, Couar. d. §. 9. n. 5. Granat. ad Vestr. in praef. Civili, lib. 7. cap. fin. n. 29. Sayr. d. lib. 1. c. 12. n. 32. & 33. Bellet. d. §. 4. n. 39. vbi etiam cum Hoffiens. dicit huiusmodi tempus, seu inter Iallum inter monitionem & monitionem esse arbitriatum iudicii. An autem haec monitio fieri debet personaliter, & non ad domum, vide Bellet. d. §. 4. a. num. 44. Farinac. d. lit. E. n. 16. Et quamvis monitiones praedictae omissoe fuissent, ordoque excommunicandi iudicatus non seruatur, tenet tamen excommunicatione, licet non sit recte lata, gloss. hic verbo iusta, & Felin. num. 3. & Abb. num. 9. Couar. d. §. 9. num. 7. Sayr. d. cap. 12. num. 26. Gutier. canon. lib. 1. c. 5. num. 4. Gab. commun. lib. 2. tit. de citat. can. 1. num. 15. Rendina in prompt. tit. 41. num. 5. Bellet. d. tit. de fauore clericorum Canonis, §. 4. n. 8. quamvis non defint qui contrarium teneant, videlicet Viator. in summi. de excommun. num. 6. Soar. de censuris, disp. 3. sect. 1. 2. num. 3. Sot. in 4. disp. 2. quest. 1. art. 2. conclus. 3. quorum opinio probabilis, & in puncto juris prior est, ut dixi ad cap. 26. de appellat. vbi latet, & ibi dicitur adde Mar. Alter. de censuris, tom. 1. de excommun. lib. 3. disp. 3. c. 3. 4. & 5.

Sed distinctione opus est probabilius nunc mihi videtur, nam vel agitur de monitione Canonica, id est, tria, de qua in hoc text. & certissimum est quod fine illa valent censurae, quamvis iniustae sint, ut ex text. in cap. Romana, vers. sed nec, hoc tit. lib. 6. notantur ibi gloss. verbo iusta, & gloss. verbo probari posse, in presenti. cum similibus, quas refert, & communiter recepta testatur Couar. d. §. 9. n. 7. Vgolin. de censuris, lib. 1. cap. 18. n. 4. Gutier. canon. lib. 1. c. 4. n. 4. & lib. 2. c. 16. à princip. Soar. de censuris, disp. 3. sect. 12. à princip. & n. 3. A qua tamen generali doctrina excipiuntur aliqui casus, in quibus lex Canonica specialiter decernit nullas esse censuras prolatas sine tria monitione. Primum est quando index maiorem excommunicationem profert in participantes cum excommunicato, ut decidit in cap. flaminus, hoc tit. lib. 6. explicant Nauar. in man. c. 27. n. 4. vers. quintus, & post Vgolin. Gutier. d. c. 4. n. 3. 1. Soar. n. 4. dictis locis. Secundus, quando causa alieni delegato committitur adiecta clausula, ut Canonica monitione præmissa censuras proferat, quamvis enim quando simpliciter causa delegatur, prior sit sententia contra nonnullos, quod censura a delegato prolatæ sine tria monitione valeant, ut communis de Ordinariis resolut, vbi tamen clausula illa adiicitur, confutetur superior delegans formam praescribere, qua omisso annulatur sententia, iuxta

Barbos. Collect. Tom. III.

E e 2 Dantur

reg. text. in cap. cum dilecta, de re script. ex quibus cum communi sententia ita resolut Couar. num. 8. & post Nau. Vgolin. n. 4. Soar. n. 6. dictis locis, qui satisfacint argumento ex reg. quod ea, quae tacitè insunt si exprimantur, nihil operantur, de qua in l. 3. ff. de leg. 1. cum similibus.

Quando vero agitur de una monitione, utrum scilicet valeant censurae, hoc est, nulla omnino monitione praecedente, tota est controversia: patet enim affirmativa, quod valeant, tenere videntur Nau. d. c. 27. n. 11. Vgolin. d. n. 4. Pro quibus primò facit doctrina glossarum in presenti, & in d. c. Romana, deinde uter text. in c. cum sit Romana, §. vlt. de appellat dum inquit Apostolum Paulum excommunicate quendam absensem, & irrequsitum. Tandem facit text. difficultis in cap. illud, de clero excommun. ibi, monitione non praemissa, iuncto fine, vbi clare probatur excommunicationem sic latam valuisse. Sed contraria sententia prior, & receptionis est, ut docent Viator. in summi. §. 33. 5. Vinald. in candelabro aureo, vbi de excommunic. n. 11. 5. & 118. Henr. c. 17. §. 3. Gutier. d. c. 16. n. 18. sive verbo excommunicatio. n. 7. Soar. sect. 12. num. 6. dictis locis, & efficaciter ostenditur, quia censura omnes contumaciam requirit necessariò ex principiis in materia censuratur, que sanè non aliter potest apparere, quam si monitus ab Ecclesia eam non audiat, ut ex dictis constat. Néque contrarium voluit Nauar. intelligitur enim secundum Vinald. quod loquatur de tria monitione fine qua censuras valere concedimus, patetque ex eod. Nau. d. n. 1. benè resolute nullum esse præceptum iudicis pro exequitione sententie, invenit solere sub excommunicatione ipso facto intra certum terminum, si non adiiciatur clausula iustificativa, quam vlt. Ecclesie obseruat, ut intra eundem terminum proponat iustas causas, si quas habuerit contra tale præceptum, & quod etiam plenè resolut idem Nauar. in cap. cum contingat, causa 1. nullit. num. 4. iunctis resolutis causa 5. n. 9. Gutier. canon. lib. 1. cap. 4. num. 18.

Non obstat d. cap. cum sit Romana, §. vlt. nam omissoa responsione Butr. Felin. & aliorum, quos refert Couar. d. §. 9. num. 6. existimant peccatum ibi fuisse notoriū, ac proinde monitionem necessariam non esse; melius respondeatur D. Paulum prius, siveiusque monis Corinthium illum notoriè in fornicatione perfeuerantem, quod S. Thomas colligit ex verbis eiusdem Pauli ead. epif. 1. ad Corinth. vbi post illa verba: Ego quidem absens corpore, &c. tradere huiusmodi hominem Satane, inferius addit, scripsi vobis in epistola non commisceamini fornicariis, & iusta, nec cibum sumere, atque ita aperte mentionem facit alterius epistolæ in qua excommunicandum fornicarium illum monerat, quod etiam Vgolin. confirmat ex verbo, irrequsitum, quo Pontif. vitur in d. §. vlt. quod natura sua repetitionem, seu reiterationem importat. Nec etiam obstat difficultior text. in d. cap. illud, respondent enim DD. communiter contumaciam ibi fuisse notoriā, ut per Couar. d. num. 6. Ego vero advertendum duxi excommunicationem ibi latam fuisse non ab Episcopo executor, sed ab ipso Romano Pontif. cum clausula, nisi infra viginti dies, ut ex text. ibi. Nisi dictus Episcopus infra viginti dies, &c. cum excommunicatum publicè denuntiaret, quia clausula, nisi infra viginti dies, sufficiens habet monitionem, resolvunt DD. de clausula iustificativa agentes, atque ideo quamvis pars allegaret defectum monitionis, Pontifex in decisione ad id minime attendit, sed solùm dubitandi rationem ponit in modo probationis, quod faciliter sententia ad partis notitiam peruenierit per solam famam.

⁶ Dantur tamen aliqui casus, in quibus excommunicari quis potest ablique monitione. Primi est, quando fertur excommunicationis ab Episcopo, non ut index, sed ut pars ad defensionem iuriuti Episcopatum, scilicet contra occupantem res Ecclesiae, sine turban-tem iura Ecclesiae, ita Felin. hic num. 6. & in cap. cim-
fit Romana, num. 16. de appellat. Innoc. in cap. venerabili, n. 3. & 4. vbi etiam Abb. num. 3. & Butt. de censibus, Lap. allegat. 73. Secundus quando fertur excommunicationis contra occultantes iniuste bona, & terras Ecclesiae Romanae, Host. & Felin. in c. cum olim de iudic. Tertius, quando index Ecclesiasticus præcipit aliquid, quod ad eius officium pertinet, si non pareatur potest excommunicari absque alia monitione facienda super emendationem criminis commissi, quia verè ille contumax est, satis enim monet iudex eo ipso, quod iniuste aliquid præcipit, vel prohibet, ita Innocent. in cap. ex parte, num. 4. de verborum significat. Franch. in d. cap. Romana, §. fin. Aula de censuris, part. 2. cap. 5. dif. p. 10. §. ex dictis. Coriolan. Capuccin. de casib. referunt. part. 1. sect. 1. art. 2. 5. num. 13. vbi n. 12. cum Ludovic. Mirand. in manuali Prælatorum, tom. 2. 9. 35. art. 3. conclus. 3. idem dicit de excommunicatione lata à Prælatis per modum præcepti. Quartus quando periculum est in mora, potest quis excommunicari sine monitione, gloss. verbo tenerarius, in cap. cum medicinalis, hoc tit. lib. 6. Felin. hic n. 4. Nauar. in cap. cum contingat quinta causa nullitatis, n. 1. de rescript. Quintus quando delictum est commissum in praesentia iudicis, Felin. hic num. 7. & 8. Butt. in cap. ad Apostolica, colum. 1. de except. Sextus quando index excommunicat excommunicatum à iure, cap. reprehensibilis, & ibi Abb. num. 6. & 7. de appellat. Couar. d. §. 9. num. 5. vers. trina verò monitio, in his enim casibus, quibus generali sententia, seu statuto fertur excommunicationis, sufficiens reperitur monitio cum lex, statutum, seu sententia semper clamet, & moneat subditos à peccato illo abstinere. l. Adriani, C. de heretic. quo pacto intelligenda est communis DD. resolutio afflens pro furtis oculis per generalem sententiam censuris sine monitione ferti posse, vt docuerunt Innocent. in praesenti, & Felin. num. 5. Nauar. de causa 5. nullit. Gabr. commun. lib. 2. sub tit. de citat. conclus. 1. n. 15. Vgolin. d. cap. 18. num. 2. ad fin. Qua etiam ratione beneficiarius non solvens pensionem in termino in Bullis præfinito sine alia monitione excommunicationem ipso facto apponi solitam incurrit debuit, quia dies illa monet, & interpellat, cap. potuit, in fine, de locato, quamvis stylus Curiae obliteret, vt non censeatur in cursa, nisi pensionarius declarauerit, vt testatur Cassad. decis. 1. num. 3. de locato, Nauart. in man. cap. 2. 3. n. 10. 4. & cap. 2. 7. num. 15. Salzed. ad Bernard. in præt. cap. 33. lit. R. vers. similiter. Ex dictis etiam facilè intelligitur difficultas text. in d. cap. reprehensibilis, ibi nisi forte, &c. vt scilicet intelligat de censuris à Canone ipso iure prolatis, in quibus specialis monitio necessaria non est, sed sufficiilla generalis, dum lex semper clamet, & monet, vt optimè interpretatur Couar. d. num. 5. vers. trina, Vgolin. d. cap. 18. num. 2. vers. 3. quicquid anxiè in illius interpretatione laborete Soar. tom. 3. dif. 3. sect. 10. à num. 13. Septimus, quando Prælatus Regularis excommunicat subditum suum, quia illum corrigens non procedit ut index formaliter, Felin. hic num. 7. vers. quinto fallit, & Lap. d. allegat. 73. Et aliqua circa hanc materiam habes ad c. 6. de appellar.

7 Ingressum Ecclesia per mensum, &c.] Notatur ad hoc, quod præsumens sententiam excommunicationis promulgare in aliquem, nisi competenti admonitione præmissa, & præsentibus personis idoneis, per

quas si necesse fuerit probari possit monitio, etiam iusta fuerit excommunicationis sententia, intercedit & ingressus Ecclesia per mensum unum paucum, & currit, ut per Valer. Reginald. in præs. for. jura lib. 3. 2. tract. 1. n. 68. vers. secundo, vbi etiam admodum verbum, præsumptis de quo in presenti, indicare quod ad hoc incurendum requiratur ut index ex tempore scientia, directaque voluntate agat.

Qui si ab^{us}o periculo more, &c.] Notatur ad hoc quod vbi periculum est in mora, absolutio datur ad que partis citatione, ita gloss. verbo non relaxe, non nisi periculum, in c. 3. de officio Ordinary, Franch. cap. qua fronte 25. de appellat. sub n. 11. vers. & testis quos referat, & sequitur Anton. Riccius. de iure periculum extra gremium Ecclesia existent. lib. 4. c. 7. n. 1.

Cumque aduersus excommunicatum, &c.] Notatur ad hoc, quod excommunicans, vel suspensus aliquem iniuste, tenetur ei resarcire damnum, & intercede, vt per Perez tit. 5. lib. 8. Ord. pag. 18. Parim. d. lit. E. n. 42. Sayr. d. lib. 1. c. 18. num. 6. Moner. de distribut. quod. part. 2. quæst. 1. n. 5. num. 4. vbi intellige de expensis litis, & aliis similibus, vel etiam de tributis, & distributionibus quotidiani, duplo cuius actione competere poterit huius iniuste excommunicato, altera contra excommunicantem, & suspensum iniuste, altera verò contra eos, qui redditus in iusmodi percepuntur, neque enim noscum plures personæ adiutare possunt, vt conflat ex l. i. t. 1. & l. f. 1. tutor & cur. l. 3. ff. cod. lat. Anton. Riccius. lib. 4. num. 33.

S V M M A R I V M.

1. *Hæretici, & quicunque violatores Ecclesiastice libertatis excommunicantur.*
2. *Excommunicationem incurrit qui servari sententia statuta edita, & consuetudines introductas contra Ecclesiastice libertatem.*
3. *Statuum, quod exceptio excommunicationis opponere non possit, vnuallidum est.*
4. *Statuta vel consuetudines facientes servari contra libertatem Ecclesiasticam sunt excommunicati.*

C A P. Nouerit. XLIX.

Honor. III.

Hæretici omnes vtriusque sexus, fuitores & ceptatores, & defensores eorum excommunicantur, item & i, qui faciunt servari statuta edita, & consuetudines introductas contra libertatem Ecclesiæ, neconon & statutarior, & scriptores statutum, Protestates, Consules, & Reatores, Comitatus locorum, vbi huiusmodi statuta, & consuetudines edicta fuerint, vel servatae, & i, qui secundum illa præsumunt indicare, vel in publicam formam leviter habent. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Caiet. Zabarel. Ioan. Andr. Caiet. in amst. Holt. Butt. And. Felin. Mari. Socin. Vivian. ratu. lib. 5. iuri. Prof. pag. 296. Alagona in compend. iuri. Caiet. pag. 56. missione Ximen. in concord. p. 1. & 1.

Necnon & qui de cetero, &c.] Excommunicationem habentes hic, qui de cetero servari sententia statuta, & consuetudines introductas contra Ecclesiæ libertatem, de qua excommunicatione iure Mar. Alius

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 329

de cens. tom. 1. lib. 5. disp. 16. c. 4. vbi aliquas quæstiones ad materiam huius text. resoluit, & ostendit in quo differat excommunicatione lata in hoc text. ab excommunicatione Bullæ in Cœna Domini.

3. *Contra Ecclesiæ libertatem, &c.*] Notatur ad hoc, quod non valet statutum, quod exceptio excommunicationis opponi non possit, quia est contra libertatem Ecclesiasticam, vt per Rebuff. in tract. except. n. 208. Quare minus pie exceptio excommunicationis non admittitur apud illos, de quibus Couat. lib. 1. var. c. 18. n. 5. Tiraq. de retract. tit. 1. §. 1. glos. 9. n. fin. Rebuff. vbi proxime n. 207. & in declarat. arboris n. 5. & dñe probat. testim. n. 202. Azeud. l. 2. n. 8. tit. 8. lib. 4. non recip.

4. *Vel servat.*] Notatur ad hoc, quod facientes servari statuta, vel consuetudines contra Ecclesiasticam libertatem sunt excommunicati, vt per Nauat. in manuali, c. 27. n. 118. Clar. in §. fin. q. 77. n. 28.

S V M M A R I V M.

1. *Frates Hospitalis Hierosolymitani excommunicati pro iniictione manum in clericum absoluvi possunt per eorum Priorem, nisi excessus fuerit difficilis, & enormis.*
2. *Regulares se se percutientes per eorum Praelatos absoluvi possunt, nisi excessus extiterit enormis.*
3. *Magister, & Frates Hierosolymitani, si sunt Sacerdotes, possunt suos subditos se se percutientes absoluere.*
4. *Absolutio ab Excommunicatione quoad forum indiciale dari potest ab illo, qui in iurisdictionem habet, licet prebyster non sit.*
5. *Statuaria depositio seu lex municipalis loquens in uxore, habet locum in sponsa.*

C A P. Canonicas. L. Honor. III.

Fratres Hospitalis Hierosolymitani si se invicem percussent, & excessus non sit difficilis, & enormis, non sunt mittendi Romam, sed eorum Prior, qui solet esse Prebyster, eos absoluere potest. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Ande. Holt. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mari. Socin. Vinian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 297. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 770. remissum Ximen. in concord. p. 1.

2. Probat hic text. Regulares se se percutientes per eorum Praelatos absoluvi possunt, nisi excessus extiterit enormis, vt per Bellet. disposit. cleric. p. 1. tit. de favore clericorum Canonis, §. 3. n. 3.

3. *Nos ergo ad vos. &c.*] Notatur ad hoc, quod Magister, & frates Hierosolymitani, si sunt Sacerdotes, possunt suos subditos se se percutientes absoluere, vt per Sylvest. in summa, verbo absolutio 4. n. 3. Bellet. d. §. 3. n. 6.

4. *Præbyster esse debet.*] Intelligitur de absolutione quoad forum paenitentiale, vt per Couart. in cap. alma mater. p. 1. §. 1. n. 10. nam quoad forum indiciale dari potest absolutio ex communicatione ab illo, qui in iurisdictionem habet, licet Prebyster non sit, quia excommunicatione est iurisdictionis, Abb. in cap. ab excommunicatione, n. 16. de rescript. Bellet. disposit. cleric. p. 1. tit. de favore clericorum Canonis, §. 4. n. 54.

5. In glos. *Duximus, ibi, intelligendum est de sponsa.* Notatur ad hoc, quod dispositio statuaria, seu lex municipalis loquens in uxore, habet quoque locum in sponsa, vt per Tiraq. de iure mariti. glos. 2. n. 1. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo *laſis*, n. 127. vers. ex quo eleganter.

Barbos. Collect. Tom. III.

C A P. Super eo. LI.

M Onachi nonnulli Græci excommunicati ob per cussionem clericorum, qui non poterant induci ad iurandum secundum formam c. ex tenore, eod. possunt pro illa vice absoluvi cum sola promissione manuali, quia aliquando consideratis circumstantiis locorum, & qualitatibus temporum aliquid detrahendum est lenitatem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Ande. Holt. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Vinian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 297. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 770. remissum Ximen. in concord. p. 1.

S V M M A R I V M.

1. *Absoluti quis potest ad cauelam, præstita cautione, de parendo mandatis Ecclesiæ, vbi dubitatur de viribus sententia, &c. n. 2.*
3. *Archiepiscopus potest Episcopum suspendere, interdicere, & excommunicare.*

C A P. Venerabili. LII.

E Piscopus quando fert sententiam, v. g. suspensio nis contra aliquem, Papa solet illam relaxare ad cauelam, præstito instrumento per ipsum condemnatum quod parebit mandatis Episcopi, quando Episcopo constabit de causa culpabilis, ob quam est lata sententia. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Ande. Holt. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mari. Socin. Vinian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 297. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 770. remissum Ximen. in concord. p. 1.

Probat hic text. vbi dubitatur de viribus sententia, posse quem aboluti ad cauelam præstita cautione de parendo mandatis Ecclesiæ, vide Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. c. 67. n. 55. vbi etiam dicit huiusmodi cautione præstita litigandum esse super veritatem rei, & si fuerit reperitus culpabilis, compelletur satisfacere, alias absoluetur in toto.

In præstatu Episcopum ab eodem Archiepiscopo, &c.] 3 Notatur ad hoc, quod Archiepiscopus potest Episcopum suspendere, interdicere, & excommunicare, vt per Dec. in c. 1. de iudic. n. 29. in 2. l. et. Lancel. Conrad. in templo omnium iudicium, lib. 2. c. 4. sub n. 18. Botta. in synodo, p. 1. num. 45. cum seqq. Stephan. Quarantam in summa Bullarij, verbo *Archiepiscopi auctoritas*, num. 8.

S V M M A R I V M.

1. *Officiales laicorum in quibus sunt statuta contra libertatem Ecclesiasticam excommunicantur, nisi &c.*
2. *Confuetudo, qua est contra libertatem Ecclesiæ, vel eidem onerosa, non valet.*
3. *Confuetudini vti reproba quando derogatur, censetur quoque confuetudini future derogatum.*

C A P. Grauem. LIII.

C onfiliarij, & officiales ciuitatis si non delent de libris suis statuta contra libertatem Ecclesiasticam, & futurum non cauent, excommunicandi

E c. 3. sent.

330 Collectanea Doct. in lib. V. Decretal.

sunt, & statuari si habeant feuda Ecclesiastica, illis primari debent. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mar. Soc. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 298. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 770. remissiue Ximen. in concord. p. 1.

2. Ecclesiastica libertatis, &c. Notatur ad hoc, quod confutudo que est contra libertatem Ecclesiasticanam, vel eidem onerosa, non valer. ita Duen. reg. 143. Bero. conf. 3. 1. n. 12. vers. proterea, & n. 17. vol. 1. Joan. Lup. in tract. de libertate Ecclesiast. q. 6. n. 4. & 5. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de exempt. cleric. ab oneribus publicis, §. 1. n. 10. & iterum tit. de fauore clericorum personali, §. 3. n. 23. adiutavit ibi post. Conat. lib. 3. var. c. 13. concl. 4. & 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 5. c. 18. in fine, quod quando eriam simileiter à lege derogatur confusitudini vti reprob. & malae, censetur quoque confusitudini futura derogarum.

4. In gloss. Priuatos, ibi, ipso iure, &c. Vide Tiraqnel. in l. si unquam, verbo reueratur, n. 33. C. de renocandis donat.

S V M M A R I V M.

1. Communicare cum excommunicatis licitum est in iis que ad eorum correctionem, absolutionem, & salutem animarum pertinent, & n. 2.
2. Predicatur accipere potest necessaria ad sustentationem vita, & studiorum suorum.
3. Ecclesiæ ministra non debent accipere etiam datum in elemosynam ab excommunicato.
4. Clericum percutiens zelo bono, scilicet correctionis causa, excommunicationem non incurrit.
5. Clericum percutiens zelo bono, scilicet correctionis causa, excommunicationem non incurrit.
6. Pater abf. que incurrit excommunicationis potest filium Clericum verberibus afficere.
7. Clerici seniora ex officio quod habent in Ecclesia, possunt cum moderamine corriger, & verberare Clericos in minoribus Ordinibus constitutos in Ecclesia officium turbantes.
8. Magister, vel Prelatus potest corriger Clericorum causa correctionis sine periculo excommunicationis.

C A P. Cum voluntate. L I V.

Gregor. IX.

1. A. Lloquens cum excommunicato de pertinentibus ad absolutionem, vel ad salutem animæ, licet interponat alia verba incidenter, ut apud eum magis proficiat, non sit excommunicatus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Joan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mari. Socin. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 298. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 770. remissiue Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2. Probat hic text. licitum esse communicare cum excommunicatis in his, quæ ad eorum correctionem, absolutionem, & salutem animarum pertinent, ut per Couat. in cap. alma mater, p. 1. §. 1. in fine. Nanar. in manuali, c. 10. n. 3. Ant. Ricc. de iure person. extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. c. 55. n. 1. Mar. Alter. de censuris, tom. 1. de excomm. lib. 1. diff. 9. c. 1. vers. excommunicatus,

S. Prædicatores.

Prædicatores qui penes excommunicatos, vel detentores rerum alienarum prædican, vel audiunt

Confessiones, licet possunt eleemosynas ab illis eg pendere, præterim si alias non valeant se sollemniter in illo loco, quia quasi gerunt craram, vel confusam illorum dominorum. Colligunt Doctores in prætext. atq. 1.

Presertim cum alias non valeant, &c. Notatur si hoc, quod Concionator accipere potest necessaria sustentationem vita, in d. & studiorum suorum, & confutudo habeat, ut per Soar. tom. 1. de Relig. l. 4. de simonia, c. 18. n. 2. 3. Valer. Reginald. in prætext. pænit. lib. 2. 3. n. 2. 16.

Eleemosynæ licet, &c. Ergo Ecclesiæ ministri non debent accipere etiam datum in elemosynam ab excommunicato, quia in præsenti hoc tamquam præmium concedunt. Prædicatores, ut adhuc Vale. Reginald. in d. prætext. fori pænit. lib. 3. n. 14. quod bene explicat Mar. Alter. de censuris, tom. 1. de excomm. lib. 1. diff. 12. c. 4. vers. probatur secundo.

S. Si qui.

Probat hic §. pertinentem Clericū zelo bono, scilicet correctionis causa, excommunicationem non incurrit, ut per Carol. de Graffis de effigie domini, effectu 9. n. 2. 24. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. sita fauore clericorum Canonis, §. 2. n. 3. vbi intelligit, dummodo correctione sit moderata, alias fecit. Vide patrem adiutorum in causa excommunicationis possit filium Clericū verberibus afficere, tenent Menoch. de præs. cap. 1. præsumpt. 14. n. 6. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 1. c. 1. 6. Aloys. Ricc. in prætext. area refol. 4. 5. n. 4. Bellet. d. n. 5. vbi fecit tenetur quando filius est Clericū. Vide tamen que dixi in collat. ad cap. si quidem 17. q. 4. n. 6. & 68. Sic etiam sine periculo communicationis Clericū seniora ex officio, qui habent in Ecclesia, possit cum moderamine comp. Clericū in minoribus Ordinibus constitutos in Ecclesia officium turbantes, & illos verberare & emplere, tenent hic gloss. verbo in minoribus Ordinibus, & Host. n. 7. & 8. Bart. in tract. de carcer. n. 21. quos tenet Bellet. d. §. 2. n. 4. Carol. de Graffis d. effigie 9. n. 21. Sic etiam Magistrum, vel Praelatum possit Clericū etiam in sacris constitutis eam correctionem sine periculo excommunicationis, tenet Malard. de probat. conclus. 996. n. 19. Bellet. d. §. 2. n. 1. nam Abbas Monachum suum corriger potest, & debet, ut per Menoch. de arbitr. caſu 3. 6. 4. n. 11. & 11.

In gloss. Causam in fin. ibi, & est argumentum ead. ille, qui gerit, &c. ita explicat Boball. in sua polit. lib. 1. c. 12. n. 5. 6.

S V M M A R I V M.

1. Communicans excommunicato in criminis damnum inedit in excommunicationem maiorem.
2. Clericus carinaliter cognoscens mulierem excommunicatam propter suum concubinatum, ut alterius Clerici, ant. Laici, dicunt in criminis communicatione, ac proinde maiori ligatur excommunicatione.
3. Communicans cum excommunicato maiorem excommunicatione in criminis, propter quod fuit excommunicatus, maiorem incurrit excommunicationem.

C A P. Si concubinæ. L V.

Communicantes cum criminis in eodem cl. mine incident in eandem lenitatem criminis forum, v. g. concubinæ Clericorum fuerint excommunicatae, quia non recesserint à Clericis concubinariis, qui accedunt ad ipsas, sunt quoque excommunicatae.

De Sententia Excommun. Tit. XXXIX. 331

rnunciati, quia participant criminis in crimen. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marian. Socin. Vin. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 300. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 771. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2. Collige ex text. clericum carnaliter cognoscentem mulierem excommunicatam propter suum concubinatum, vel alterius clerici, dici in crimen communicare, ac proinde majori ligari excommunicatione, vt per Iul. Lauor. de Iubilao, & Indulgent, part. 2. c. 21. num. 14. & 15. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie exiſten. lib. 4. cap. 45. num. 6. vbi n. 8. refolunt clericum si rem habeat cum muliere excommunicata propter concubinatum laici dici communicare in crimen criminolo, ex ea ratione, quia in materia honestatis dispositio loquens de laicis comprehendit etiam clericos, cap. cum ab omni specie, de vita, & honestate clericorum; tum etiam quia in hac materia excommunicatione nitor in causa, nempe in forniciaria coniunctione, que operatur, vt extendaatur de persona ad personam, gloss. in presenti, ibique Butr. n. 5. Quidam vero communicans cum excommunicato majori excommunicatione, vteneamque contingat communicatio, si ea sit in crimen, propter quod alter fuit excommunicatus, majori ligatur excommunicatione, tenent. Conarr. in cap. alma mater, p. 1. §. 3. n. 5. Nauar. in man. cap. 27. num. 32. & n. 112. Henr. in summ. lib. 1. c. 9. in comm. lit. D. Valer. Reginald. in praxi fori paenitent. lib. 32. num. 96. qui aduertunt ad talen excommunicationem incurramur requiri primò, vt quis in crimen participet post ipsam commissio, ac post incursum propter ipsum excommunicationem, secundo, vt participer post denuntiationem nominatim factam eius, qui illam incurrit, tertio, vt scienter participet, seu vt sciat factam esse denuntiationem.

vel sit publicus clericci percursor, esse nullam, & innatidam tenent D. Thom. in 4. diff. 18. q. 2. art. 2. Sylvest. verbo excommunicatio 2. §. 1. casu 2. Conar. in cap. alma mater, p. 1. §. 11. n. 4. vide citatos ad cap. ultim. d. n. 3. de ordinatis ab Episcopo, late Mat. Alter. de censor. tom. 1. de excommun. lib. 3. disp. 7. c. 4. statim in principio, vbi col. 2. in verbo, sed vota, disputatione quando Prelatus est occulite excommunicatus, vel si sit publice excommunicatus, & denuntiatus in alia ciuitate, tamen vbi fungitur officio ignoratur communiter excommunicatio, ac tunc temporis si ferat excommunicationis sententiam in aliquem, talis excommunicatio fit valida?

SVMMARIVM.

1. Interdicti tempore licitum est singulis hebdomadis Missarum solemnia celebrare causa renouandi corpus Domini nostri IESU CHRISTI pro infirmis, si tamen necessitas urgeat, non semel, sed plures in hebdomada licitum est Eucharistiam confidere, vt post Sylvest. notant Nauar. in man. cap. 27. num. 173. Henr. in summ. lib. 1. c. 9. cap. 44. §. 3. Aul. de censor. p. 5. disp. 4. sec. 2. dub. 1. concl. 3. Sayr. eod. tract. lib. 5. c. 5. n. 6. bene aduertens errare gloss. in presenti, dum scribit prædictam huius text. decisionem hodie in nihil feruire post decisionem text. in cap. alma mater, §. adiiciens, hoc tit. lib. 6. quod concedit vt singulis diebus licet celebrare cum moderamine, de quo ibi; sed non aduertit gloss. concessionem d. v. r. adiiciens, procedere solùm, quando locum generaliter interdicunt, vt ibi notant gloss. communiter recepta verbo Ecclesiis: at vero text. in presenti, procedit etiam in Ecclesia specialiter interdicta, vt bene, & melius contra gloss. hic notant Nauar. Henr. & alij citatis locis. Notabis tamen concessionem, de qua hic, solum fieri Ecclesia ministris, & consequenter alios extraneos Clericos, etiam de proprii Parochi licetitia ibi ad Missam celebrandam admittendos non esse: infuper solùm fieri pro Ecclesiis, in quibus Eucharistia in sacraio pro infirmis solerter seruari, vt bene resolunt Sayr. d. cap. 5. num. 8. & 9. contra Henr. quem minimè contrarium afferere existimo, nam quando Parochus facit per Vicarium, vt Henr. loquitur, Vicarius ille de numero Ecclesiæ censensus est. Quæ omnia ex prædicta necessitatis ratione similiter procedere in cessatione à diuinius late
3. Concessio huius text. in quo differat à concessione, cap. alma mater, §. adiiciens, hoc tit. lib. 6. ostenditur.

CAP. Permittimus. LVII.

Miniistris Ecclesiæ licet interdicti tempore semel in hebdomada solemnia Missarum celebrare causa conficiendi corpus Christi, quod datur morientibus in penitentia, non pulsatis campanis, submissa voce, ianuis clausis, exclusis interdictis, & excommunicatis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mar. Socin. Felin. Vin. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 300. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 771. remissione Ximen. in concord. p. 1.

Collige ex text. lictum esse singulis hebdomadis interdicti tempore Missarum solemnia celebrare causa conficiendi, seu renouandi corpus Domini nostri IESU CHRISTI pro infirmis, in modo ex hac ratione necessitatis pro infirmis, si ea vigeat, non semel, sed plures in hebdomada lictum est Eucharistiam confidere, vt post Sylvest. notant Nauar. in man. cap. 27. num. 173. Henr. in summ. lib. 1. c. 9. cap. 44. §. 3. Aul. de censor. p. 5. disp. 4. sec. 2. dub. 1. concl. 3. Sayr. eod. tract. lib. 5. c. 5. n. 6. bene aduertens errare gloss. in presenti, dum scribit

prædictam huius text. decisionem hodie in nihil feruire post decisionem text. in cap. alma mater, §. adiiciens, hoc tit. lib. 6. quod concedit vt singulis diebus licet celebrare cum moderamine, de quo ibi; sed non aduertit gloss. concessionem d. v. r. adiiciens, procedere solùm, quando locum generaliter interdicunt, vt ibi notant gloss. communiter recepta verbo Ecclesiis: at vero text. in presenti, procedit etiam in Ecclesia specialiter interdicta, vt bene, & melius contra gloss. hic notant Nauar. Henr. & alij citatis locis. Notabis tamen concessionem, de qua hic, solum fieri Ecclesia ministris, & consequenter alios extraneos Clericos, etiam de proprii Parochi licetitia ibi ad Missam celebrandam admittendos non esse: infuper solùm fieri pro Ecclesiis, in quibus Eucharistia in sacraio pro infirmis solerter seruari, vt bene resolunt Sayr. d. cap. 5. num. 8. & 9. contra Henr. quem minimè contrarium afferere existimo, nam quando Parochus facit per Vicarium, vt Henr. loquitur, Vicarius ille de numero Ecclesiæ censensus est. Quæ omnia ex prædicta necessitatis ratione similiter procedere in cessatione à diuinius late

E e 4 expli

SVMMARIVM.

1. Excommunicatus minori excommunicatione potest excommunicationem abſoluere.
2. Abſoluere à censuris, & peccatis, & actus iuris diſtincti exerceſe potest minori obſtrictus excommunicatione.
3. Sententia excommunicationis lata à indice, qui sit nominatim excommunicatus, & publicè denuntiatus ad praescriptum. Concil. Constantiens. est nulla.

CAP. Duobus. LVI.

Dobus collata potestas vt à minore excommunicatione, si in ipsam incidentem inimicem se absolvant, vtroque ligato vinculo excommunicationis huiusmodi non exipiat. Explicant Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Mari. Socin. Vinian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 300. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 771. remissione Ximen. in concord. p. 2.

2. Collige ex text. obſtrictum minoris excommunicationis vinculo posse alios abſoluere à censuris & peccatis, & actus iurisdiſtinctiōnēs exercere, vt per Vgolini. de censor. tab. 3. cap. 12. Sayr. eod. tract. lib. 2. c. 23. n. 14. quos refert, & sequitur Bonac. eod. tract. disp. 2. q. 3. n. 11. Sententiam vero excommunicationis latam à iudice, qui sit nominatim excommunicatus, & publicè denuntiatus ad praescriptum Concilij Constantiensis,

332 Collectanea Doct. in lib. V. Decretal.

explicit Soat. tom. 5. de censur. diff. 39. sect. 2. à num. 19. Deinde per d. §. adiicimus, tempore interdicti generalis loci concessum est, ut singuli diebus in Ecclesiis, & Monasteriis Missæ celebrentur, atque etiam alia diuina Officia, sicut prius, submissa tamen voce, ianuis clausis, campanis non pulsatis, excommunicatis, & interdictis exclusi. Conceditur postea in *verso* in festiūtaribus, quod in natali Domini, Paſtore, Pentecoste, & Assumptione B. atiſſime Virginis pullentur campanæ, & ianuis apertis alta voce diuina Officia solemniter celebrentur, excommunicatis proſus exclusi, sed interdictis admissi, in quibus omnibus explicandis, vide Nauar. d. c. 27. n. 17. 3. cum seqq. Coar. in d. cap. alma mater, p. 2. §. 4. Henr. q. d. lib. 1. 3. c. 4. 6. Vgolin. de censur. tab. 5. c. 8. §. 1. cum seqq. Sayr. d. c. 5. n. 18. Aul. diff. 4. sect. 2. dub. 2. cum seqq. Soat. d. tom. 5. diffut. 3. 4. sect. 1. à n. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatio simpliciter lata intelligitur, & n. 2.
- 3 Excommunicatus minori excommunicatione pro perceptione Sacramentorum.

C A P. Si quem. LIX.

Excommunicatio simpliciter lata intelligitur, & majori. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Mari. Socin. Felin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 301. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 772. remissiū Ximen. in concord. Ximen. in concord. part. 1. & 2.

Hanc eandem concl. ex hoc text defluntur. Coar. in cap. alma mater, p. 1. §. 8. n. 5. Nauar. in num. 1. 2. 3. 4. & in tract. de datis, & prom. not. 4. 8. Henr. in cap. lib. 1. 3. c. 2. n. 2. Carol. in præs. indicat. & verbis excommunicatio, n. 33. Soat. tom. 5. de censur. diff. 3. 4. 5. 6. Bonac. eodem tract. 2. quæst. 1. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Am. de Soufa in relectione de censur. Bull. Cen. pag. 12. Campanil. in diversorio iuris Canon. rubr. 11. cap. 12. Monet. de distribut. quotid. part. 1. quæst. 1. 3. 4. Fr. Ludouic. de Miranda in man. Prelatory, in quæst. 3. 5. art. 4. conclus. 1. Valer. Reginald. in man. pœn. lib. 3. 2. tract. 2. n. 11. versio. ar. ver. bend. Ricciū. de iure pœniarum, lib. 4. cap. 3. 1. num. 4. & 5. 7.

Quia à perceptione Sacramentorum, &c. [Notat. hoc, quod excommunicatus minori excommunicatione priuare percepione Sacramentorum, per p. 1. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261.

De Verborum significatione, Tit. XL. 333

Cum propter defectum etatis, &c.] Notatur ad hoc, quod mitius quis puniri ob fragilitatem etatis, ut per Duen. regul. 259. Tiraquel. de pennis temp. causa 7. Gomez. tom. 3. var. c. 1. à n. 62. Clar. §. fin. q. 60. n. 3. Cald. Pereira in l. si Curatorem, verbo, vel aduersary dolo, à n. 50. Molin. de iuris. tom. 4. tract. 3. disp. 36. n. 6. Aloys. Ricc. in collect. decisi. p. 5. collect. 1845. & in praxi rerum fori Ecclesiast. decisi. 600. n. 1. in 1. edit.

In gloss. Etatis 1. ibi, doli capacibus. Notatur ad hoc, quod puer doli capax puniri potest, ut per Duen. reg. 259. vers. limita tertio.

super Daniel. c. 5. & refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 5. tit. 36. c. 1.

Quod patris appellatione veniat avus paternus probatur ex l. iusta interpretatione 201. vbi gloss. verbo avus, & Rebuff. col. 2. in princip. pag. 636. ff. de verbis. Sem. Boët. decisi. 17. n. 7. Alcan. Clem. de patria potestat. effectu 1. n. 2. Surd. de aliment. tit. 6. q. 8. n. 16. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 5. c. 977. n. 4. quos refero ego ipse in tract. de appellat. verborum viriusque iuris signif. appellat. 190. n. 1. & 2. lmito. vbi eumque de alio agitur. Parentum vero appellatione proprio vocabulo continentur omnes viriusque sexus ascendentis visque ad tritum, l. 4. §. parentes, ff. de in ius vocando, l. Iurisconsultus, §. parentes ff. de gradibus, Sebalt. Medic. reg. 2. num. 9. Flamin. Paril. de confident. benef. q. 3. n. 42. Ferret. in confit. Carbalon. gloss. 1. n. 430. Fular. de subdit. q. 36. §. n. 5. plures quos refero ego ipse vbi supra appellat. 18. §. n. 1. Sic & eodem modo filiorum appellatio ne continentur nepotes, non ex propria significatione sermonis, sed ex interpretatione, Fular. de subdit. q. 31. n. 7. & 12. Rota in Romana, seu Præmissa fidei commissi de columna 2. May 1625. coram bone mem. Vbaldo, Menoch. conf. 197. à n. 8. 1. Menoch. conf. 328. n. 4. & de presump. lib. 4. de presump. 9. n. 1. vbi à num. 3. cum seqq. refert coniecturas, ex quibus colligitur nepotes non continentur, quod etiam disputat Valasc. consult. 140. per totam, sic etiam ex vnu loquendi Say. in clavis Regia. lib. 3. c. 8. n. 6.

Notatur etiam text. ad hoc, quod in obsecris, & 4 ambiguis statutorum, vel cuiuslibet alterius Legis dispositionis indicia, & coniectura faciunt plenam probationem, ut per Mascard. de probat. conclus. 1124. num. 18.

S V M M A R I V M.

1. *Nouale est ager nunc primum præcibus, &c. n. 2.*

C A P. Innouare. I.

1. **N**onale est ager nunc primum præcibus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 330. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. defumitur ex D. Hieron. super Ozeam. c. 10. & sunt verba glossæ interlineatis.

2. Hanc eandem concil. ex hoc text. defumitur Monet. de decimis. c. 4. q. 3. n. 50. vbi infest ad illam questionem, an & quando de noualibus soluenda sit decima, de quo suo loco dicemus, & quid sit nouale, vide latius ad cap. quod per nouale 2. 1. infia hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. *Patris appellatione venit avus,*
2. *Parentum appellatione ascendentis omnes viriusque sexus continentur.*
3. *Filiorum appellatione continentur nepotes, quando datur eadem ratio.*
4. *Indicia & coniectura faciunt plenam probationem in ambiguis statutorum.*

C A P. Nam & ego. III.

1. **P**atri nomine venit avus, & proavis in scriptura. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 330. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. defumitur ex D. Hieronymo

1. *Natus non videtur qui confessim mortuus est, & num. 2.*
2. *Factum non dicitur quod non durat factum.*
3. *Factum non reputatur id, quod non habuit effectum.*

C A P. Nam & ego. III.

1. **P**ver, qui natus statim moritur, dicitur ac si non fuisset, & secundus vocatur viagenitus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 788. remissiù Ximen. in concord. p. 2. defumitur ex D. Hieronymo in parabolis Proverb. c. 4. & refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 36. cap. 2.

Collige ex text. natum non videri, qui confessim mortuus est, ut per Tiraq. in l. si unquam, verbo si fecerit. p. 167. & de iure primog. q. 3. n. 12. & de iudicio in rebus exiguis, vers. 8. 3. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 18. num. 6.

Notatur ad hoc quod factum non dicitur, quod non durat factum, Hieronym. Portoles in tract. de consoribus & fideicommissio legali. c. 1. num. 25. Brunor. à Sole in locis commun. verbo factum, num. 16. Surd. de alimento. tit. 7. q. 10. n. 9. cum seqq. Olafch. cons. 5. num. 34. latè Ioan. Baptista Coita de facti scient. & ignor. infest. 14. per tot. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria gloss. 6. 3. n. 2. 4. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 115. n. 33. & cap. 132. num. 27. cum seqq. Fatinac. in praxi crimin. part. 4. cons. 90. num. 72. Menoch. cons. 334. num. 19. vbi intelligit, quando actus habet tractum successuum, tefero